

ΤΑ «ΧΡΟΝΙΑ»
ΔΕΝ ΠΑΙΖΟΥΝ
ΡΟΛΟ ΣΤΗΝ
ΓΗΡΑΝΣΗ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 1500

ΕΠΤΑ ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΜΟΙ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΨΑΛΛΟΝΤΑΙ
ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΜΑΣ!



Εὐπαλίνειο ὄρυγμα: Τὸ 8ο θαῦμα τοῦ Κόσμου

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Προπονητορικής Έρευνας.
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνο: 3223957, 9841655.
Τηλεομοιότυπος: 3314997.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ («Internet»):
<http://www.davlos.gr>
Ηλεκτρονική Άλληλογραφία:
davlos@otenet.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 14.30
καθημερινά (και Σάββατο).

Ίδρυτής-Ίδιοκτήτης-
Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Παραγωγή:
PRESS LINE
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ.: 5225.479.

- Τιμή αντίτυπου: 1.500 δρχ.
- Δωδεκάμηνη συνδρομή: 14.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 20.000 δρχ.
- Φοιτητών: 10.000 δρχ.
- Έξωτერიку: 80 δολλ. ΗΠΑ.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται
αυτόματα μετά την λήξη του
12μήνου. Διακοπή της συνδρομής
γίνεται μόνον κατόπιν
τηλεφωνήματος του ενδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
επαγγελματικά εμβλήματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Απαγορεύεται ή εν όλω ή εν μέρει
αναδημοσίευση ή αναμετάδοση
καθ' οιονδήποτε τρόπον
δημοσιευμάτων του «Δαυλού»
χωρίς την γραπτή άδεια του εκδότη.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 14272:

Η διεκκυστίνδα του Έξονισασμού

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 14194:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Α. ΠΕΤΡΟΥΤΖΑΚΟΣ, C. ΤΟΡΑΣ, Μοναχός ΘΩΜΑΣ, Α.
«ΑΠΟΔΗΜΟΣ», Η.Χ., Α. ΕΜΠΕΡΙΚΟΣ.

ΣΕΛΙΣ 14274:

Επτά αναθεματισμοί κατά του Έλληνισμού

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΙΤΣΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14280:

«Αεί αξύνεται γίνονται άνθρωποι...»

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΓΛΑΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14281:

Τὰ χρόνια δὲν ἐπηρεάζουν τὴν υγεία

ΚΩΝ. Η. ΣΥΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14287:

Οί κατασκευαστές του λιμναίου οικισμού
της Καστοριάς γνώριζαν το νήμα της στάθμης

ΝΙΚ. ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 14291:

Γνώριζαν οι αρχαίοι τα πετρέλαια της Θάσου

ΔΗΜ. ΜΑΡΓΕΤΗΣ

ΣΕΛΙΣ 14292:

Ασχετοί έκλεισαν το Μουσείο - Αρχείο Υδρας

ΝΑΝΣΥ ΜΠΙΣΚΑ

ΣΕΛΙΣ 14295:

Το «θαύμα» του Εὐπαλινείου Ορύγματος

ΚΩΝ. ΚΑΡΜΙΡΑΝΤΖΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14307:

Η ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών στην αρχαιότητα

ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΜΑΝΕΑΣ

ΣΕΛΙΣ 14311:

Αυστραλία: Βάνανσος εξοντισασμός
και διχασμός από την Αρχιεπισκοπή

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΡΙΒΩΜΙΑΝΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14311:

«Οὐδὲν πρᾶττει» καὶ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ
Ἀμερικῆς γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΥΡΑΣ

ΣΕΛΙΣ 14325:

Η ἄγρια σφαγή τῶν Κρητῶν ἀπὸ Βυζαντινούς (ὅ)

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΕΡΟΥΛΑΚΗΣ - Μ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14330:

Οἱ Ἑλληνες θεοὶ - βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου

ΝΙΚ. ΑΣΠΙΩΤΗΣ

ΣΕΛΙΣ 14341:

Ο ἀρχαῖος ἑλληνικὸς μονοθεϊσμός
καὶ ἡ περίπτωση τῆς Π. Διαθήκης

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΠΕΛΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14348

Η ἀναξιοπιστία τοῦ Ἡροδότου

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ: σελ. 14294 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 14323 •
ΟΙ ΓΕΝΝΗΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ: σελ. 14339
• Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ σελ. 14347 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ
ΙΔΕΩΝ: σελ. 14348.

Ἡ διελκυστίνδα τοῦ Ἑξουσιασμοῦ

Κάποιοι πρέπει νὰ βροῦν τὸ θάρρος νὰ ποῦν ἐπὶ τέλους τὴν ἀλήθεια γιὰ ἓνα θέμα, γιὰ τὸ ὁποῖο μόνο ψεῦδη καὶ μισόλογα λέγονται ἢ συγκεχυμένες ἀπόψεις καὶ σκοπιμότητες κυριαρχοῦν.

α. Δὲν ὑπάρχει «Ἑλληνοχριστιανισμός»: Ὅταν ὑπῆρχε ὁ Ἑλληνισμός, ὁ Χριστιανισμός ἦταν ἀνύπαρκτος. Καὶ ὅταν κατασκευάσθηκε ὁ Χριστιανισμός, δολοφόνησε ἱστορικὰ τὸν Ἑλληνισμό, ὁ ὁποῖος ἐξαφανίσθηκε παντελῶς ἀκόμη καὶ ὡς λέξη (Μεσαίων). Ἑλληνισμός καὶ Χριστιανισμός εἶναι πράγματα ἀπολύτως ἀσυμβίβαστα μεταξύ τους.

β. Ἡ περίφημη «Ἀναγέννηση» – (ὑποτίθεται) τοῦ Ἑλληνισμοῦ – δὲν ἦταν τίποτε περισσότερο ἀπὸ μία προσπάθεια ἀναδιώσεως ἀπλῶς ἐνὸς προτύπου (τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ). Ἡ ἀναδιώση προτύπου ὅμως ἀφ' ἑαυτῆς δὲν εἶναι ἑλληνισμός, ἀφοῦ ἀποτελεῖ ὑποταγὴ στὴν αὐθεντία (στὴν αὐθεντία τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος ἐπὶ τοῦ προκειμένου), ὑποταγὴ πὺν ἀντιφάσκει ἐξ ὀρισμοῦ πρὸς τὸν ἑλληνισμό (καὶ τὸν ἀναιρεῖ πνευματικὰ ἐπομένως), ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς ταυτίζεται πρὸς τὴν μὴ – αὐθεντία, τὸ μὴ-μοντέλλο, καὶ εἶναι ἡ ἀνεπανάληπτη καὶ μὴ συναρτημένη καὶ προσαρμοσμένη πρὸς κάτι ἄλλο – οὔτε καὶ πρὸς τὸ παρελθόν της – μοναδικότητα τῆς συνείδησης, ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς. Ἐπομένως μὲ τὴν «Ἀναγέννηση» δὲν ἀναγεννήθηκε ὁ Ἑλληνας, ἀλλὰ ὑποτάχθηκε καὶ διχάσθηκε ὁ Δυτικὸς ἄνθρωπος ἀνάμεσα σὲ δύο «μοντέλλα», μὲ ἀποτέλεσμα τὴν πνευματικὴν του ὑποτελεία ἀλλὰ καὶ τὴν ἱστορικὴν του σχιζοφρένεια – τὴν αὐτοκατάργησή του ὡς αὐτοδύναμης, μιᾶς καὶ ἐνιαίας ἱστορικῆς καὶ πολιτιστικῆς προσωπικότητος.

γ. Εἰδικώτερα γιὰ τὸν «Ἑλληνα» ἡ νοσηρὴ αὐτὴ κατάσταση ἐξελίχθηκε μὲ πολὺ χειρότερα (ἀτομικὰ καὶ ἐθνικὰ) συμπτώματα: Ὅντας Χριστιανὸς δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι Ἑλληνας· καὶ ὄντας Ἑλληνας δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι Χριστιανός. Πιεζόμενος ἄλλωστε – μόνος αὐτὸς μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐθνῶν – ἀπὸ τὴν ἀσκηθεῖσα εἰδικὰ πάνω του πνευματικὴ καὶ ὕλική θία τῆς κρατούσας ἐδῶ καὶ 1700 χρόνια ἰδεολογίας «ἀρρώστησε» ἀκόμη πιὸ βαριά, ἀφοῦ ὑποχρεώθηκε νὰ δώσῃ τόπο στὴ συνείδησή του καὶ στὸν Ἑλληνα καὶ στὸν Χριστιανό, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ σχιζοειδὴς αὐτὴ ἐξέλιξη νὰ τὸν ἐξουδετερώσῃ ὡς πρωτογενὴ ἐλεύθερη καὶ δημιουργικὴ ψυχοπνευματικὴ ὄντοτητα. Αὐτὸς – καὶ μόνον αὐτὸς – εἶναι ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ Ἑλληνας, ἐνῶ ἦταν ὁ **μοναδικὸς δημιουργὸς** τοῦ Παγκόσμιου Πολιτισμοῦ, ἀπὸ τὴ στιγμή τοῦ πνευματικοῦ ἀκρωτηριασμοῦ ἢ διχασμοῦ του στείρεψε πολιτιστικὰ ἀπότομα καὶ δὲν παρήγαγε πιὰ **τίποτα**, πὺν νὰ ἀποτελέσῃ στοιχεῖο

του πανανθρώπινου πολιτισμικοῦ γίνεσθαι.

Δ. Ἀλλὰ αὐτὸ ποὺ κυρίως πρέπει νὰ τονισθῇ στὸ παρὸν ἀρθρίδιο δὲν εἶναι οἱ βαρεῖς ἀντικειμενικὲς (ἱστορικὲς καὶ πολιτισμικὲς) συνέπειες τῆς μετα-αναγεννησιακῆς πνευματικῆς σχιζοφρένειας. Εἶναι πρωτίστως οἱ **ὑποκειμενικὲς**. Τὸ πρόσωπο, τὸ ἄτομο, τὸ ὑποκείμενο σχίζεται στὰ δύο ὄντας στὸ μέσον μιᾶς διελκυστίνδας, ὅπου μία δύναμη, ἡ θεοκρατικὴ, ὑποτακτικὴ, μυστικιστικὴ, ἄλογη, μεταφυσικὴ ἀντίληψη τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου, τὸ τραδᾷ πρὸς τὴ μία κατεύθυνση· καὶ μία ἄλλη δύναμη, ἡ φυσικὴ, λογικὴ, φιλέρουμενη καὶ ἀνυπότακτη ἀντίληψη, τὸ τραδᾷ πρὸς τὴν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετη κατεύθυνση. Τῷ ὄντι τραγικὴ ἡ διελκυστίνδα αὕτη! Μακάρι νὰ ἦταν ἓνας ἕκαστος ἐξ ἡμῶν μόνον ὑποτακτικὸς καὶ θεοκρατικὸς· ἢ μακάρι νὰ ἦταν ἓνας ἕκαστος ἐξ ἡμῶν μόνον ἀνυπότακτος καὶ φυσικὸς. Ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ὡς προσώπων θὰ ἦταν τότε χωρὶς σύγκρουση, φόρτιση, ἀνάγκη, ὀδύνη, ἄτη... Οἱ ὑποκειμενικὲς λοιπὸν συνέπειες τοῦ μεταχριστιανικοῦ διχασμοῦ, αὐτὲς ποὺ μᾶς ἀκρωτηρίασαν μετατρέποντάς μας ἀπὸ φυσικοὺς ψυχοσωματικοὺς ὁργανισμοὺς σὲ φοβισμένα, μοναχικά, συγκεχυμένα καὶ ἀφύσικα πλάσματα, εἶναι τὸ πρῶτης προτεραιότητος πρόβλημα πρὸς λύσιν, πρόβλημα ἀτομικὸ, ὑποκειμενικὸ, προσωπικὸ – **ὄχι πολιτικὸ ἢ θρησκευτικὸ ἢ ἐθνικὸ.**

Τί θὰ μπορούσε νὰ προτείνῃ κανεὶς γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ καὶ ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ αὐτὴ τὴν αὐτοπαγίδευσή της; Φυσικὰ αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ παντελῶς εἶναι ἡ «λύση τοῦ μοντέλλου» – μοντέλλου ποὺ ὑπῆρξε ἡ μοντέλλου ποὺ θὰ κατασκευασθῇ: Αὐτὰ τὰ μοντέλλα ἴσα - ἴσα εἶναι ὑπεύθυνα τῆς ἀνθρώπινης κακοδαιμονίας. Ἄν μπορούσαμε νὰ λειτουργήσουμε καὶ τώρα ὡς μὴ ἀντιγραφεῖς προτύπων, δηλαδὴ ἂν μπορούσαμε νὰ λειτουργήσουμε ὡς Ἕλληνες (πρᾶγμα ἀδύνατο, γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἐξηγήθηκαν προηγουμένως), ἴσως νὰ καταλαβαίναμε ὅτι ἡ ἐπιλογὴ τῆς ἀντιλήψεως ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν γιὰ τὴ ζωὴ, τὴν Ἑλλάδα, τὸν κόσμον θὰ ἔπρεπε νὰ ἦταν ἢ χωρὶς μίμηση ἐλεύθερη λειτουργία μας, ἢ χωρὶς καλὸύπια δραστηριότητά μας. Μὴ μπορώντας νὰ κάνουμε κάτι τέτοιο, ἂς δεχθούμε τὸ ἐφικτό: Τὸ νὰ εἶσαι Χριστιανὸς εἶναι ὑποκειμενικὴ ὑπόθεση· τὸ νὰ εἶσαι Ἕλληνας εἶναι ἐπίσης ὑποκειμενικὴ ὑπόθεση· τὸ νὰ σὲ ἐξαναγκάζουν τρίτοι νὰ εἶσαι τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο, ἔ, αὐτὸ εἶναι ἐξουσιαστικὴ-δουλοποιητικὴ ὑπόθεση, εἶναι **μὴ ἑλληνικὴ ὑπόθεση.**

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Τὸ δῆθεν «ζήτημα τῶν ταυτοτήτων» καὶ ἡ ἀλήθεια

Κύριε διευθυντά,
Ἡ ἀνεξιθρησκεία τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἦταν δεδομένη σὲ τέτοιο βαθμὸ μάλιστα, ποὺ καμμιά ἀρχαία θρησκεία δὲν στράφηκε ἐναντίον τῆς μόνης θρησκείας ποὺ τὶς κατεδίωκε, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Τὰ «μεγάλα μαχαίρια» ὅμως δγῆκαν, ὅταν «ἔμειναν οἱ λύκοι μεταξύ τους». Τὸ αἷμα ποὺ πληρώσε ἡ ἀνθρωπότητα μὲ τὴν ἐπικράτηση τῶν ἰουδαιογενῶν θρησκειῶν δὲν ἔχει προηγουμένο στὴν ἀνθρώπινη ἱστορία. Στὸ ὄνομα τοῦ α «υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» ἢ τοῦ δ «προφήτη» του κατασφάχθηκαν ἑκατομύρια ἀνθρώπων καὶ καταστράφηκαν προηγμένοι πολιτισμοί. Εἶναι νὰ θαυμάζῃ κανεῖς τοὺς Ἑβραίους. Κατάφεραν νὰ περάσουν στὴ συνείδηση τῶν λαῶν τὴν μυθολογία τους σὰν βάση γιὰ τὶς θρησκείες τους καὶ ἔτσι οἱ ἴδιοι σὰν «πατριάρχες» ἀπελάμβαναν τὶς περισσότερες φορές μία ἰδιότυπη ἀσυλία - οὐδετερότητα στὶς ἀλληλοσφαγῆς τῶν πνευματικῶν τους τέκνων.

Ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἐπιστολή μου αὐτὴ στάθηκε ἡ διαμάχη Πολιτείας - Ἐκκλησίας γιὰ τὸ θέμα

ἀναγραφῆς ἢ ὄχι στὶς νέες ταυτότητες τοῦ θρησκευματος. Γιὰ πρώτη φορὰ ἀκούστηκε ἀπὸ ἐπίσημα ἐκκλησιαστικά χεῖλη, ὅτι ὑποκινητὴς τοῦ θέματος αὐτοῦ εἶναι τὸ ἑβραϊκὸ λόμπυ τῶν ΗΠΙΑ. Δηλαδή ἡ Ἐκκλησία δὲν γνώριζε, ὅτι καὶ γιὰ ἄλλες ἐνέργειες ποὺ στρέφονται ἐναντίον τῆς ἰδίας τῆς ἐθνικῆς μας ὑπόστασης ὑπάρχει καὶ ὁ ἑβραϊκὸς δάκτυλος. Δὲν τὴν εἶδα ὅμως νὰ πάρῃ τόσο καθαρὴ θέση, ὅπως τώρα, ποτέ. Καὶ ὅμως οἱ ἴδιοι οἱ Ἑβραῖοι συνηθίζουν νὰ διαλαλοῦν τὸν τρόπο δράσης τους ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια. Ὅταν κοσμοκράτειρα ἦταν ἡ Αἴγυπτος, δίπλα στὸν Φαραῶ βρέθηκε κάποιος Μωυσῆς ἢ Ἰωσήφ. Ὅταν ἔγινε ἡ Περσία, βρέθηκε κάποιος Μαρδονί ἢ Μαρδοχαῖος (Μαρδόνιος). Γιὰ τὴν Ρώμῃ ἂς μὴν συζητᾶμε καλύτερα. Γιὰ τὸ Βυζάντιο, ἐκεῖ εἶναι ποὺ πρέπει νὰ βᾶξῃ τὰ γέλια (ἢ τὰ κλάματα;) κανεῖς. Στὴν αὐτοκρατορικὴ Ἀγγλία κατάφεραν μέχρι πρωθυπουργὸ νὰ προωθήσουν (Ντισραέλλι). Καὶ τώρα γύρω ἀπὸ τὸν πλανητάρχῃ ὑπάρχει ἓνα ὁλόκληρο ἐπιτελεῖο, ποὺ δρα-

Ἐπὶ ἀναθεματισμοὶ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ψάλλονται σήμερα στὶς ἐλληνικὲς ἐκκλησίες...

Κατέγραψα ἐπὶ ἀναθέματα ἀπὸ τὸ «Τριῶδιον», τὰ ὁποῖα περιέχονται στὸ «Συνοδικὸν τῆς Ἀγίας Ὁικουμενικῆς Συνόδου ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας». Τὰ ἀναθέματα αὐτὰ ἀναγιγνώσκονται καὶ σήμερα τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν ἐλληνικὲς ἐκκλησίες. Ἐπίσης καταγράφω ἓνα τροπάριο καὶ ἓνα μακαρισμὸ ἀπὸ τὴν «Παρακλητικὴ».

Παρακαλῶ, ἂς τοποθετηθοῦν ἐπ' αὐτῶν οἱ λαλίστατοι ἐκπρόσωποι τῆς ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἐπισκέπτονται τὰ τηλεοπτικὰ κανάλια καὶ ὁμιλοῦν περὶ «Ἑλληνορθοδοξίας». Ἄς διαβάσουν τὰ ἀναθέματα καὶ ἂς ἀπαντήσουν στὸ ἐρώτημα, πῶς βλέπουν αὐτὴν τὴν συννύπαρξιν. Ἄς ἀποδείξουν, πῶς ἐφρόντισε ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὴ διατήρησι - συντήρησι - διάσωσι τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἀφοῦ στὰ ἀναθέματα ὄχι μόνο βάλλεται μὲ μῖσος ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ὑποκινοῦνται ἐναντίον του οἱ πιστοί, ἀλλὰ καὶ καθίσταται ἐμφανὴς ἡ ἀντίθεσι μεταξὺ Ἑλληνικῆς καὶ Χριστιανικῆς ►

χυκυκλώνει την οποία σωστή ενέργεια πάει να πάρη ή αμερικανική κυβέρνηση.

Τὰ ἤξερε βέβαια ὅλα αὐτὰ ἡ Ἑλληνική Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ὅμως, ὅσο τὸ μαχαίρι δὲν τὴν ἀγγιζε, «περὶ ἄλλα ἐτύρβαζε». Θὰ μοῦ πῆτε, μὰ καλὰ εἶναι τόσο σοβαρὸ τὸ θέμα τῆς ταυτότητας; Ἐξαρτᾶται ἀπὸ ποιά πλευρὰ θὰ τὸ δῆς. Ἡ Ἐκκλησία σωστὰ ἀντιδρᾷ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς, γιατί πρόκειται γιὰ χάσιμο προνόμιου, πού τὴν καθιστοῦσε ἀπόλυτο κυρίαρχο στὸ θρησκευτικὸ παιχνίδι στὴ χώρα μας. Τὸ προνόμιο μάλιστα αὐτὸ εἶχε φέρεi σὲ δύσκολη θέση ὁπαδοὺς ἄλλων θρησκειῶν ἢ δογμάτων, ἀφοῦ οὔτε λίγο οὔτε πολὺ ἡ Πολιτεία τοὺς θεωροῦσε β' διαλογῆς πολίτες. Ἐχοντας προνόμια ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐξασφαλισμένη πελατεία ἐγινε ἕνας ωθηρὸς μὴ ἐξελιξιμὸς ὁργανισμὸς, πού, ὅταν οἱ πύλες ἀρχισαν νὰ ἀνοίγουν, φάνηκε ἡ φτώχεια τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς. Οἱ ἄλλοι, ζώντας σὲ ἕνα καθεστῶς ἡμι-

παρανομίας φρόντισαν νὰ ἐξελιξοῦν τὶς τεχνικὲς προσηλυτισμοῦ σὲ ἐπιστημονικὸ ἐπίπεδο. Καὶ τώρα ἡ Ἐκκλησία θρῖσκεται νὰ δίνη μάχες μὲ κάθε λογῆς αἱρέσεις καὶ δόγματα πού φύτρωσαν, μὴ μπορώντας νὰ ἀντιτάξῃ σοβαρὴ ἀμυνα. Τὸ γεγονός ὅτι εἶναι ἐπικρατοῦσα θρησκεία δὲν φαίνεται νὰ παίξῃ μεγάλο ρόλο, γιατί οἱ ἄλλοι σιγὰ μὰ σταθερὰ τὴ ροκανίζουν.

Πιστεύω, ὅτι στὴν παρούσα φάση ἐμεῖς, οἱ «εἰδωλολάτρες» κατὰ τὴν Ἐκκλησία μας, θὰ πρέπει νὰ τῆς συμπαρασταθοῦμε, γιατί καλῶς ἢ κακῶς εἶναι ὁ μόνος συνδετικὸς κρίκος τοῦ λαοῦ μας. Καὶ ἡ συνοχή εἶναι τὸ μόνο ἴσως ὄπλο πού ἔχουμε ἀπέναντι στοὺς ὠρμισμένους ἐχθροὺς τοῦ ἔθνους μας.

Μὲ φιλικούς χαιρετισμοὺς
Ἀντῶνης Πετροντζάκος
Ἀθήνα

Ἡ ὑποδρόχια πόλη τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τὸ φαινόμενο τῆς ἀντιδραστικότητας Ἑλλήνων πανεπιστημιακῶν

Κύριε διευθυντά,
Ἀπὸ χρόνια διαβάζω τὸ περιοδικό σας καὶ πιστεύω ὅτι ἡ συνέντευξη τοῦ καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς νήσου Okinawa τοῦ Εἰρηνικοῦ δρ Masaaki Kimura, ἀρμόδιου γιὰ τὴν ἐρευνα τῆς

ὑποδρόχιας πανάρχαιας πόλεως πού ἀνακαλύφθηκε στὴ γειτονικὴ νῆσο Yonaguni («Δαυλός», τεῦχος 220), ἦλθε νὰ ἐπιδραβεύσῃ μὲ τὸν καλύτερο τρόπο προσηγηθεῖσες ἐρευνες τοῦ «Δαυλοῦ» γενικὰ γιὰ τὴν ἐλληνικότητα τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ

κοσμοαντιλήψεως ὡς πρὸς τὴν ἀρχή, τὴν οὐσία, πού ἀφορᾷ στὴ γένεσι τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ι. Οἱ ἑπτὰ ἀναθεματισμοὶ

Α «Ἐτι, τοῖς φρονοῦσι καὶ λέγουσι, κτιστὴν εἶναι πᾶσαν φυσικὴν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν τῆς τρισυποστάτου Θεότητος, ὡς κτιστὴν ἐκ τούτου πάντως, καὶ αὐτὴν τὴν θεῖαν οὐσίαν ἀναγκαζομένους δοξάζειν· κτιστὴ γὰρ κατὰ τοὺς Ἁγίους ἐνέργεια, κτιστὴν δηλώσει καὶ φύσιν· ἄκτιστον δέ, ἄκτιστον χαρακτηρίσει οὐσίαν· κἀντεῦθεν ἤδη κινδυνεύουσιν εἰς ἀθεΐαν παντελῆ περιπίπτειν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν, καὶ τὴν τῶν κτισμάτων λατρείαν, τῇ καθαρᾷ καὶ ἀμώμῳ τῶν Χριστιανῶν Πίστει προστριβομένοις· μὴ ὁμολογοῦσι δὲ κατὰ τὰς Ἁγίων θεοπνεύστους θεολογίας, καὶ τὸ τῆς Ἐκκλησίας εὐσεβὲς φρόνημα, ἄκτιστον εἶναι πᾶσαν φυσικὴν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν τῆς τρισυποστάτου Θεότητος **ΑΝΑΘΕΜΑ ΤΡΙΣ.**»

Β «Τοῖς τὰ Ἑλληνικὰ διεξιούσι μαθήματα, καὶ μὴ διὰ παιδευσιν μόνον ταῦτα παιδευομένοις, ἀλλὰ καὶ ταῖς δόξαις αὐτῶν ταῖς ματαίαις ἐπομένοις, ▶

βέβαια και το μόχθο του καθηγητή του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης δρ Nors S. Josephson, ο οποίος με το διβλίο του «Hellenicum Pacificum» (παρουσίασή του στο «Δαυλό», τ. 169 και 170) προκάλεσε ρίγη συγκινήσεως σ' ἐμᾶς πού ζούμε στους «ἀντίποδες» τῆς πατρίδας καὶ πληροφοροῦμαστε ἀπὸ ξένους ἐπιστήμονες τὸ καταπληκτικὸ γεγονός ὅτι οἱ πρόγονοί μας ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια εἶχαν φθάσει καὶ ἐκπολιτίσει τοὺς τόσο μακρινούς τόπους, ὅπου ἐμεῖς ὡς μετανάστες ἔχομε τώρα ἐγκατασταθῇ. Ἀπὸ ξένους ἐπιστήμονες – δυστυχῶς. Διότι, ἂν κρίνω ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Θράκης κ. Μιχαὴλ Δανίκα, πού δημοσιεύσατε στὸν «Δ», τ. 214 – θὰ μπορούσατε καὶ νὰ τὴν ἀπορρίψετε κατὰ τὴν ταπεινὴ μου γνώμη –, οἱ Ἕλληνες

καθηγητὲς ὄχι μόνο δὲν πράττουν τὸ ἴδιο μὲ τοὺς ξένους συναδέλφους τους, ἀλλὰ καὶ ὀνειδίζουν τὸν «Δαυλό» καὶ τοὺς συνεργάτες του, πού τολμοῦν νὰ προχωρήσουν τὴν ἐπιστημονικὴ γνώση κάποια δῆματα πιὸ μπροστὰ ἀπὸ τὰ ἰσχύοντα θέσφατα στὸ χῶρο τῆς ἱστορίας. Ἡ παρατήρησής σας γιὰ «μαῖντανὸς ἀντιδραστικότητας» τῶν καθηγητῶν τῶν πανεπιστημίων μας (τ. 214) ἀποκαλύπτει καὶ καταγγέλλει ἓνα ἑλληνικὸ φαινόμενο, γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν μπορούμε παρὰ νὰ θλιθῶμαστε – ὅπως δυστυχῶς καὶ γιὰ τόσα ἄλλα πού συμβαίνουν στὴν πατρίδα.

Μὲ ἐξαιρετικὴ τιμὴ

Chris Topacas

Ἐπιχειρηματίας, Οὐέλλιγκτον, Ν. Ζηλανδία

Σημείωση «Δαυλοῦ»: Ἡ φράση «Ὁ “μαῖντανὸς” τῆς ἀντιδραστικότητας τῶν καθηγητῶν τῶν πανεπιστημίων μας», πού προηγήθηκε τοῦ κειμένου τῆς δημοσιευθείσης ἐπιστολῆς τοῦ κ. Μ. Δανίκα, μὲ τὸν τρόπο πού ἔχει διατυπωθῇ γλωσσικὰ προφανῶς δὲν ἀναφέρεται προσωπικὰ στὸν ἐν λόγῳ πανεπιστημιακὸ, τοῦ ὁποῖου τὶς ἀπόψεις, ἔστω ἀσπῆρικτες, δημοσιεύσαμε ἐπὶ λέξει καὶ ἄνευ σχολίων, ἀπλῶς γιὰ νὰ ἀκουσθῇ καὶ ἡ «altera pars». Ἡ φράση αὐτὴ, ὅπως σωστὰ τὸ ἀντελήφθη ὁ ἐπιστολογράφος, ἀναφέρεται γενικὰ στὸ φαινόμενο τῆς ἀντιδραστικότητας Ἑλλήνων πανεπιστημιακῶν, ἰδίως σ' ὅ,τι ἀφορᾷ στὰ θέματα Ἑλληνικὰ (καὶ ὄχι «Φοινικικὰ») Ἀλφάδητο, τὰ ἐπιστημονικὰ δόγματα τοῦ «Ἀφροκεντρισμοῦ», τοῦ «Ἰνδο-ευρωπαϊσμοῦ» κ.λπ., φαινόμενο τὸ ὁποῖο, ὅπως θὰ γνωρίζῃ ὁ ἐπιστολογράφος ὡς παλαιὸς ἀναγνώστης τοῦ «Δ», τὸ περιοδικὸ αὐτὸ στηλιτεύει ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια.

Δ.Ι.Δ.

καὶ ὡς ἀληθεῖς πιστεύουσι, καὶ οὕτως αὐταῖς ὡς τὸ βέβαιον ἐχούσαις ἐγκειμένοις, ὥστε καὶ ἐτέρους ποτὲ μὲν λάθρα, ποτὲ δὲ φανερώς ἐνάγειν αὐταῖς καὶ διδάσκειν ἀνενδοιάστως **ΑΝΑΘΕΜΑ ΤΡΙΣ.**»

Γ «Τοῖς μετὰ τῶν ἄλλων μυθικῶν πλασμάτων, ἀφ' ἐαυτῶν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς κλίσιν μεταπλάττουσι, καὶ τὰς Πλατωνικὰς ἰδέας ὡς ἀληθεῖς δεχομένοις, καὶ ὡς αὐθυπόστατον τὴν ὕλην παρὰ τῶν ἰδίων μορφοῦσθαι λέγουσι, καὶ προφανῶς διαβάλλουσι τὸ αὐτεξούσιον τοῦ Δημιουργοῦ, τοῦ ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγόντος τὰ πάντα, καὶ ὡς Ποιητοῦ πᾶσιν ἀρχὴν καὶ τέλος ἐπιτιθέντος ἐξουσιαστικῶς καὶ δεσποτικῶς **ΑΝΑΘΕΜΑ ΤΡΙΣ.**»

Δ Τοῖς δεχομένοις, καὶ παραδιδούσι τὰ μάταια καὶ Ἑλληνικὰ ῥήματα, ὅτι τε προὔπαρξίς ἐστι τῶν ψυχῶν, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὰ πάντα ἐγένετο, καὶ παρήχθησαν, ὅτι τέλος ἐστι τῆς κολάσεως, ἢ ἀποκαάστασις αὐθις τῆς κτίσεως, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ διὰ τῶν τοιούτων λόγων τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν λυομένην πάντως, καὶ παράγουσαν εἰσάγουσιν, ἣν αἰωνίαν καὶ ἀκατάλυτον αὐτός τε ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν ἐδίδαξε, καὶ πα-

Σκέψεις ενός μοναχοῦ με ἀφορμὴ δημοσιεύματα τοῦ «Δ»

Κύριε διευθυντά,

Με ἀφορμὴ τὰ δημοσιεύματά σας «Οἱ Κύριοι εἶναι ἢ δὲν εἶναι Ἕλληνες;» τοῦ Ν.Μ. καὶ «Γιατὶ συνυπάρχουν Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη στὴν Ὁρθοδοξία;» (ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ἰωάννη Κώτση: «Δ», τ. 220), «Περὶ ἀγνώστου Θεοῦ» τοῦ κ. Στ. Βασδέκη («Δ», 221), «Φανταστικά καὶ ὑπαρκτὰ προβλήματα» τοῦ Δ.Ι.Α. καὶ τῇ συνέντευξί τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ κ. Τιμόθεου Κιλίφη πρὸς τὸν κ. Π. Κουβαλάκη («Δ», 222) θὰ ἤθελα νὰ γράψω τὰ ἑξῆς:

«Πᾶς μὴ Ἕλλην δάρβαρος» καὶ «Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτὸν» εἶναι καὶ τὰ δύο ἀρχαῖα ρητά. Ποιά εἶναι ἡ διαφορὰ; Ἑλλάδα = ἰδέα καὶ ὄχι γεωγραφικὸς τόπος· Ἕλλην = ἄνθρωπος τοῦ πνεύματος· Χριστιανισμός = ἰδέα καὶ ὄχι δόγμα ἢ κόμμα· Χριστὸς = ἄνθρωπος χρησιμεύων ἐκ τοῦ πνεύματος.

Ἄνὰ τὸν κόσμον ὑπάρχουν Ἕλληνες παντοῦ καὶ πάντοτε, ἀσχέτως τοῦ χρώματος ἢ ἄλλης υποτιθέμενης διαφοροποίησης (Ἀρβανίτης, Πόντιος, Ἑβραῖος, Βλάχος κ.λπ.): ὅλοι εἴμαστε ἄνθρωποι (ἐκ τοῦ ἄνω θρώσκω, δηλ. κυττάζω νὰ προοδεύω). Ἐν Θεῷ ζῶμεν καὶ ἐσμέν. Μὲ αὐτὲς τὶς ιδέες οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δημιούργησαν τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ ἔλουσαν τὶς γνώσεις

τους, γνώσεις πάνω στὶς ὁποῖες οἰκοδόμησαν ὅλες οἱ σημερινὲς ἐπιστῆμες. Στὸ χέρι ὁμως τὸ ἀνθρώπινο εἶναι τὸ πῶς θὰ χρησιμοποίησιν ὅλα ὅσα ἔχει ἢ καὶ τοῦ δόθηκαν· «νοῦς ὑγιὲς ἐν σώματι ὑγιεῖ», λέγαν οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι· καὶ καμμία διαφορὰ δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ ἐλληνικοῦ καὶ χριστιανικοῦ πνεύματος. Σύγχυση ἰδεῶν δὲν ὑπῆρξε ποτὲ εἰς τὸν Ἕλληνα. Ἡ διαφορὰ τοῦ «Ἕλλην» καὶ τοῦ «μὴ Ἕλλην» εἶναι, ὅτι ὁ,τι ὁ πρῶτος γνωρίζει ἢ νοεῖ τὸ διδάσκει, ἐνῷ ὁ δεύτερος τὸ ἐμπορεῖται. Ταυτόσημο τὸ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας «δωρεὰν ἔλαβες, δωρεὰν νὰ δώσῃς». Δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ γεγονός, ὅτι οἱ Ἕλληνες δέχτηκαν τὴν χριστιανικὴ διδασκαλία, ὅπως δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι, ὅταν ἐπισκέφτηκαν οἱ Ἕλληνες τὸν Χριστό, αὐτὸς εἶπε: «Τώρα ἡ δόξα τοῦ νιοῦ τοῦ Θεοῦ θὰ λάμψῃ», θὰ διαχθῇ δηλαδὴ ἀπὸ ἔθνος σὲ ἔθνος. Τὸ «γῶθι σαυτὸν» τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν διαφέρει σὲ τίποτα ἀπὸ τὸ «βλέπεις τὸ ἀγκάθι στὸ μάτι τοῦ ἄλλου καὶ τὴ δική σου καμπούρα δὲν τὴν βλέπεις» τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας. «Τῷ ἀγνώστῳ Θεῷ»: τὸ μνημεῖο αὐτὸ τὸ εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, διότι γινώριζαν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μόνο ἕνας. Μόνο λίγοι ὁμως μπόρεσαν νὰ τὸν πλησιάσουν· καὶ αὐτοὶ εἶναι ποὺ ἔχουν μέχρι σήμερα ἡμερομηνία γέννησης, ὄχι ὁμως ἡμε-

ρέδοτο, καὶ διὰ πάσης τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Γραφῆς ἡμεῖς παρελάδομεν, ὅτι καὶ ἡ κόλασις ἀτελεύτητος καὶ ἡ Βασιλεία αἰδίου, διὰ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἑαυτούς τε ἀπολλύουσι, καὶ ἑτέροις αἰωνίας καταδίκης προξένους γινομένοις
ΑΝΑΘΕΜΑ ΤΡΙΣ.»

Ε «Τοῖς εὐσεβεῖν μὲν ἐπαγγελλομένοις, τὰ τῶν Ἑλλήνων δὲ δυσσεβῆ δόγματα τῇ Ὁρθοδόξῳ καὶ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ περὶ τε ψυχῶν ἀνθρωπίνων, καὶ οὐρανοῦ, καὶ γῆς, καὶ τῶν ἄλλων κτισμάτων ἀναιδῶς, ἢ μᾶλλον ἀσεβῶς ἐπειςάγουσιν **ΑΝΑΘΕΜΑ ΤΡΙΣ.»**

ΣΤ «Τοῖς τὴν μωρὰν τῶν ἔξωθεν (= Ἑλλήνων) φιλοσόφων λεγομένην σοφίαν προτιμῶσι, καὶ τοῖς καθηγηταῖς αὐτῶν ἐπομένοις, καὶ τὰς τε μετεμψυχώσεις τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, ἢ καὶ ὁμοίως τοῖς ἀλόγοις ζῴσις ταύτας ἀπόλλυσθαι, καὶ εἰς τὸ μηδὲν χωρεῖν δεχομένοις καὶ διὰ τοῦτο ἀνάστασιν, καὶ κρίσιν, καὶ τὴν τελευταίαν τῶν βεδωμένων ἀνταπόδοσιν ἀθετοῦσιν **ΑΝΑΘΕΜΑ ΤΡΙΣ.»**

Ζ «Τοῖς λέγουσιν, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων σοφοὶ καὶ πρῶτοι τῶν αἵρεσιαρχῶν,

ρομηνία θανάτου. Τὰ ληξιαρχεία τὸ γνωρίζουν. Ἀνάφεραν 12 θεοὺς (δυνάμεις πνευματικές), ἀλλὰ γνώριζαν ὅτι πᾶν ἀπὸ τῆς 12 δυνάμεις ὑπάρχει μία μεγαλύτερη, πού ποτὲ δὲν ἔπαψαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες νὰ ψάχνουν τὸν δρόμο πρὸς αὐτήν.

Θεωρῶ, ὅτι ἡ πραγματικὴ διαφώτιση εἶναι τὸ γνῶθι σαυτὸν ἢ ὁ δρόμος πρὸς ἑαυτὸν καὶ ὄχι τὸ ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε Ἕλληνες (μὲ γεωγραφικὴ ἔννοια) ἢ οἱ ἄλλοι Ἑβραῖοι - Κύριοι κ.λπ., διότι εἶναι ἱστορικὰ ἀποδεδειγμένο ὅτι ὁ δρόμος αὐτὸς τοῦ κύκλου (κυκλωμάτων) καὶ τῶν ὑποστηρικτῶν διαφόρων ἰδεῶν (σιωνιστῶν, μασόνων, εὐαγγελιστῶν, ἰαχωβάδων, ροταριανῶν κ.λπ., κ.λπ., πού μόνο στόχο τους ἔχουν τὴν παγκόσμια κυριαρχία διὰ τῆς βίας καὶ τοῦ πλοῦτου) μόνο τὴν καταστροφὴν μπορεῖ νὰ φέρῃ καὶ

σὲ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, πού πλανῶνται στὴν ἰδέα αὐτή. Ἡ ἀνόρθωση τῆς κοινωνίας μπορεῖ νὰ ἔρθῃ μόνον, ὅταν βιώσουμε ὁ καθένας μας τὴν «καμπούρα» του καὶ δουλέψουμε ὅλοι δίκαια ἔξω ἀπὸ πολυεθνικὲς καὶ κυκλώματα, γιὰ νὰ ἀπολαύσουμε ὅλοι τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς (ψυχικὰ καὶ ὕλικὰ). Ὁ Θεὸς ἔφτειξε τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ κατοικῇ μαζί με αὐτούς: εἴτε παρούμε τὸν δρόμο τῆς ἀρετῆς εἴτε τῆς κακίας εἴτε τὸν ἄλλο δρόμο, πάλι στὸ ἴδιο σημεῖο θὰ καταλήξουμε. Ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν εἶναι τὸ χαρμόσυνο μῆνυμα, πού ἔστειλε ὁ Θεὸς στοὺς ἀνθρώπους.

Εὐλογεῖτε
Θωμᾶς
Μοναχὸς

«Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἢ ἄμεση σχέση τῆς μετὰ τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴ Γλῶσσα»!

Κύριε Λάμπρου,

Αὕτῃ ἡ «Ἰνδο-ευρωπαϊκὴ Φυλὴ», μετὰ τὴν «Ἰνδο-ευρωπαϊκὴ Γλῶσσα» τῆς τέλους πάντων ἔχει ἀναδειχθῇ πολὺ ἀνώτερη τῆς μυθολογικῆς Λερναιᾶς Ὑδρας, μιὰ καὶ δὲν θρέθηκε ἀκόμη ὁ Ἡρακλῆς τῆς. Ἐκτὸς πλὴ καὶ εἶναι «ἐξ ἀποκαλύψεως» καὶ αὕτῃ, ὅποτε μόνον ὁ Μωυσῆς... καὶ τὸ Σιωνιστικὸ ἱερατεῖο γνωρίζουν πού εἶναι «θαμμένα» τὰ στοιχεῖα τοῦ «Ἰνδο-ευρωπαϊκοῦ

Πολιτισμοῦ» τῆς. Ἀντιγράφω ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «Ἐθνικὸς Κήρυξ» τῆς Νέας Ὑόρκης (22 Μαΐου 2000): «“Ἡ διαχρονικότης τῆς Ἑλληνικῆς Γλῶσσας καὶ ἡ ἄμεση ἀδελφικὴ τῆς σχέση μετὰ τὴν Ἀγγλικήν, ἐφόσον καὶ οἱ δύο προέρχονται ἀπὸ τὴν μητρικὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν, εἶναι ὁ ἀπώτερος σκοπὸς μας στὴ διδασκαλίαν τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν”, τονίζει ἡ Διευθύντρια Ἑλληνικοῦ Τμήματος τοῦ Ἀντικείνου Ἀγίου Δημητρίου Ἀστό-

οὶ παρὰ τῶν ἑπτὰ Ἀγίων καὶ Καθολικῶν Συνόδων, καὶ παρὰ πάντων τῶν ἐν Ὁρθοδοξίᾳ λαμπάντων Πατέρων ἀναθέματι καθυποβληθέντας, ὡς ἄλλοτρι οὖν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐν λόγοις αὐτῶν κίβδηλον καὶ ὑπαρὰν περιορισίαν κρείττονές εἰσι κατὰ πολὺ, καὶ ἐνταῦθα, καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει, καὶ τῶν εὐσεβῶν μὲν καὶ ὀρθοδόξων ἀνδρῶν, ἄλλως δὲ κατὰ πάθος ἀνθρώπων ἢ ἀγνόημα πλημμελησάντων **ΑΝΑΘΕΜΑ ΤΡΙΣ.**»

II. Τὸ τροπάριο

«Ναοὺς εἰδώλων (= Ἑλληνικῶν) καθεῖλετε ἀθλοῦντες, καὶ ἑαυτοὺς τῆς Τριᾶδος θεῶν ναοὺς ἐδομήσασθε, Ἀθλοφόροι Κυρίου, Ἀγγέλου συνόμιλοι».

III. Ὁ μακαρισμὸς

«Οἱ καλάμῳ τοῦ Σταυροῦ, ἐκ τοῦ θυθοῦ τῆς ἀγνωσίας τοὺς λαοὺς ἀναγαγόντες Ἀπόστολοι, τὴν τῶν Ἑλλήνων πλάνην ἀπεμειώσατε ἀπὸ τῆς γῆς, ἀπλανεῖς σωτῆρες γενόμενοι τῶν πιστῶν, ἀληθῶς ὅθεν μακαρίζεσθε.»

Νικόλαος Τσίτσος

ρίας κ. Αικατερίνη Κολλάρου».

“Α, ναι! Τὸ σχολεῖο ἀνήκει στὴν «Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς», ἐνῶ τὸ ἐντυπο ποὺ τῆς «περιποιεῖ τιμὴ» ἀπλώνεται στὸ

χώρο τῆς ἀπόδημης ἀ-πληροφόρησης.

Μὲ φιλικούς χαιρετισμούς
Λυκάων ὁ Ἀπόδημος

Νέα Ὑόρκη

«Κάτι πάει ν’ ἀλλάξῃ» στὴ νεοελληνικὴ συνείδηση;

Ἀγαπητὲ «Δαυλέ»,

Εἶμαι ἕνας νέος σχετικὰ ἀναγνώστης σας. Πρέπει νὰ σᾶς ὁμολογήσω, ὅτι ἀπὸ τότε ποὺ ξεκίνησα νὰ διαβάζω τὸ περιοδικὸ – περίπου ἕνα μόνις χρόνους –, ἔχω προμηθευτῇ πάρα πολλὰ παλιὰ τεύχη. Σᾶς ἀξίζουν πραγματικὰ συγχαρητήρια γιὰ τὴν πολὺ σπουδαία καὶ σοβαρὴ δουλειὰ ποὺ κάνετε. Εἶμαι ἐκπαιδευτικὸς καὶ νομίζω εἰλικρινὰ ὅτι κείμενα ὅπως τὰ δικά σας θὰ ἔπρεπε νὰ στέλνονται σὲ κάθε σχολεῖο τῆς χώρας – καὶ ὄχι μόνο γιὰ τοὺς μαθητὲς ἀλλὰ κυρίως γιὰ μᾶς τοὺς ἐκπαιδευτικούς.

Ἦθελα μὲ αὐτὸ τὸ γράμμα, νὰ ἐκφράσω τὴν ἀγανάκτησή μου γιὰ τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων. Ὁ κάθε πολίτης ἔχει δικαίωμα νὰ λέει καὶ δεσβαίως νὰ ὑποστηρίξῃ τὴ γνώμη του – ἀρκεῖ νὰ μὴν ψεύδεται. Ἀλλὰ ὅταν ἐδῶ καὶ βδομάδες ἀκούω κουβέντες τύπου: «Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμός εἶναι ἕνα», τότε εἰλικρινὰ δὲν ξέρω τί νὰ πῶ. Κανένας δημοσιογράφος δὲ δρέθηκε νὰ πῇ στοὺς διάφορους ρασοφόρους, ὅτι ἡ Ἐκκλησία πολέμησε μὲ λύσσα τὴν Ἐπανάσταση τοῦ ’21· καὶ προσπαθοῦν τώρα νὰ μᾶς πείσουν, ὅτι οὔτε λίγο οὔτε πολὺ ἡ

Ὁρθοδοξία ἀγωνίστηκε γιὰ τὴν Ἐπανάσταση; Ξέχασαν τὸν ἀφορισμὸ τοῦ Διονυσίου – τοῦ «Σκυλοσόφου», ὅπως αὐτοὶ τὸν ὠνόμασαν –, ξέχασαν τὸν ἀφορισμὸ τοῦ Ὑψηλάντη ἀλλὰ καὶ γενικὰ τῆς Ἐπανάστασης; Ἡ μήπως ὁ Λεωνίδας ἔκανε τὸ σταυρὸ τοῦ γονατιστοῦ στὸ ἱερὸ κάποι-ας ἐκκλησίας, πρὶν δώσῃ τὴ ζωὴ του γιὰ τὴν πατρίδα; Ἡ οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ ’21 καὶ οἱ μακεδονομάχοι ἦταν ὅλοι ὀρθόδοξοι χριστιανοί; Ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία εἶναι ἡ μεγαλύτερη πληγὴ αὐτοῦ τοῦ τόπου. Ἀπὸ τότε ποὺ πῆρε τὴν ἐξουσία στὰ χέρια της, τὸ μεγαλεῖο τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ἐξαφανίστηκε. Ὁ Ἕλληνας, ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ ἀποτελοῦσε φάρο γνώσης καὶ κριτικῆς σκέψης, μεταβλήθηκε σὲ ἕνα ἄδουλο ὄν, ἀναγκασμένο νὰ σκύβῃ τὸ κεφάλι καὶ νὰ γυρίζῃ συνεχῶς τὸ ἄλλο μάγουλο σὰν σωστός «δοῦλος τοῦ Θεοῦ».

Ὅμως ἡ ἐκδοσηὶ ἡ δική σας δείχνει ὅτι κάτι πάει νὰ ἀλλάξῃ.

Καὶ πάλι συγχαρητήρια
H.X.

Δάσκαλος, Θεσσαλονίκη

Τιμὴ στοὺς ἀγνοοῦντες τί σημαίνει «Ἕλληνας»!;

Κύριε διευθυντά,

Ἄν μοῦ ἐπιτρέπεται, θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω τὴν ταπεινὴ μου γνώμη σχετικὰ μὲ τὸ δημοσίευμά σας μὲ τίτλο «Ἡ ἀλληλοσφαγὴ τῶν Ἑλλήνων (1946-9)», «Δ», τ. 220. Ὅλοι ἀναφέρονται στὰ αἷτια καὶ τίς ἱστορικὲς πτυχὲς ἐνὸς καταστρεπτικοῦ πολέμου γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ποὺ μέχρι σήμερα βιώνουμε τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματά του. Κανεὶς ὅμως δὲν στάθηκε σὲ αὐτοὺς τοὺς ἀγνοοῦς ἀνθρώπους, ποὺ ἔδωσαν τὴν ζωὴ τους ἀνιδιοτελῶς, ἀνεξαρτήτως ἀν ἦταν δεξιοὶ ἢ ἀριστεροί. Τί κέρδισαν; Τίποτα, μόνο τὸ χῶμα καὶ τὴν ἀπογοήτευσή, ποὺ θὰ τοὺς σκεπάζῃ γιὰ πάντα. Ἕλληνες ἦταν καὶ αὐτοί, καὶ δὲν δίστασαν νὰ πολεμήσουν γιὰ μιὰ πιὸ μεγάλη καὶ φωτισμένη Ἑλλάδα. Ἄν προδόθηκαν – στερήθηκαν ἐσκεμμένως τὴν μόρφωση καὶ παιδεία ποὺ θὰ τοὺς δίδασκε τί σημαίνει Ἕλλην ἀνθρώπος, μεγαλεῖο τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος καὶ Πολιτι-

σμοῦ, δὲν εἶναι λάθος τους.

Ἄλλα εἶναι τὰ πραγματικὰ αἷτια τοῦ ἐμφυλίου καὶ ἄλλοι εἶναι αὐτοὶ ποὺ μὲ δόλο προπολεμικὰ καὶ μεταπολεμικὰ δρώντας στὸ παρασκήνιο ἐτοίμα ὠμά ἐστρεψαν τοὺς μισοὺς Ἕλληνες ἐνάντια στοὺς ἄλλους μισοὺς. Ὅσο γιὰ τὸν Ἀρη Βελουχιώτη, τὸν Ζαχαριάδη καὶ τὸν Βαφειάδη, ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι Ἕλληνες, ἦταν ἀρρωστημένους φυσιολογικῶς, ξένοι πράκτορες, τὰ ἀνάλωσιμα πιόνια, οἱ ἐκτελεστές.

Ὅλοι αὐτοὶ ποὺ ἔπεσαν στὸ πεδίο τῆς μάχης, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐνταφιαστοῦν σὲ μιὰ κοιλάδα, σὲ ἕνα μαυσωλεῖο, ὅπως οἱ νεκροὶ τοῦ ἰσπανικοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ἡ θυσία τους ἂς εἶναι φωτεινὸ παράδειγμα γιὰ τοὺς Ἕλληνες, ποὺ ἀγνοοῦν τὸν ἐνδοξο πολιτισμὸ τους.

Μετὰ τιμῆς
Λεωνίδας Ἐμπεριζίκος
Δικηγόρος, Μαρούσι

«Ἀεὶ ἀξύνετοι...»

Ἡ ἰδεολογικὴ ἀπέχθεια πρὸς τὸν «Δαυλὸν» κάποιων γραικύλων κατοίκων τοῦ κράτους τῆς Ρωμοσύνης καὶ τοῦ ἀνύπαρκτου «Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ» εἶναι «ἐνδημικὴ». Δὲ χρειάζεται νὰ γνωρίζουν ἀκριβῶς τί γράφει ὁ «Δαυλός», αὐτοὶ ἔχουν προκατασκευασμένη τὴν «ἀντίθεση». Εἶναι τὸ σύνηθες πολιτισμικὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖο δυστυχῶς παρατηρεῖται καὶ στοὺς «μορφωμένους» ἢ καὶ στὴν τάξη τῶν ἡμιμαθῶν κουλτουριάρηδων. Εἶναι ἓνα τεῖχος.

Τὸ Σύστημα παραποιῶντας τὴν ἀνεπανάληπτη Ἑλληνικὴ Ἀρχαιότητα σὲ ὅλες τὶς πρωτιές πού ὁ ἀξεπέραστος πολιτισμὸς τῆς κατήγαγε, κυκλοφορεῖ ὑπεξαιρεμένες ἰδέες τῆς, τὶς ὁποῖες εἰσάγει σὰν δικές του, προσαρμοσμένες στὴν κοσμοθεωρία του.

Τὰ στερημένα ὁμως μυαλά, πού ἔχουν ἐντελῶς ἀποξενωθῇ ἀπὸ τὴ διασταυρωτικὴ σύγκριση, τὴν ἀμφισβήτηση, τὴν ἐρευνα, τὴν κριτικὴ καὶ πάνω ἀπ' ὅλα τὴν ἐπαφὴ μὲ τὰ πρωτογενῆ στοιχειώδη μεγέθη, πού εἶναι ἡ βάση τῆς Φύσης, ἔχουν γίνει ἐντελῶς ἀνίκανα νὰ φτάσουν ψηλά. Τοὺς εἶναι ἀρκετὸ νὰ παπαγαλίζουν στενοκέφαλα καὶ φανατικά τὰ ὅσα τοὺς ἔχουν μὲ μαεστρία σερβίρει. Καλά, αὐτοὶ οἱ μικροπονηρούληδες τῆς καθημερινῆς κομπίνας, πού καλιγώνουν τὸν ψύλλο στὴν καθημερινότητα, δὲν καταλαβαίνουν ὅτι τὸ Σύστημα δὲν θὰ ἔμενε μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια γιὰ τὴν ἀσφάλεια καὶ ἐπιδίωξή του.

“Ἀς πάρουμε κάτι πιὸ ἀπλό ἀπὸ τὴν προβληματικὴ τοῦ «Δαυλοῦ»:” Ἀν τοὺς μιλῆσης γιὰ τὴν ἀνάταση καὶ τὴν ὁμορφιὰ τῆς μεγάλης Τέχνης, ἂν τοὺς πῆς γιὰ ἓνα θαθὺ ποίημα ἢ γιὰ τὸν Ἡνίοχο τῶν Δελφῶν, ἀνοιγοκλείνουν μὲ ὑψηλὰ τὰ μάτια, σὰν νὰ τοὺς ἔβαζες νὰ κάνουν τὴν χειρότερη ἀγγαρεία. Τοὺς λείπει ἡ συνέγερση τῆς ἀνάτασης. Ἴσως ὑπάρχουν ἄνθρωποι, πού χωρὶς καμμιὰ παιδεία ἐνστικτωδῶς ἀντιλαμβάνονται τὴν ὁμορφιὰ ἢ τὴν ἔχουν «πρωτογενῆ» μέσα τους. Αὐτοὶ εἶναι ἄλλο πρᾶγμα. Οἱ ἐπικίνδυνοι, τοὺς ὁποῖους πάντα ἐπιστρατεύει τὸ Σύστημα καὶ εἶναι ἱκανοὶ γιὰ ὅλα, εἶναι αὐτοὶ πού στεροῦνται ἐνὸς ἀνώτερου ἐπιπέδου, ἂν καὶ πολλοὶ κατέχοντάς το δὲν σημαίνει ὅτι δὲν μποροῦν νὰ εἶναι χειρότεροι ὅλων...

Δὲν εἶναι ὁ «Δαυλός» πού τοὺς φταίει, ἀλλὰ ἡ μειονεξία ἐνὸς ἐπίπεδου ἑαυτοῦ πού ἔχουν, ψυχροῦ σὰν φίδι ἢ εὐέξαπτου σὰν ὑστερικοῦ. Ὁ ἀληθινὸς «Λόγος» μὲ τὴν ἡρακλείτεια ἔννοια, πού εἶναι διάχυτος («ξυνός») παντοῦ (ἀλλὰ «ἀεὶ ἀξύνετοι γίνονται ἄνθρωποι»), αὐτὸς εἶναι πού ἐνοχλεῖ τοὺς γραικύλους καὶ ὄχι ὁ «Δαυλός», ὁ ὁποῖος ἀπλῶς τοὺς ὑπενθυμίζει τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Λόγου αὐτοῦ, τοῦ Ἑλληνικοῦ Λόγου.

Παντελῆς Γλᾶρος

‘Ο (ἀνύπαρκτος ὡς φυσικὸ μέγεθος) χρόνος δὲν προκαλεῖ τὰ γηρατειά!

ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΒΑΝΤΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ
ΟΙ «ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ» ΡΥΘΜΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Σήμερα συντελεῖται μία ἐπιστημονικὴ ἐπανάστασι περὶ τὴν ἔννοια τοῦ χρόνου. Ἡ ἀνάγκη ἐπαναπροσδιορισμοῦ τῆς θέσεως τῆς ἐπιστήμης ἔναντι τῆς ἔννοιαι τοῦ χρόνου προήλθε ἀπὸ τὴν ἀδυναμία νὰ ἐρμηνευθοῦν ὠρισμένα μαθηματικῶς αὐστηρὰ συμπεράσματα κυρίως τῆς Κβαντικῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Θεωρίας τῆς Σχετικότητος.

Ἦδη τὸ 1974 εὐρέθη ἓνα ἀπροσδόκητο ἀποτελεσμα^[1]. Στοιχειώδης λύσι μιᾶς θεμελιώδους ἐξισώσεως τῆς Στατιστικῆς Μηχανικῆς^a ἀπαιτοῦσε ἀπὸ τίς μεταβλητὲς τῆς ἐνέργειας (E) καὶ τοῦ χρόνου (τ) νὰ λαμβάνουν τιμὲς ἴσες πρὸς ἀκέραια πολλαπλάσια ὠρισμένων ἀριθμῶν. Τὸ καταπληκτικὸ ἐκείνο εὗρημα ἔδωσε ἀφορμὴν εἰς ἐκτεταμένην ἔρευνα τοῦ θέματος, ἥ ὁποία κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόδειξι, ὅτι ἡ Κβαντομηχανικὴ ἀπορρέει ἐκ τοῦ Θεωρήματος τοῦ Liouville, ἐὰν τοῦτο συνεπληροῦτο ὑπὸ δύο μαθηματικῶν συνθηκῶν^[2]. Τὸ μεγάλο ἄνοιγμα πρὸς τὴν σημερινὴν ἀντίληψι τοῦ γράφοντος περὶ χρόνου ἐπετεύχθη τὸ 1990, ὅταν συνεδυσάσθη τὸ «νῦν» τοῦ Ἀριστοτέλους μὲ τὴν παρατήρησι στοιχειωδῶν μεταβολῶν^[3]. Οἱ ιδέες ἐκεῖνες, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τῶν Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, παραποιημένες ἢ παρανοημένες παρελήφθησαν ἐσχάτως ὑπὸ διαφόρων συγγραφέων, καὶ ἐγράφησαν διβλία, εἰς τὰ ὅποια – δυστυχῶς – δὲν ἀναφέρεται ἡ προέλευσί των^[4]. Εἰς προηγούμενα τεύχη τοῦ «Δαυλοῦ» (210, 212-213, 214, 216 καὶ 219) ἀνελύθησαν οἱ διαφορὲς ἀντιλήψεις περὶ χρόνου εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα. Εἰς τὸ παρὸν ἀρθρο παρουσιάζονται τὰ νεώτερα ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας εἰς ἀπλουστευμένη μορφή χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Δαυλοῦ».

Οὐδέποτε εἰς τὴν ἱστορίᾳ τῆς ἔννοιαι τοῦ χρόνου, καθ’ ὅσα γνωρίζει ὁ γράφων, ἐδόθη αὐστηρὸς μαθηματικὸς ὁρισμὸς τοῦ χρόνου. Ἐνας αὐστηρὸς ὁρισμὸς ἦτο ἀναγκαῖος, διότι οἱ λεκτικοὶ ὁρισμοὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὴν Θεωρητικὴ Φυσικὴ γιὰ τὴν πραγματοποίησι λύσεων προβλημάτων τῆς Κβαντικῆς Φυσικῆς. Ὁ ὁρισμὸς, ὁ ὁποῖος δίδεται κατωτέρω, ἐχρησιμοποιήθη εἰς ἀποτελέσματα δημοσιευθέντα τὸ 1990, διὰ τῶν ὁποίων ἐλύθη τὸ ἀκόλουθο ἀπὸ αἰῶνων ἄλυτο πρόβλημα: Ἐνῶ οἱ θεμελιώδεις ἐξισώσεις τῆς Φυσικῆς εἶναι συμμετρικὲς ὡς πρὸς τὴν ἀντιστροφή τοῦ χρόνου(γ), ὅλα τὰ φυσικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποία αὐτὲς περιγράφουν, εἶναι μὴ ἀντιστρεπτά.

Ἐνα παράδειγμα θὰ καταστήσῃ τοῦτο κατανοητό: Φαντασθῆτε ἡρεμούσαν ἐπιφάνεια

(a) Liouville.

(β) Οἱ λύσεις νὰ εἶναι πραγματικὲς καὶ προσθετικὲς.

(γ) Δηλαδή ἀναλλοίωτες ὡς πρὸς τὴν ἀντικατάστασι τοῦ τ διὰ τοῦ -τ.

λίμνης. Ἡ κατακόρυφη πῶσι βαρέος ἀντικειμένου εἰς αὐτὴν δημιουργεῖ ἀπομακρυνόμενα κυκλικά κύματα μὲ κέντρο τὸ σημεῖο πτώσεως. Αὐτὸ εἶναι τὸ φυσικὸ φαινόμενο. Τὸ χρονικὰ ἀντίστροφο φαινόμενο, τὸ ὁποῖο οὐδέποτε παρατηρεῖται, εἶναι: Κυκλικά κύματα συγκλίνουν ἐνισχυόμενα πρὸς σημεῖον ἡρεμούσας ἐπιφάνειας λίμνης. Μετὰ τὴν ἄφιξι τοῦ τελευταίου καὶ ἰσχυροτέρου κύματος ἡ λίμνη ἡρεμεῖ καὶ τὸ ἀντικείμενον ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ὕδατος κατακορύφως πρὸς τὰ ἄνω. Τέτοια φαινόμενα περιγράφονται ὑπὸ τῶν ἐξισώσεων τῆς Φυσικῆς, ὅπως τοῦ Νεύτωνος, ἀλλὰ οὐδέποτε παρατηροῦνται, ἀποτελοῦν «παράδοξα».

Οὐδείς ὑποψιάζετο, ὅτι ἡ δομὴ τοῦ χρόνου, ὅπως αὐτὴ φαίνεται, ἀλλὰ δὲν εἶναι, εὐρίσκεται εἰς τὴν ρίζα τῶν παραδόξων αὐτῶν.

Ὅρισμός Α:

Στοιχεῖο χρόνου (τ) καλεῖται ἡ ἀπεικόνισις (ϕ) εἰς τὴν μνήμη τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ παρατηρητοῦ στοιχειώδους μεταβολῆς (ΔO) παρατηρουμένου φυσικοῦ μεγέθους (O) μέσῳ αἰσθητηρίου ὀργάνου (γεῦσι, ἀφή, ὄρασι, ἀκοή, ὄσφρησι) ἢ διὰ τεχνήτου ἀνιχνευτοῦ εἰς ἡλεκτρονικὴ μνήμη. Τὸ στοιχεῖο χρόνου ὁρίζεται συμβολικὰ διὰ τῆς ἐξισώσεως

$$\phi: \Delta O \rightarrow \phi(\Delta O) = \tau$$

Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ ἔπεται, ὅτι μεμονωμένο διάστημα μικροσκοπικοῦ χρόνου (τ), ὅπως καὶ τὸ «νῦν» τοῦ Ἀριστοτέλους, στερεῖται τῆς ὑποκειμενικῆς ιδιότητος τοῦ ρεῖν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν μακροσκοπικὸν χρόνον, τὸν ὁποῖο δίδει ὁ

Ὅρισμός Β:

Μακροσκοπικὸς χρόνος (T) καλεῖται ἡ ἔνωσις ($T = \cup \tau$) δοθέντος ἀριθμοῦ N στοιχείων χρόνου (τ). Ἐκ τοῦ χρόνου τοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς τὶς παρατηρούμενες στοιχειώδεις μεταβολὰς τοῦ παρατηρήσιμου κόσμου συντίθεται εἰς τὴν συνείδησι τοῦ ἀνθρώπου (ἐγκέφαλος) ὁ μακροσκοπικὸς χρόνος. Αὐτὸς ἀποκτᾷ μετὰ τὴ σύνθεσις ιδιότητες, οἱ ὁποῖες διαφέρουν ἐκείνων τῶν συστατικῶν του. Ὁ χρόνος αὐτὸς ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὸν χρόνον τοῦ Πλάτωνος (ἐκ τῆς κινήσεως τῆς παγκοσμίου σφαίρας).

Οἱ μικρὲς μεταβολὰς τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου π.χ. οἱ κρούσεις ἐπὶ τῆς θύρας, ἡ βραχύτατη διαταραχὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου (καρδιακοὶ παλμοὶ τοῦ ἀνθρώπου) γίνονται ἀντιληπτές ὡς διακριτές καὶ διαδοχικὲς μεταβολές. Ὁ μακροσκοπικὸς χρόνος προκύπτει ἐκ δοθέντος συνόλου ἀπεικονίσεων διακριτῶν παρατηρουμένων μεταβολῶν. Γιὰ τὰ σύνολα τῶν μεταβολῶν ἰσχύουν τὰ θεωρήματα καὶ τὰ πορίσματα τῶν μαθηματικῶν συνόλων. Αὐτὰ ἐφαρμόζω πρὸς ἐξήγησιν δύο ιδιοτήτων τοῦ μακροσκοπικοῦ χρόνου: α) τῆς συνέχειας· β) τῆς μὴ ροῆς.

Εἶναι ὁ χρόνος συνέχεις:

Ὁ παραδοσιακὰ ἀντιληπτὸς χρόνος ἐμφανίζει συνέχεια. Ἡ λέξις «παραδοσιακὰ» ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξ ἔθιμου βίωσι τοῦ χρόνου ὡς συνεχοῦς, παρὰ τὴν ἐπικτητὴ θεωρητικὴ γνῶσι περὶ τῆς ἀντιλήψεως τῆς δομῆς τοῦ χρόνου.

Ὁ Πλάτων ὁρίζει τὸν μακροσκοπικὸν χρόνον δάσει τῆς κινήσεως τῆς παγκοσμίου σφαίρας. Ὁ χρόνος αὐτὸς ἔχει πιθανῶς τέλος («χρόνος δ' οὐν μετ' οὐρανοῦ γέγονεν, ἵνα ἅμα γεννηθέντες ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἂν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίγνηται...») καὶ νοεῖται ὡς συνεχῆς, ἐπεὶδὴ ἡ κίνησι κατὰ τὴν κλασσικὴν ἀποψι εἶναι συνεχῆς; Τοῦτο θεωρεῖται ὀρθὸν καὶ σήμερα, ἀλλὰ μόνο γιὰ τὴν μακροσκοπικὴν κίνησι. Σήμερα εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ χρόνου ἔγινε πρὸ 15 δισεκατομμυρίων ἐτῶν περίπου [>>>].

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐξ ἄλλου ὁρίζει τὸ «νῦν» ὡς συνεχὲς καὶ πεπερασμένο. Πεπερασμένο

μὲν, διότι ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν πεπερασμένη ζωὴ του βιώνει πολλὰ «νῦν». Συνεχὲς δέ, διότι εἶναι ἀδύνατον ἡ διαίρεσις τοῦ «νῦν». Ὁ μακροσκοπικὸς ἀριστοτέλειος χρόνος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἐνώσεως δοθέντος πεπερασμένου ἀριθμοῦ «νῦν». Εἰς αὐτὸν ὁ Ἀριστοτέλης δίδει τὸ «νῦν» ὑπὸ δύο διάφορες ἑννοίας. Πρῶτον: τὸ «νῦν» ἐνώνει τὸ παρελθὸν μὲ τὸ μέλλον («Τὸ δὲ νῦν ἐστὶ συνέχεια χρόνου... Συνέχει γὰρ τοῦ χρόνου τὸν παρελθόντα καὶ ἐσόμενον...»). Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἑννοία ὁ μακροσκοπικὸς ἀριστοτέλειος χρόνος εἶναι συνεχής. Δεύτερον: χωρίζει τὸ παρελθὸν ἀπὸ τὸ μέλλον («Διαιρεῖ δὲ δυνάμει. Καὶ ἡ μὲν τοιοῦτο, αἰεὶ ἕτερον τὸ νῦν, ἡ δὲ συνδεῖ, αἰεὶ ταυτό»).

Ἡ ἀσυνέχεια ἐν προκειμένῳ ἀποδεικνύεται ὡς ἑξῆς: Θεωρῶ τὰ τρία μὴ κενὰ σύνολα Π = παρελθόν, π = παρόν, M = μέλλον. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη $\Pi \neq \pi \neq M$, ἐὰν x, y, z εἶναι τυχόντα σημεῖα, τοιαῦτα ὥστε $x \in \Pi, y \in \pi$ καὶ $z \in M$, τότε ἰσχύουν οἱ ἀνισότητες $x < y < z$. Κατὰ τὴν Γενικὴ Τοπολογία ὅμως ὑπάρχουν ὑπὸ τις συνθήκες αὐτὲς δύο τομὲς εἰς τὸν χρόνο. Ἡ μία τομὴ εὐρίσκεται μεταξὺ παρελθόντος (Π) καὶ παρόντος (π), ἐνῶ ἡ ἄλλη εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ παρόντος (π) καὶ τοῦ μέλλοντος (M). Ἡ ὑπάρξις τομῶν ἀποδεικνύει τὴν ἀσυνέχεια τοῦ μακροσκοπικοῦ χρόνου τοῦ Ἀριστοτέλους. Συνεπῶς ὁ ἀριστοτέλειος χρόνος δύναται νὰ εἶναι εἴτε συνεχής εἴτε ἀσυνεχής. Ἐπιπλέον, ἐπειδὴ τὸ παρόν εἶναι ἡ ἑκφρασις τῆς στάσεως, ἔπεται ὅτι ὁ χρόνος δὲν ῥέει. Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης εἰς ὅλη τὴν πραγματεία του περὶ χρόνου οὐδόλως μᾶς πληροφορεῖ, πῶς παράγεται τὸ «νῦν», πόθεν καὶ πῶς προκαλεῖται ἡ γένεσίς του.

Ἡ συνειδήσι τοῦ ἀνθρώπου ὡς τόπος ὑπάρξεως τοῦ «νῦν» συνάγεται, δὲν ὀνομάζεται εὐθέως. Ἀλλ' οὔτε προκύπτει ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, εἰς ποίαν φυσικὴ ἢ ψυχικὴ διεργασίαν ἀντιστοιχεῖ τὸ «νῦν».

Ὁ ἀπόλυτος παγκόσμιος χρόνος τοῦ Νεύτωνος δὲν ἀναφέρεται εἰς οἰανδήποτε λειτουργία τοῦ παρατηρητοῦ. Εἶναι προφανῶς συνεχής. Ἡ συνέχειά του συνάγεται ἐκ τοῦ ὅτι αὐτὸς ῥέει ἀενάως (flow equably^[5]). Ἡ κίνησις κατὰ τὴν κλασσικὴν ἁποψὶ εἶναι συνεχής. Ὁ χρόνος τοῦ Newton δὲν ἔχει ἀρχὴ καὶ τέλος. Δὲν ἔχει ἐλάχιστο στοιχεῖο, εἶναι ἐπ' ἀπειρον διαιρετὸς καὶ ἔχει τὴν τοπολογικὴν δομὴ τῆς εὐθείας γραμμῆς (R^1).

Τὸ στοιχεῖο χρόνου ὡς προῖόν νοητικῆς διεργασίας εἶναι συνεχές, πεπερασμένο, ἀδιαίρετο. Τὸ στοιχεῖο τοῦ χρόνου ὡς ἀπεικόνισι παρατηρηθείσας φυσικῆς μεταβολῆς ἔχει μέγεθος ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ τοιοῦτο τῆς ἐκάστοτε φυσικῆς μεταβολῆς. Ὑπάρχουν ὅθεν πολλὰ στοιχεῖα χρόνου, ἀλλ' ὄχι ἀπειράριθμα. Ὁ μακροσκοπικὸς χρόνος εἰς τὴν Θεωρίαν Χρόνου καὶ Τόπου δύναται νὰ εἶναι ἢ νὰ μὴν εἶναι συνεχής, καὶ ἡ τοπολογικὴ δομὴ του ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῆς διαδοχικῆς συνθέσεως τῶν παρατηρουμένων μεταβολῶν. Τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς τὴν θέσιν τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅμως μὲ μία διαφορὰ. Ἐνῶ κατὰ τὴν Θεωρίαν τοῦ Χρόνου καὶ Τόπου ὁ χρόνος εἶναι ἀσυνεχής, ἐὰν τὸ πλῆθος τῶν ἐν-αίων στοιχείων χρόνου κατὰ τὴ μαθηματικὴ δομὴ τῶν εἶναι μικρὸ καὶ μὴ πυκνὸ, ὀφείλεται ἡ ἀσυνέχεια τοῦ ἀριστοτέλειου χρόνου εἰς τὴν ὑπάρξις δύο εἰδῶν «νῦν»: τοῦ συνδέοντος καὶ τοῦ διαιροῦντος.

Ἡ ἀσυνέχεια τοῦ μακροσκοπικοῦ χρόνου ἐπιτρέπει τὴν θεωρητικὴν περιγραφὴ ἀντιστρεπτῶν ἢ μὴ ἀντιστρεπτῶν φυσικῶν φαινομένων. Εἰς τὴν στοχαστικὴν κβαντικὴν θεωρίαν^[6] ἢ μὴ ἀντιστρεπτότης περιγράφεται διὰ δημιουργικοῦ ἢ καταστροφικοῦ τελεστοῦ χρονικῆς ἐξελέξεως. Δι' αὐτῶν τῶν τελεστῶν λύεται τὸ μακροχρόνιο πρόβλημα τῆς κβαντικῆς θεωρίας καὶ τῆς χρονικῆς ἀσυμμετρίας τῶν φυσικῶν φαινομένων τοῦ μακροκόσμου^[7]. Σημειοῦται, ὅτι παρὰ τὴν ἀπὸ αἰῶνος ἀναζητήσι τελεστοῦ χρονικῆς ἐξελέξεως πρὸς περι-

γραφή της μη αντιστρεπτότητας εις την τοπολογία του χρόνου του Newton, δέν κατέστη δυνατή ή εύρεσι^[8,9].

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οί άρχαίες φιλοσοφικές απόψεις περί χρόνου άπεδείχθησαν εις ώρισμένες περιπτώσεις όρθότερες των μεταγενεστέρων, του Αύγουστίνου και του Newton. Η άρνησι του Παρμενίδου περί ύπαρξεως χρόνου άφορᾷ εις τον κόσμο των ιδεών του Πλάτωνος. Έκτός του Παρμενίδου, του Αύγουστίνου και του Newton οί ύπόλοιποι έκ των μελετηθέντων φιλοσόφων συμφωνούν εις τό ότι ό χρόνος συνδέεται προς μεταβολές φυσικών μεγεθών του πραγματικού κόσμου. Χωρίς αυτές χρόνος ούτε νοείται ούτε μετρεΐται. Η σύνδεσι αυτή είναι τόσο ισχυρή, ώστε εις την Άστρονομία ή απόστασι, την όποία διανύει τό φῶς εις τον άστρικό χώρο, δηλαδή ή μεταβολή θέσεως των φωτονίων, μετρεΐται εις μονάδες «έτη φωτός».

Έδόθη νέος όρισμός του στοιχείου χρόνου εις την Θεωρία Χρόνου και Τόπου ως άπεικονίσεως εις τον έγκέφαλο του παρατηρητου παρατηρούμενης μεταβολής (γενικής, όχι μόνο κινήσεως). Οί όρισμοί του Πλάτωνος και του Άριστοτέλους είναι πολύ συγγενείς, άν και φαίνονται τελείως διάφοροι: Τόσον ό Πλάτων όσο και ό Άριστοτέλης προϋποθέτουν την παρατήρησι. Ένῶ ό Πλάτων έκκινεί έκ της παρατηρήσεως όλων των κινήσεων του σύμπαντος, ό Άριστοτέλης θεωρεί την παρατήρησι μεμονωμένης κινήσεως προς όρισμόν του «νύν». Άκολουθως θεωρεί πολλά «νύν», για να παραγάγη τον χρόνο του Πλάτωνος. Η διαφορά του μακροσκοπικού χρόνου από τους χρόνους Πλάτωνος και Άριστοτέλους είναι ή δυνατότης του πρώτου να είναι είτε συνεχής είτε άσυνεχής.

Έπειδή πάσα παρατήρησις γίνεται εις τό παρόν (ούτε εις τό παρελθόν ούτε εις τό μέλλον), συμπίπτει τό όρισθέν στοιχείο χρόνου και προς τό «νύν» του Άριστοτέλους. Η ένωσι των στοιχείων χρόνου εις την μνήμη του ανθρώπου δίδει τον μακροσκοπικό χρόνο, ό όποίος περιέχει ως ειδική περίπτωσι τον έκ (μόνης) της παγκοσμίου κινήσεως όριζόμενο χρόνο του Πλάτωνος. Έπειδή οί άπεικονίσεις τίθενται εις την συνείδησι του ανθρώπου (Kant^[10]), περιέχει ό εις την παρούσα εργασία δοθείς όρισμός τον χρόνον του Kant. Έπειδή πάσα παρατηρουμένη μεταβολή έχει διάρκεια (Bergson), περιέχει ό δοθείς όρισμός και τον χρόνο του Bergson^[11]. Τέλος άπεδείχθη, ότι ή «ροή» του χρόνου άποτελεί έντύπωσι (ψυχικό, όχι φυσικό φαινόμενο).

Εις άλλη εργασία ή στασιμότης του χρόνου άπεδείχθη θάσει του μετασχηματισμού Lorentz. Επίσης ή δυνατή άσυνέχεια της ένώσεως $\mathcal{T}_4(\Lambda)$ έπέτρεψε την ένοποίησι της στατιστικής μηχανικής και της κβαντικής θεωρίας των πεδίων^[12] ως και την έξήγησι της μη αντιστρεπτότητας (irreversibility) παρᾷ την χρονική συμμετρία των εξισώσεων. Έγινε συνεπώς άρκετά σαφές, ότι έκείνο τό όποίο δαμάζει τά πάντα, είναι οί μεταβολές των φυσικών μεγεθών εις τον έμβιο και εις τον άβιο κόσμο – ένεκα των φυσικών δυνάμεων, οί όποιες άσκούνται επ' αυτών. Δέν είναι οίαδήποτε άπεικόνισι αυτών των μεταβολών (όπως π.χ. είναι ό χρόνος), ή όποία ενεργεί επί των αντικειμένων της φύσεως.

Λέγεται, ότι «ό χρόνος είναι χρῆμα». Τοῦτο μεταφορικά είναι άπολύτως όρθό, διότι άντιστοιχεί εις μεταβολές φυσικών μεγεθών, οί όποιες, για να γίνουν, είτε παράγουν, είτε

καταναλίσκουν ενέργεια. "Αρα ο χρόνος κοστίζει, ή παράγει χρήμα.

Παρατηρητέον, ότι ο υποκειμενικός χρόνος εις τόν άνθρωπον είναι ή απεικόνισι εις τόν εγκέφαλό του τών παρατηρουμένων υπ' αυτού μεταβολών όχι μόνο του περιβάλλοντος αλλά και του έσωτεριου κόσμου του.

Είναι γεγονός, ότι οι διάφοροι έρευνητές έπλησίασαν εις απειροελάχιστη απόστασι εις τόν όρισμό του χρόνου τόν δοθέντα εις την Θεωρία Χρόνου και Τόπου, δέν ανεγνωρίσθησαν όμως πλήρως δύο ιδιότητες του χρόνου:

α) 'Η **ασυνέχεια**, δηλαδή ή σύστασι του από μικρά μη συνεχόμενα στοιχεΐα.

β) 'Η **στασιμότης**, ότι δηλαδή ο χρόνος δέν είναι ρευστός και δέν ρέει.

Ο 'Αριστοτέλης όρθως όρίζει τόν χρόνο ως σειρά εκ πολλών «νυν». Αυτός ο όρισμός έμπεριέχει την στασιμότητα, διότι τό «νυν» είναι ή κατ' έξοχήν στάσιμη έννοια, διότι ουδαμou δεικνύει, ούτε πρός τό παρελθόν ούτε πρός τό μέλλον. 'Αλλά κίνησι επί της ευθείας γραμμής – έφ' όσον ο συνεχής χρόνος έχει μία διάστασι – είναι δυνατή πρός τά έμπρός ή πρός τά όπισω. Τουτό όμως δέν συμβαίνει, διότι έκαστο «νυν» διαφέρει παντός άλλου. Έάν τυχόν «νυν» δέν διέφερε από τό έπόμενό του, θα ήτο τό «νυν». Τουτό όμως δέν συμβαίνει, διότι ο κόσμος μεταβάλλεται κατά διάφορα εις τυχαία τάξι παρατηρούμενα μεγέθη σύμφωνα με τόν 'Ηράκλειτο. Εις την έρευνα της Φυσικής του Μικροκόσμου και γενικώτερα εις την Φυσική δέν υπήρξε μέχρι πρόσφατα τελικός παραδεδεγμένος όρισμός του χρόνου από 2500 περίπου έτών. 'Ακόμη σήμερα ή δομή του χρόνου εις την Κβαντική Μηχανική – και ένιοτε εις την Θεωρία της Σχετικότητας – είναι εκείνη του Newton. Δηλαδή γίνεται δεκτόν εισέτι, ότι ο χρόνος είναι ρευστό ρέον αενάως και ανεξαρτήτως του ανθρώπου.

'Η παραδοχή, σύμφωνα με την όποια ο χρόνος αποτελεί φυσικό μέγεθος, όπως μέτρο, χιλιόγραμμα, δευτερόλεπτο, άμπερ, έχει όδηγήσει την Κβαντική Μηχανική εις σειρά παραδόξων, όπως ήδη ανέφέρθη (ό «Γάτος του Schrodinger», τό «Πρόβλημα μετρήσεως εις την Κβαντική Φυσική», ή «Διάσπασι δέσσης κυμάτων άπουσία άλληλεπιδράσεως» κ.λπ.). 'Επίσης εις την Θεωρία της Σχετικότητας ανακαλύπτονται ως παράδοξα αποτελέσματα οι «μηχανές χρόνου», τό «ταξίδι εις τό παρελθόν» κ.λπ., τά όποια όμοιάζουν με μυθιστορήματα έπιστημονικής φαντασίας.

Σύμφωνα με την Θεωρία Χρόνου και Τόπου ο χρόνος είναι απεικόνισι – υπό την αυστηρή έννοια του όρου εις τά Μαθηματικά και εις την Φυσική. Ο άνθρωπος υποσυνειδήτως άνέκαθεν έχρησιμοποίησε την απεικόνισι, χωρίς να όνομάση ειδικά αυτήν, ως συνεχή παράμετρο, άντιστοιχούσα πρός μέγα πλήθος παρατηρουμένων φυσικών μεταβολών ως π.χ. ή μεταβολή της γωνίας τών δεικτών του ώρολογίου. Κατ' αυτήν ο χρόνος απεικονίζεται ως μεταβολή της γωνίας τών δεικτών του ώρολογίου. 'Η απεικόνισι αυτή είναι χρήσιμη εις την περιγραφή τών φαινομένων μέσω μαθηματικών έξισώσεων τόσοσιν εις τόν μικρόκοσμον όσο και εις τις παντοίες δραστηριότητες του ανθρώπου, όπως εις τό έμπόριο και εις την ζωή έν κοινωνία κ.τλ. Τέλος: προκύπτει πρακτικόν όφελος για την έπιστήμη, την φιλοσοφία και την καθημερινή ζωή από τη νέα αντίληψη περί χρόνου και τις έφαρμογές της Θεωρίας Χρόνου και Τόπου:

1ov 'Ελύθησαν όλα τά παράδοξα της Κβαντικής Θεωρίας.

2ov Δημιουργείται έλπις να λυθούν τά παράδοξα της Θεωρίας της Σχετικότητας.

3ον Έμφανίζεται προοπτική εϋμερείας τοῦ ἀνθρώπου, ἂν αὐτὸς ἀντιληφθῇ, ὅτι ὁ χρόνος δὲν τρέχει, δὲν τὸν ἐπηρεάζει ὡς ὀργανισμὸ καὶ ὅτι οἱ μεταβολές εἰς τὸ ἄτομό του καὶ εἰς τὸ περιβάλλον του εἶναι ἐκείνες, οἱ ὁποῖες ρυθμίζουν τὴν εὐτυχία του. Δὲν μένει παρὰ νὰ ἐπιλέγῃ προσεκτικὰ τίς μεταβολές αὐτὲς ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου.

Θὰ μπορούσαν νὰ ἀναφερθοῦν καὶ ἄλλες. Περιορίζομαι ὅμως εἰς τὴν ἀκόλουθη: Εἰς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἀπασχολεῖ τὸ ζήτημα τῆς εὐτυχίας, θὰ ἔλεγα νὰ μὴ τοὺς ἀπασχολῇ ἡ ἡλικία των. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ τοὺς ἀπασχολῇ, εἶναι ἡ προστασία τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματός των ἀπὸ ἐκείνες τίς μεταβολές, οἱ ὁποῖες ὁδηγοῦν ἀπὸ μία κατάσταση εἰς χειρότερη.

Ποιές εἶναι αὐτὲς οἱ μεταβολές; Ὁ ἄριστος τῶν συμβούλων ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ αὐτοπαράτηρησι καὶ ἡ παρατήρησι τοῦ περιβάλλοντος.

Βιβλιογραφία

- [1] W. Unruh, in «Time's Arrows Today», S.F. Savitt (ed.), Cambridge University Press (1995), p. 23-65.
- [2] P.A.M. Dirac, Proc. Roy. Soc., London 136 (1932), p. 453.
- [4] C. Syros and C. Schulz-Mirbach, Quantum Chrono-topology of Nuclear and Sub-nuclear Reactions, Internet, hep-th/9609093, 11 Sep. 1996 (1-76).
- [5] S. Weinberg, The First Three Minutes, Basic Books, N.Y. (1977).
- [6] Isaak Newton, Principia Mathematica Philosophiae Naturalis (1698).
- [7] C. Syros, The Principles of a New Quantum Theory, Letters of Mod. Physics A13 (1998), p. 1675-1688.
- [8] I. Prigogine and I. Stengers, (a) From being to becoming, W.H. Freeman, San Francisco (1980)· (b) Das Paradox der Zeit, Piper, Muenchen (1993).
- [9] R. Penrose, The Emperor's New Mind, Penguin Books, USA Inc., N.Y. (1993), p. 354.
- [10] Immanuel Kant, Kritik der reinen Vernunft (1787).
- [11] Henri Bergson, L' Evolution Creatrice, PUF (1970).
- [12] C. Syros, Quantum Chronotopology and Time-Asymmetry in Field Theory, International Journal of Modern Physics A13 (1998). In Press.

Κωνσταντῖνος Η. Σύρος

τ. Πρύτανης Πανεπιστημίου Πατρών

ΣΗΜΕΙΩΣΗ «ΔΑΥΛΟΥ»: Ὁ Βρεταννὸς *Joulian Barbour* δημοσίευσε τὸ Νοέμβριο τοῦ 1999 βιβλίο μετὸν τίτλο «*The End of Time*» μέσω τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου *Widenfeld & Nicolson* (*The Orion Publishing Group, Ltd, Orion House, 5 Upper Saint Martins Lane, London WC2H 9EA*), στὰ πρῶτα ἐπτὰ κεφάλαια τοῦ ὁποῖου χρησιμοποιεῖ ιδέες καὶ αὐτούσιες φράσεις τῶν ἐργασιῶν τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Η. Σύρου, οἱ ὁποῖες εἶχαν προηγουμένως δημοσιευθῇ σὲ διαδοχικὰ τεύχη τοῦ «*Δαυλῶ*». Ὁ ἐν λόγῳ Βρεταννὸς συγγραφεὺς δὲν ἐνημέρωσε σχετικὰ τὸν «Δ», οὔτε ζήτησε τὴν ἄδεια τοῦ διευθυντοῦ τοῦ περιοδικοῦ μας ἢ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Η. Σύρου, οὔτε προβαίνει στὶς δέουσες βιβλιογραφικὰς ἀναφορὰς στὸν «*Δαυλὸ*», ὅπου περιέχονται οἱ κεντρικὲς ιδέες τοῦ μεταγενεστέρως συγγραφέντος βιβλίου του «*The End of Time*».

Πρόκειται γιὰ κατάφωρη παράβασι τῆς ἐλληνικῆς καὶ διεθνοῦς νομοθεσίας περὶ πνευματικῆς ιδιοκτησίας. Ὁ «Δ» θὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα κατὰ τοῦ ἐν λόγῳ Βρεταννοῦ καθηγητοῦ καὶ τοῦ συνυπευθύνου ἐκδοτικοῦ οἴκου ποὺ ἐξέδωσε τὸ βιβλίο του.

Οἱ κατασκευαστές τοῦ λιμναίου οἰκισμού Καστοριάς γνώριζαν τὸ νῆμα τῆς στάθμης ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΟΙ ΠΑΣΣΑΛΟΙ ΚΑΙ ΟΡΙΖΟΝΤΙΟ ΠΑΤΩΜΑ

Ὁ Ἡλίας Τσατσόμοιρος στὸ ἔργο του «Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας», ἔκδ. «Δαυλὸς» 1991, σελ. 259, ὁρμώμενος ἀπὸ ἓνα χωρίο τῆς Ὀδύσειας, ποὺ ἀναφέρεται πιὸ κάτω, ἐξάγει ἓνα σωστὸ συμπέρασμα γιὰ ἓνα ἀπὸ τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὀμήρου, ποὺ ἐχρησιμοποιεῖτο στὴν κατασκευὴ φραγμάτων, ἀλλὰ καὶ στὴν κατασκευὴ οἰκίων κατὰ τὴ δική μου γνώμη, ὅπως θὰ ἀναλύσω παρακάτω.

Ἀναφέρει λοιπὸν ὁ Ἡλίας Τσατσόμοιρος τὰ ἑξῆς: «Ἐπίσης συναντοῦμε τὴν στάθμη ὡς μέθοδο ἀνευρέσεως τῆς ὀριζόντιας εὐθείας διὰ νήματος ἀνεξαρτήτως τῆς κλίσεως τοῦ ἐδάφους. “Πρῶτον μὲν πελέκειας στήεν, διὰ τάφρον ὀρύξας / πᾶσι μίαν μακρὴν, καὶ ἐπὶ στάθμην ἵθυνεν / ἀμφὶ δὲ γαῖαν ἄναξεν”. [Πρῶτα μὲν τοὺς πελέκεις ἔστησεν ἐν μέσῳ τῆς ὀρυχθείσης τάφρου ὅλους σὲ μία γραμμὴ καὶ μὲ τὸ νῆμα ἀνεῦρε τὴν κάθετη καὶ ὀριζόντια θέσι των, τοὺς περιέβαλε δὲ μὲ χῶμα (ποὺ συμπίεσε στὴν βάση αὐτῶν): Ὀδύς. φ 120-122]». Ἐδῶ ὀρθὰ σκεπτόμενος ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρεται στὸ ὀριζόντιο ἐπίπεδο μιᾶς οἰασδῆποτε βάσης (μιᾶς σειρᾶς πασσάλων ἢ τοῦ πατώματος μιᾶς οἰκίας), ποὺ κατασκευάζεται ἀπαραίτητα μὲ τὴν βοήθεια τοῦ νήματος τῆς στάθμης (ζύγι), ἐπιτυγχάνεται μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβεια ἀπὸ αὐτό.

Ἐὰν πάρουμε ὡς σημεῖο ἀναφορᾶς τὴν σημερινὴ πιστὴ ἀναπαράσταση τῶν κτισμάτων (καλύβες πλεγμένες ἔντεχνα μὲ κλαδιὰ δέντρων) τοῦ Δι-σπηλιοῦ τῆς Καστοριάς (5.350 χρόνια πρὶν τὴν χρονολογία μας), θὰ δοῦμε ὅτι οἱ καλυδόσχημες αὐτὲς οἰκίες στηρίζονται ἐπάνω σὲ πασσάλους, ποὺ ἔχουν τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση νὰ εἶναι κατακόρυφα μπηγμένοι μέσα στὴ λίμνη. Τὸ πάτωμα τῶν οἰκίων αὐτῶν ἀποτελεῖτο ἀπὸ σωστὴ ἄρμολόγηση (δέσιμο μὲ ἀποξηραμένα φύλλα βούρλων ἢ μὲ φρέσκα κλαδιὰ λυγαριῶν, ἀκόμη καὶ μὲ καρφιὰ λίθινα) κορμῶν δένδρων, μὲ μιὰ ὅμως προϋπόθεση· τὸ σύνολο τῶν ἄρμολογημένων κορμῶν ν’ ἀποτελῇ ἓνα ὀριζόντιο ἐπίπεδο. Πρὶν ὅμως τὴν κατασκευὴ τοῦ πατώματος ἔπρεπε οἱ πάσσαλοι νὰ τελειώνουν ὅλοι στὸ ἄνω μέρος, σὲ ἓνα θεωρητικὰ ὀριζόντιο ἐπίπεδο, χωρὶς καθόλου κλίση, γιὰ νὰ μὴν κάνουν δύσκολη τὴ ζωὴ τῶν ἐνοίκων. Αὐτὸ ἦταν κατορθωτὸ κατ’ ἀρχὰς μὲ τὸ νῆμα τῆς στάθμης (μιὰ χο-ντρή κλωστὴ ἀπὸ μαλλὶ γίδας γιὰ μεγαλύτερη ἀντοχή, δεμένη σὲ μιὰ λει-

ασμένη πέτρα μισοῦ ἕως ἑνὸς κιλοῦ, κρεμασμένη ἀπ' τὸ χέρι τοῦ ὑλοτόμου - οἰκοδόμου).

Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ ἀνακάλυψη τοῦ νήματος τῆς στάθμης ἀνάγεται σὲ πολλὰς χιλιάδες χρόνια πίσω: ὅταν ὁ πρῶτος βοσκός, προκειμένου νὰ κυνηγήσῃ καὶ νὰ μαζέψῃ τὰ ἀπομακρυσμένα πρόβατά του, μεταχειρίστηκε ἓνα σχοινὶ (κατ' ἀρχὰς χορταρένιο) δύο ὀργυιῶν, ποὺ στὸ μέσον εἶχε δέσει ἓνα κομμάτι δέρμα (σφεντόνα), ὅπου τοποθετώντας μία πέτρα καὶ γυρίζοντάς το γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα του σὰν σβούρα πετύχαινε νὰ ἐκσφενδονίξῃ αὐτὴν τὴν πέτρα δύο καὶ τρεῖς φορὲς πιὸ μακριά. Ἀκόμη ἂς μὴν ξεχνᾶμε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος γεννιέται μὲ τὴν αἴσθηση τῆς κατακορύφου καὶ ὀριζοντίου διευθύνσεως μέσα του λόγῳ τῆς βαρύτητος.

Μετὰ τὴν μικρὴ αὐτὴ παρένθεση θὰ ἐπιστρέψουμε στὴν ἐντόπιση τῆς ὀριζοντίου γραμμῆς (ἁλφαιδιά) ἢ ἐπιφανείας (δάπεδο οἰκίας) μὲ τὸ νῆμα τῆς στάθμης. Ὁ πρῶτος οἰκοδόμος - ὑλοτόμος λοιπόν, ὅταν τοποθέτησε μὲ τὴν βοήθεια τοῦ νήματος τῆς στάθμης τοὺς πρῶτους πασσάλους, παρατήρησε κατ' ἀρχὰς ὅτι, ὅταν οἱ πάσσαλοι αὐτοὶ δὲν ἦταν ζυγισμένοι (ἢ εἶχαν περίπου τὴν κάθετη διεύθυνση), δὲν μποροῦσε ἐπάνω σὲ αὐτοὺς νὰ στηριχθῇ τὸ κατασκεύασμά του. Αὐτὸ στὴν ἀρχὴ ἔγινε ἐμπειρικά, ὅταν συμπτωματικὰ ἐπάνω σὲ δύο πασσάλους μὲ κλίση τοποθέτησε ἓνα κορμὸ δένδρου καὶ παρατήρησε ὅτι ἔγερνε ὁ κορμός. Ἐπόμενο ἦταν λοιπόν, κάποιος ἀπὸ τὴν ὁμάδα ν' ἀνακαλύψῃ, ὅτι τὸ ἴδιο ὀπτικὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶχαν, ἐὰν ἀντὶ γιὰ κούτσουρο ἔδεναν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν πασσάλων ἓνα σκοινὶ (ἢ κλωστὴ ἀπὸ γνέσιμο μαλλιῶν γίδας). Τώρα μὲ μεγάλη ὑπομονὴ καὶ ὑπερνίκηση ἀτυχιῶν, ὅταν τοποθέτησαν τὴν ἴδια αὐτὴ κλωστὴ (κρατώντας τὴν δύο ἄνδρες δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ – καὶ ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν κρατώντας τὴν σταθερά) κατὰ μῆκος μιᾶς σειρᾶς παλουκιῶν, γιὰ νὰ τὰ ὀδηγήσουν σὲ μία εὐθεῖα γραμμὴ, διαπίστωσαν ὅτι, ὅταν ἡ κλωστὴ ἦταν κάθετη ἐπάνω στοὺς πασσάλους (γωνία 90°), ἐμφανίζονταν σὲ ἐντελῶς ὀριζόντια διεύθυνση. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, μετρώντας τώρα τὸν κάθε πάσσαλο καὶ φέρνοντάς τον στὸ ἴδιο ὕψος πάνω ἀπ' τὴν ὀριζόντια διεύθυνση τῆς κλωστῆς, ἀνακάλυψαν καὶ τὴν πρώτη κατασκευὴ δαπέδου οἰκίας.

Τὴν ἴδια τεχνικὴ, μετὰ τόσες χιλιάδες χρόνια, χρησιμοποιοῦν καὶ οἱ σημερινοὶ οἰκοδόμοι (ἁλφαιδολάστιχο – λεπτὸ κοῖλο λάστιχο γεμᾶτο μὲ νερό) γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν οἰκιῶν (σοβαρὲς ὀροφῆς, ψευδοροφές). Δηλαδή χρησιμοποιοῦν τὸ ἁλφαιδολάστιχο ἐκεῖ, ὅπου εἶναι δύσκολο νὰ βροῦν τὴν ὀριζόντια νοσητὴ εὐθεῖα (ἁλφαιδιά). Τὸ τοποθετοῦν σὲ ὕψος 1 μὲ 1,5 μέτρο πάνω ἀπ' τὸ ἔδαφος, σὲ δύο σημεῖα στὸν κατασκευαζόμενο χώρο, τραβώντας το ἕως ἐκεῖ ποὺ φθάνει, καὶ ὅταν ἡρεμήσῃ μέσα στὸ λάστιχο τὸ νερό, σηματοθετοῦν τοὺς τοίχους ἢ τίς κολῶνες μὲ ἓνα μαρκαδόρο. Τὴν διαδικασίαν αὐτὴν, ἐὰν εἶναι ἀπαραίτητο, τὴν ἐπαναλαμβάνουν σὲ κοντινὰς ἀποστάσεις (3 ἢ 4 ἢ 5 μέτρων), γιὰ νὰ τοὺς φτάνουν οἱ «πῆχες»,



**Ἀναπαράσταση τῶν ξύλινων οἰκιῶν τοῦ λιμναίου οἰκισμοῦ τοῦ Δισπηλιοῦ Κα-
στοριᾶς (5.350 χρόνια π.Χ.).**

μέ τις όποιες δουλεύουν. Ἀπό τὰ σηματοδεδειμένα σημεία ἀναφορᾶς μετροῦν τὸ ἴδιο ἀκριβῶς μήκος πρὸς τὰ ἐπάνω (π.χ. 1,70 μέτρα), γιὰ νὰ πετύχουν σὲ ὅλη τὴν ἐπιφάνεια τῆς ὀροφῆς ἓνα σωστὰ διαμορφωμένο ἐπίπεδο.

Ἀπαραίτητο συμπέρασμα ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀνάλυση εἶναι, ὅτι οἱ οἰκιστὲς τοῦ Δισπηλιοῦ Καστοριᾶς κατὰ τὴν κατασκευὴ τῶν οἰκιῶν τους ἀνακάλυψαν ἔμπρακτα τὴν χρησιμοποίησι τῆς κατακορύφου καὶ ὀριζοντίου διευθύνσεως. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ὅσο πιὸ πίσω στὸν χρόνον ἀναφέρονται οἱ κατασκευεῖς αὐτές, τόσο πιὸ πίσω τοποθετεῖται καὶ ἡ ἀνακάλυψη τῶν δύο αὐτῶν βασικῶν γιὰ τὴν οἰκοδομικὴ τέχνη κατευθύνσεων.

Τώρα ἂς σπρώξουμε τὴν φαντασίαν μας ἀκόμη περισσότερο καὶ ἂς ποῦμε, ὅτι κάποιος δόκιμος ζωγράφος, παρατηρῶντας αὐτὴ τὴν οἰκοδομικὴ πρακτικὴ (μία γραμμὴ τριῶν πασσάλων δεμένων στὶς δύο ἄκρες μὲ μία κλωστή περίπου στὴ μέση σὲ ὀριζόντια διεύθυνση), χάραξε τὸ σχῆμα αὐτὸ ἐπάνω σὲ μία μαλακὴ ἐπιφάνεια βράχου. Ὅταν μερικὲς μέρες μετὰ ξαναπῆρε στὰ χέρια του αὐτὸ τὸ σχῆμα καὶ τὸ περιεργάστηκε, σκέφτηκε νὰ προεκτείνει τὴν ἤδη προϋπάρχουσα γραμμὴ τοῦ μεσαίου πασσάλου στὰ ὅρια τῆς εὐθείας γραμμῆς, πού εἶχε ἡ ἀπεικόνισι τῆς κλωστῆς κι ἔτσι ἐφτείαξε ἓνα σταυρὸ (+). Ὡς γνωστόν, οἱ δύο μεταξύ τους κάθετες καὶ ἴσες πλευρὲς τοῦ σταυροῦ ἀποτελοῦν ταυτόχρονα καὶ κάθετες διαμέτρους ἑνὸς κύκλου.

Μετὰ ἀπὸ πολλὰ ἢ λίγα χρόνια παρατήρησης κάποιος καὶ πάλι πρωτοπόρος, πού δὲν ἐστερεῖτο φαντασίας, κατασκεύασε ἀπὸ τὸ ἴδιο αὐτὸ σχῆμα ἓνα ξύλινο τώρα σταυρὸ ἀπὸ δύο ὅμοιες στὸ μήκος σανίδες, πού τις κάρφωσε στὸ κέντρο μ' ἓνα πέτρινο καρφί, ἀλλὰ, γιὰ νὰ εἶναι σταθερὲς καὶ κάθετες ἡ μία πρὸς τὴν ἄλλη, τις περιτριγύρισε μὲ ἓνα σχοινί ἢ μία λουρίδα δερμάτινη. Μὲ αὐτὸν ὁμοῦ τὸν τρόπο ὁ νεοπαλαιολιθικὸς ἄνθρωπος ἀνακάλυψε τὸ τετράγωνο □, τὸν ῥόμβο ◇ καὶ τὴν εὐρύτερη ἔννοια τοῦ παραλληλογράμμου □.

Μετὰ ἀπὸ χρόνια κάποιος ἄλλος, περιεργαζόμενος δύο ξύλινους τώρα σταυρούς, τοιποθέτησε τυχαῖα κάθετα τὸν ἓνα πρὸς τὸν ἄλλο, ἀλλὰ μὲ τὸ ἴδιο κέντρο ἀναφορᾶς. Τώρα ξαναπεριτριγύρισε μ' ἓνα δερμάτινο ἱμάντα τὸ ἴδιο σύνολο, γιὰ νὰ τὸ σταθεροποιήσῃ, καὶ ἔμπρός του παρουσιάστηκε τὸ γινώριμο σὲ μᾶς σχῆμα τοῦ κύκλου, ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ τὸ σχῆμα ἑνὸς ἀκτινωτοῦ τροχοῦ (*), πού ἀποτελεῖτο ἀπὸ ὀκτώ ἰσοσκελῆ τρίγωνα. Πρέπει νὰ ἀναφέρω, ὅτι ὠρισμένες ἀπὸ αὐτὲς τὶς ξύλινες καλύβες τοῦ Δισπηλιοῦ εἶχαν σχῆμα σφαιρικὸ γιὰ μεγαλύτερη ἀντοχὴ στὶς ἀντίξοες καιρικὲς συνθήκες (θύελλες κ.λπ.).

Μετὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴν μικρὴ περιήγησι μέσα στὴν ἀχνὴ τῆς ἱστορίας βλέπουμε καθαρά, ὅτι οἱ βασικὲς ἀρχὲς τῆς γεωμετρίας ἦταν γνωστὲς ἀπὸ τὰ παμπάλαια χρόνια στὸν τόπο μας.

Νικόλαος Βασιλάκης

Τὰ πετρέλαια τῆς περιοχῆς Θάσου ἦταν γνωστὰ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα

“Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ Ἡρόδοτος στὴν «Ἱστορία» του ἀναφέρει δύο περιοχὲς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας, ὅπου ἀνεδύετο πίσσα, τὴν περιοχὴ τῆς Πιερίας καὶ μία λίμνη τῆς Ζακύνθου. Στὴν πίσσα τῆς Ζακύνθου ἀργότερα ἀνεφέρθησαν καὶ ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Βιτρούβιος.

“Ὅμως ἀπὸ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος, καὶ ἴσως καὶ παλαιότερα, ἦταν γνωστὸ στοὺς Ἕλληνες, ὅτι στὴν περιοχὴ τῆς θάλασσας ποὺ κεῖται ἀνατολικά τοῦ σημερινοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἀνέβλυζε καὶ ἐπέπλεε (ὕγρῃ) ἄσφαλτος. Τὴν ἐν λόγω μαρτυρίαν διέσωσε ὁ Ἀντίγονος στὸ βιβλίο του «Ἱστοριῶν Παραδόξων Συναγωγή», ποὺ ἐξεδόθη ἀπὸ τὸν Otto Kellor μαζὺ μὲ ἄλλα κείμενα ἀρχαίων συγγραφέων στὴν Λειψία τὸ ἔτος 1877 ἀπὸ τὸν οἶκο Teubner.

Τὴν ἀνωτέρω πληροφορία πρῶτος ἱστόρησε ὁ Εὐδοξος ὁ Κνίδιος (390-340 π.Χ.) καὶ ἀκολούθως τὴν συμπεριέλαβεν ὁ Καλλίμαχος ὁ Κυρηναῖος (305-240 π.Χ.) στὸ βιβλίο του «Ἐκλογὴ Παραδόξων», ἀπὸ ὅπου τὴν παρέλαβε ὁ Ἀντίγονος. Τὸ σχετικὸ ἀρχαῖο κείμενο τοῦ Ἀντιγόνου ἔχει ὥς ἑξῆς:

«Πεποιήται δέ τινα καὶ ὁ Κυρηναῖος Καλλίμαχος ἐκλογὴν τῶν παραδόξων, ἧς ἀναγράφομεν ὅσα ποτὲ ἡμῖν ἐφαίνετο εἶναι ἀκοῆς ἄξια. Φησὶν Εὐδοξὸν ἱστορεῖν, ὅτι ἐν τῇ κατὰ τὸ ἱερὸν ὄρος θάλαττῃ τῆς Θράκης ἐπιπολάζει κατὰ τινὰς χρόνους ἄσφαλτος...».

[= Ἔχει συγγράψει κάποια Ἐκλογὴ Παραδόξων καὶ ὁ Κυρηναῖος Καλλίμαχος, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀναδημοσιεύουμε ὅσα μᾶς φάνηκαν κάποτε ὅτι εἶναι ἄξια νὰ ἀκουσθοῦν. Λέγει (ὁ Καλλίμαχος), ὅτι ὁ Εὐδοξος (ὁ Κνίδιος) ἱστορεῖ, ὅτι στὸ Θρακικὸ Πέλαγος, πρὸς τὴν περιοχὴ τοῦ ἱεροῦ ὄρους, ἐπιπλέει κατὰ καιροὺς (ὕγρῃ) ἄσφαλτος.]

Σημειῶνω ἐδῶ, ὅτι τὸ σημερινὸ Ἀγιον Ὁρος ὠνομάζετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Ἱερὸν Ὁρος (Αἰσχίνης, «Περὶ Παραπρεοδείας», ἐκδ. F. Blass 2, 90, Lipsiae 1908).

Δημ. Κ. Μαργέτης

ΑΣΧΕΤΟΙ ΕΚΛΕΙΣΑΝ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ – ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΥΔΡΑΣ

Πρωτόγνωρο για τὰ ἑλληνικὰ δεδομένα εἶναι τὸ γεγονός, ἓνα ἱστορικὸ μουσεῖο νὰ κλείνῃ μὲ ἀπόφαση ἀναρμόδιου φορέα. Πρόκειται γιὰ τὸ «Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο - Μουσεῖο Ὑδρας», τὸ ὁποῖο ἔκλεισε τὸν περασμένο Δεκέμβριο μὲ ἀπόφαση τοῦ «Σωματείου Φίλων τοῦ Μουσείου». Ἡ σχετικὴ ἀρμοδιότητα ἀνήκει ἀποκλειστικὰ στὸ ὑπουργεῖο Παιδείας.

Ἀντιπρόεδρος τοῦ σωματείου εἶναι ὁ νῦν δήμαρχος τῆς Ὑδρας. Τὸ διοικητικὸ συμβούλιο τοῦ σωματείου ἀποφάσισε νὰ ἀπολύσῃ τοὺς ὑπαλλήλους του καὶ νὰ κλείσῃ τὸ μουσεῖο, μὲ πρόσχημα τὴν ἔλλειψη οἰκονομικῶν πόρων γιὰ τὴ λειτουργία του. Ἀλλὰ οἱ ἐπισκέπτες τοῦ μουσείου ξεπερνοῦν τοὺς 27.000 ἐτησίως. Ἐὰν λάθῃ κανεὶς ὑπόψιν του ὅτι τὸ εἰσιτήριο ἐπισκέψεως ἀνήρχετο στὶς 700 δρχ., ἀλλὰ καὶ τὰ ἔσοδα τοῦ Πωλητηρίου, τότε τὰ ἐτήσια εἰσοδήματά του ὑπερβαίνουν τὰ 30 ἑκατ. δρχ. καὶ συνεπῶς τὸ σχετικὸ ἐπιχρέημα δὲν εὐσταθεῖ. Φήμες στὸ νησί φέρουν τὴ διοικητικὴ ἀρχὴ τῆς Ὑδρας νὰ ἔχῃ δεχθῇ πιέσεις ἀπὸ τοὺς καταστηματάρχες, διότι ἔχαναν τὴν πελατεία τους, καθὼς οἱ τουρίστες προτιμοῦσαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ μουσεῖο.

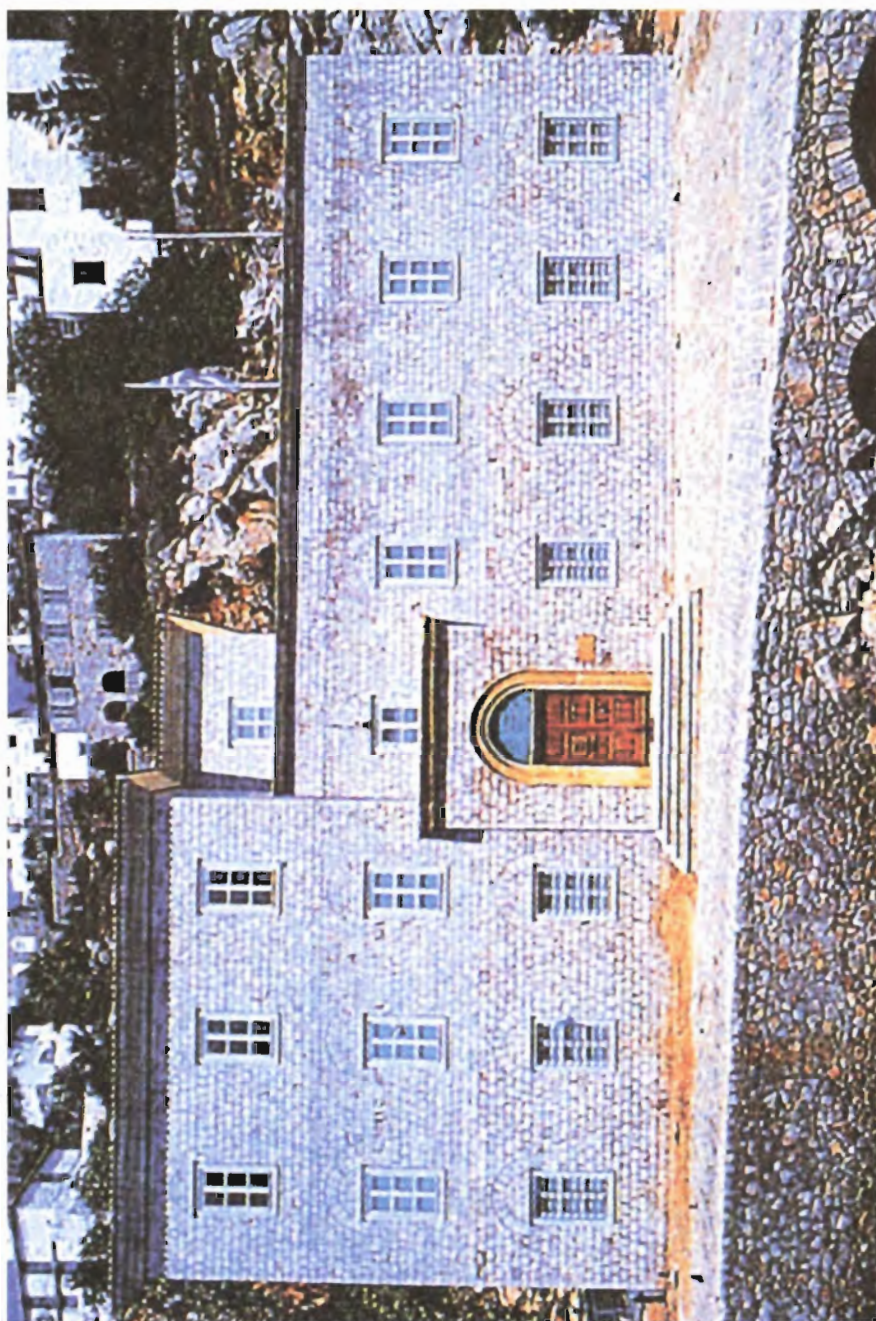
Ἐπισημαίνουμε, ὅτι μία μεγάλη ἐνότητα ἀρχαιολογικοῦ ὕλικου, ἡ ὁποία φιλοξενεῖται στὸ μουσεῖο, ἀφορᾷ στὸ ἀρχεῖο τῆς Κοινότητος τῆς Ὑδρας (1708-1865), περιλαμβάνει δὲ δεκάοχτὼ χιλιάδες περίπου πρωτογενῇ (πρωτότυπα) ἔγγραφα, χειρόγραφα, κώδικες καὶ κατάστιχα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ντοκουμέντα καὶ σκιαγραφοῦν διεξοδικὰ τοὺς προεπαναστατικούς, ἐπαναστατικούς καὶ μεταεπαναστατικούς χρόνους τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας.

Στὸ μουσεῖο ἐκτίθενται κειμήλια τῶν Βαλκανικῶν, τοῦ Α' καὶ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ὑδραϊκὲς ἐνδυμασίες, ἀκρόπρωρα καὶ ἀκροστόλια ἀπὸ ἱστορικὰ πλοῖα τοῦ Ἀγώνα. Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ μουσείου περιλαμβάνει 4.000 τόμους βιβλίων, κυρίως παλαιῶν πολύτιμων ἐκδόσεων, οἱ ὁποῖες χρονολογοῦνται ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ 18ου αἰῶνα. Τὸ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο - Μουσεῖο Ὑδρας ἰδρύθηκε τὸ 1918. Ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1996 λειτουργοῦσε σὲ καθημερινή δάση γιὰ τοὺς ἱστορικοὺς ἐρευνητὲς ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκέπτες τοῦ νησιοῦ.

Εἶναι πραγματικὰ ἀκατανόητο νὰ στερεῖται ὁ ἐπισκέπτης τῆς Ὑδρας τὴ δυνατότητα νὰ γνωρίσῃ τὴν τεράστια ἱστορικὴ καὶ πολιτιστικὴ κληρονομιά τοῦ νησιοῦ. Ἐλπίζουμε, μέχρι τὴν ὥρα πού θὰ τυπωθοῦν αὐτὲς οἱ σειρές, τὸ μουσεῖο νὰ ἐπαναλειτουργήσῃ.

(Βλέπε ἔναντι φωτογραφία.)

Νάνσυ Μπίσκα



Τὸ κτήριο τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου – Μουσείου Ὑδρας κλειστό ἐδῶ καὶ 6 μῆνες τουλάχιστον. Ἔτσι ἀποφάσι-
σαν οἱ «φίλοι» του.

Πανεπιστημιακά

Δέν μπορῶ νά μὴ θαυμάσω τὴν θαυμάτη σοφία πὺν διακρίνει τὰ τριάντα ὀκτὼ μέλη τοῦ δι-
δακτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν,
οἱ ὁποῖοι σύμφωνα μὲ καταγγελία τοῦ κοσμήτορος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ ἰδίου Πανε-
πιστημίου στὴν «Ἀπογευματινὴ τῆς Κυριακῆς» τῆς 7-5-2000 Ἐμμανουὴλ Μικρογιαννάκη δι-
δάσκουν τὰ ἐξῆς καταπληκτικὰ καὶ ἄκρως προοδευτικὰ: α) Ἡ ἀρχαιότητα δὲν ἀξίζει. β) Καὶ
ἂν ἀξίζη κάτι, δὲν μᾶς ἀνήκει. Καὶ γ) τὸ 1821 ἐγινε ἐπανάσταση ἀπὸ πανσπερμία λαῶν (κυρίως
Ἀλβανῶν) καὶ προέκυψε ἓνα κράτος, πὺν τοῦ ἔβαλαν (sic) καταχρηστικῶς τὸ ὄνομα Ἑλλάς.
Εἶδατε τί σπουδαῖα καὶ ἄκρως ἐνδιαφέροντα πράγματα μαθαίνει κανεῖς στὸ Ἀθήνησι Πανε-
πιστήμιον;

Ἀλλὰ – μεταξύ μας – οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν κι ἄδικο. Τί ἀξίζει ἡ Ἑλληνικὴ Ἀρχαιότητα,
ὅταν στίς προϊστορικές καὶ κλασσικές ἀνασκαφές δὲν ἔχει βρεθῇ οὔτε μία ἐπτάφωτη λυχνία, οὔτε
κἂν ἓνα ἀστέρι τοῦ Δανιὺδ, μιὰ πεντάλφα, βρε ἀδελφέ! Εἶναι πολιτισμὸς αὐτὸς ἀξιος ν' ἀναφερθῇ;
Ἄν ὅμως ὁ Περικλῆς, ὁ Αἰσχύλος κι ὁ Πραξιτέλης φόραγαν σκουφάκια καὶ σὺνχαζαν σὲ καμ-
μὰ συναγωγή, ἴσως νὰ τὸ ἔδλεπαν λίγο... διαφορετικὰ οἱ πανεπιστημιακοὶ μας. Ἀλλωστε, ὅπως
ὀρθῶς ἐπισημαίνουν, δὲν μᾶς ἀνήκει ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς. Ἐξ Ἀνατολῶν δὲν προ-
έρχεται τὸ φῶς; Οἱ Φοῖνικες οἱ πολυγραφώτατοι δὲν μᾶς ἔδωσαν τὸ Ἀλφάβητο, οἱ διαθέτοντες
τὸ τηλεσκόπιο τοῦ Πάλομαρ δὲν μᾶς δίδαξαν ἀστρονομία; Βαθυλῶνιοι καὶ οἱ πάμπολλοι καὶ
ὀνομαστικὰ ἀναφερόμενοι στὴν ἱστορία Αἰγύπτιοι μαθηματικοὶ δὲν μᾶς ἔμαθαν τὰ μαθηματι-
κά, πὺν ἦταν ἄγνωστα στὸν ἀγροῖκο καὶ ἀπολίτιστο λαὸ μας; Ἀλλωστε δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε,
ὅτι ἐμεῖς οἱ ἄθλιοι κατὰ τὴν «Μανῆρη Ἀθηνᾶ» κλέψαμε καὶ ἰδιοποιηθήκαμε τὸν ὑπέρλαμπρο
πολιτισμὸ τῶν Ἀραπάδων, πὺν τόσα παγκόσμια ἐπιτεύγματα μᾶς ἔχουν χαρίσει.

Ὅσο γιὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821, ἐκεῖ κι ἂν εἶναι τὸ δίκιο τους βουνό! Ὑπῆρχε, ρέ, κανέ-
νας Ἑλληνας στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν Τουρκοκρατία; Ὁχι, πέστε μου, ἦταν Ἑλληνες ὁ Ἄλ.
Ὑψηλάντης, οἱ νεκροὶ τοῦ Ἱεροῦ Λόχου, ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, ὁ Κ. Κανάρης, ὁ Νικηταρᾶς καὶ
τόσοι ἄλλοι; Τώρα γιατί δὲν μᾶς λένε, γιατί ὁ Βλαδιμηρέσκου κι ὁ Καραγεώργεδης «πούλη-
σαν» τὸν Ἄλ. Ὑψηλάντη, αὐτὰ εἶναι ψιλὰ γράμματα. Ἐκεῖνο πὺν ἔχει σημασία εἶναι, νὰ γίνῃ
γνωστὴ ἡ πανσπερμία τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ 1821, μὴ τυχὸν καὶ χρεωθῇ ἡ Παλιγγενεσία στὰ
ἐλληνικὰ γιαταγάνια καὶ καλλιεργηθῇ κανένας ἐθνικισμὸς, πὺν κατὰ τοὺς προοδευτικούς μας
ὁδηγεῖ στὸν... φασισμό! Ὅμως, ὅπως βλέπετε, ὅσο ζῇ κανεῖς, μαθαίνει. Μέχρι τώρα μαθαίνα-
με, ὅτι οἱ Σλαῦοι κατὰ τὸν Φαλμεράνερ πάντα ἦταν τὸ κυρίαρχο στοιχεῖο τοῦ ἐλληνικοῦ χώ-
ρου, ἐκλειψάντων τῶν Ἑλλήνων. Τώρα μαθαίνουμε, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἦταν ἡ πλειοψηφία τῶν κα-
τοίκων τῆς χώρας μας. Ἴσως οἱ ἄνθρωποι νὰ βρῇ κανιούργια στοιχεῖα στίς ἐρευνες πὺν κά-
νουν στὰ θυλάκια τῶν πατρῶνων τους.

Βέβαια καὶ οἱ πανεπιστημιακοὶ δὲν ἔμειναν μὲ σταυρωμένα χέρια στίς καταγγελίες τοῦ κ.
Μικρογιαννάκη. Ἔτσι μὲ ἐπιστολὴ τους τῆς 12ης Μαΐου 2000, πὺν δημοσιεύτηκε στίς 14-5-
2000, ὑπερασπίζονται τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ ἠθικὴ ἐπάρκειά τους. Ὡς ἐδῶ καλὰ. Ἐκεῖνο πάντως
πὺν δὲν γράφουν, καὶ μᾶλλον εὐλόγως, εἶναι, ἂν ἀληθεύουν οἱ κατηγορίες τοῦ κοσμήτορος –
πὺν ἀληθεύουν. Κι ἐδῶ ἔχουμε μία παγκόσμια πρωτοτυπία: νὰ γίνεταί στὰ κρατικὰ πανεπι-
στημιά μας ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα μὲ ἔξοδα (ἴσως καὶ μὲ τὴν συναινέση) τοῦ Ἑλληνικοῦ Κρά-
τους. Ἀνάμεσα δὲ στοὺς ὑπογράφοντες τὴν ἐπιστολὴ εἶναι καὶ ὁ τρανιζῶν Χρήστος Ντούμας,
γνωστὸς ἀπὸ παλαιότερα δημοσιεύματά μας, πὺν, ὅπως ξέρετε, ἀγαπᾷ τὸν «Δανιὺδ» περιπαθῶς,
κι ἂς εἶναι «ἓνα ἡλίθιο περιοδικό». Ντούμα, σοῦ ῥχομαι...

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΕΥΠΑΛΙΝΕΙΟ ΟΡΥΓΜΑ Τὸ ὄγδοο θαῦμα τοῦ Κόσμου

Ἐπάρχουν ἔργα ἀρχαίων πολιτισμῶν, ποὺ μᾶς ἀφήνουν ἄναυδους ἀπὸ τὸν ὄγκο τους καὶ τὸν μνημειακὸ χαρακτήρα· ἔτσι τὰ ὀνομάζουμε μεγαλειώδη, ὑπέροχα, ὑψηλά. Τέτοια εἶναι καὶ τὰ «Ἑπτὰ Θαύματα». Ὅλα ὑψηλὲς κατασκευές - ἀναδομές, ἀπὸ τίς ὁποῖες μόνον οἱ πυραμίδες ἀπέμειναν. Ἀλλοτε περιελάμβαναν καὶ τὸν Λαβύρινθο τοῦ Δαιδάλου στὴν Κρήτη (ποῦ;).

Ἐπάρχουν ὅμως καὶ ἔργα ἀσυλλήπτου τελειότητος καὶ ὄγκου, ποὺ ἀδικοῦνται μένοντας στὴν ἀφάνεια, καλυπτόμενα ἀπὸ τὴν ἀχλὺ τῆς λήθης, ἀπὸ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι ὑπόγεια. Τέτοιο μοναδικὸ στὴν ἱστορία (μόλις στὸν αἰῶνα μας ἡ τεχνολογία κατώρθωσε νὰ τὸ μιμηθῇ) εἶναι τὸ «Εὐπαλίνειο Ὀρυγμα», ἡ μεγάλη σήραγγα - ὑδραγωγεῖο τῆς Σάμου. Ἄν δὲν ἦταν ὁ Ἡρόδοτος μὲ τίς «Ἱστορίες» του καὶ τρεῖς - τέσσερις ἀρχαιολόγοι (καὶ μή), ποὺ τὸν πίστευαν, ἡ Σάμια γῆ θὰ κρατοῦσε γιὰ πάντα τὸ ἐκπληκτικὸ μυστικὸ της. Ἄς δοῦμε ὅμως τὴν ἱστορία ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Η ΕΥΡΕΣΗ. Μέσα στὰ πολλὰ «θῶματα» (=θαυμαστά), ποὺ ἱστορεῖ ὁ Ἡρόδοτος, ἀναφέρει καὶ τρία ἔργα «...μέγιστα ἀπάντων Ἑλλήνων» στὴ Σάμο («...πολίων πασέων πρώτην τῶν ἐλληνίδων καὶ βαρβάρων»), ἐξ ὧν καὶ τὸ «Εὐπαλίνειον ὄρυγμα»: «οὗρος ὑψηλοῦ ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυῖας (πραγματικά: 130 ὄργ. = 240 μ.), τούτου ὄρυγμα κάτωθεν ἀρξάμενον ἀμφίστομον. Τὸ δὲ μῆκος τοῦ ὀρύγματος ἑπτὰ στάδιοι εἰσι (7Χ0.309Χ60 = 1.297 μ., πραγμ. ≈ 1060 μ.), τὸ δὲ ὕψος καὶ εὖρος ὁκτὼ ἐκάτερον πόδες (=2,47 μ., πραγμ. ≈ 2Χ2). Διὰ παντὸς δὲ αὐτοῦ ἄλλο ὄρυγμα εἰκοσάπηχυν βάθος ὁ(ρώ)ρυγκται, τρίπουν δὲ τὸ εὖρος δι' οὗ τὸ ὕδωρ διὰ σωλήνων... Ἀρχιτέκτων... Μεγαρεὺς Εὐπαλῖνος Ναυστρέφον» (Ἱστορ. ΙΙΙ 60).

1. Πότε; Ὁ Ἡρόδοτος δὲν ἀναφέρει χρονολογία ἢ κάτι σχετικόν. Ἀπλῶς, ἐπειδὴ διογραφεῖ τὸν Πολυκράτη καὶ συνδυάζοντας τὸ ρηθὲν ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη περὶ ἔργων τυράννων («Πολυκράτεια»), ἡ ἐπίσημη ἀρχαιολογία τὰ ἀποδίδει σ' αὐτόν, ἥτοι τὰ τοποθετεῖ χρονικὰ στὴ δεκαετία 530-520 π.Χ. Συμφωνεῖ δὲ καὶ ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς δύο βιβλίων (μόνο) γιὰ τὸ ὄρυγμα, ὁ Δ. Τσιμπουράκης¹. Ὁ ἄλλος, ὁ Η. Kienast², ἀρχιτέκτων, στὸ βιβλίο τοῦ

«Samos XIX» για την 10ετή αποτύπωση του δρύγματος τὸ θεωρεῖ προγενέστερο τοῦ Πολυκράτη.

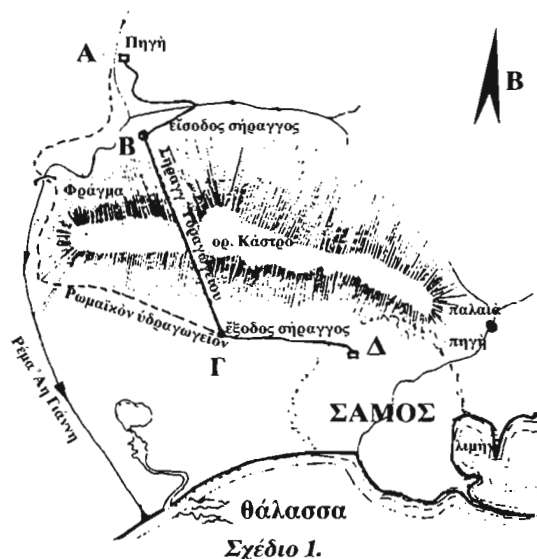
Ὁ Ε. Σταματιάδης στὴν ἐκθεσὶ τοῦ «Περὶ δρύγματος Εὐπαλίνου» (ἐκδ. 1882) ἀναφέρει τὸ ἑξῆς περίεργο: Τὸ 620 π.Χ., ὅταν ἀνέλαβαν τὴν ἐξουσία οἱ γεωμόροι (γαιοκτήμονες), οἱ Σάμιοι ἦλθαν εἰς πόλεμον μὲ τοὺς Μεγαρεῖς, τοὺς ὁποίους κατενίκησαν στείλαντες ἑννέα στρατηγούς/ναυάρχους. Αὐτοί, θέλοντας νὰ καταλύσουν τὸ ὀλιγαρχικὸ πολίτευμα, χρησιμοποίησαν τοὺς αἰχμαλώτους Μεγαρεῖς, ἀφοῦ τοὺς ἀπένειμαν τὸν τίτλο τοῦ Σαμίου πολίτη. Ἦταν ἓνας ἐξ αὐτῶν ὁ Εὐπαλῖνος (Ε.); Τότε θὰ γεννήθηκε περὶ τὸ 640, δηλ. ἦταν συνομήλικος τοῦ Θαλῆ. Ἄν ἦταν ὅμως δευτέρας γενεᾶς, γεννημένος τὸ ≈615 π.Χ., θὰ ξεκίνησε τὸ ἔργο στὴν ἀκμὴ τῆς ἡλικίας του (45 ἐτῶν). Σὲ ὅποια περίπτωση ἡ ἑναρξὴ ἐγίνε ἀπὸ τὸ 595 ἕως 570 π.Χ. Πάντως ἡ τεχνογνωσία ὑδραγωγείων ἦταν πρόφατη στὰ Μέγαρα (ἐπὶ Θεαγένους ἐγίνε ἡ «Κρήνη Μεγάρων» τὸ 630 π.Χ.).

2. Ἀνασκαφές. Κατὰ καιροὺς ἐρευνητὲς πίστευσαν στὴν ὑπαρξὴ τοῦ δρύγματος. Ὅμως τὸ 1841 ὁ Ρὸς προσπάθησε, ἀλλὰ ὁ Γκερὲν ἐπέτυχε τὸ 1856 νὰ εὔρη καὶ ἀνασκάψῃ τὴν μισὴ ὑπόγεια διαδρομὴ τῆς πηγῆς. Τὸ 1882 οἱ μοναχοὶ δύο μονῶν βρῖσκουν ὁ μὲν Κύριλλος τὸ βόρειο στόμιο, ὁ δὲ Θεοφάνης τὸ νότιο καὶ προχωροῦν συνολικὰ 830 μ. ἐπὶ συνόλου 1035 μ. Ὁ Fabricius δύο ἔτη ἀργότερα διαπιστώνει τὸ εὐθύγραμμο τοῦ δρύγματος. Ἡ πλήρης του ὁμως ἀναδιάνοιξη, ὁ καθαρισμὸς καὶ ἡ ἀποτύπωση (τοπογραφικὴ/ἀρχαιολογικὴ) ξεκίνησαν τὸ 1971 καὶ ἐπερατώθησαν μετὰ 20 ἔτη ἐργασίας ἀπὸ τὸν Η. Kienast κάτω ἀπὸ σκληρὲς καὶ ἐπικίνδυνες συνθῆκες. Τὰ ἐκπληκτικὰ στοιχεῖα καὶ ἡ ἀκρίβεια σχεδιασμοῦ καὶ κατασκευῆς, πού ἦλθαν εἰς φῶς, δικαίωσαν τὸν πολυετὴ μόχθο. Τί εἶναι ἐπὶ τέλους τὸ «Εὐπαλίνειον»;

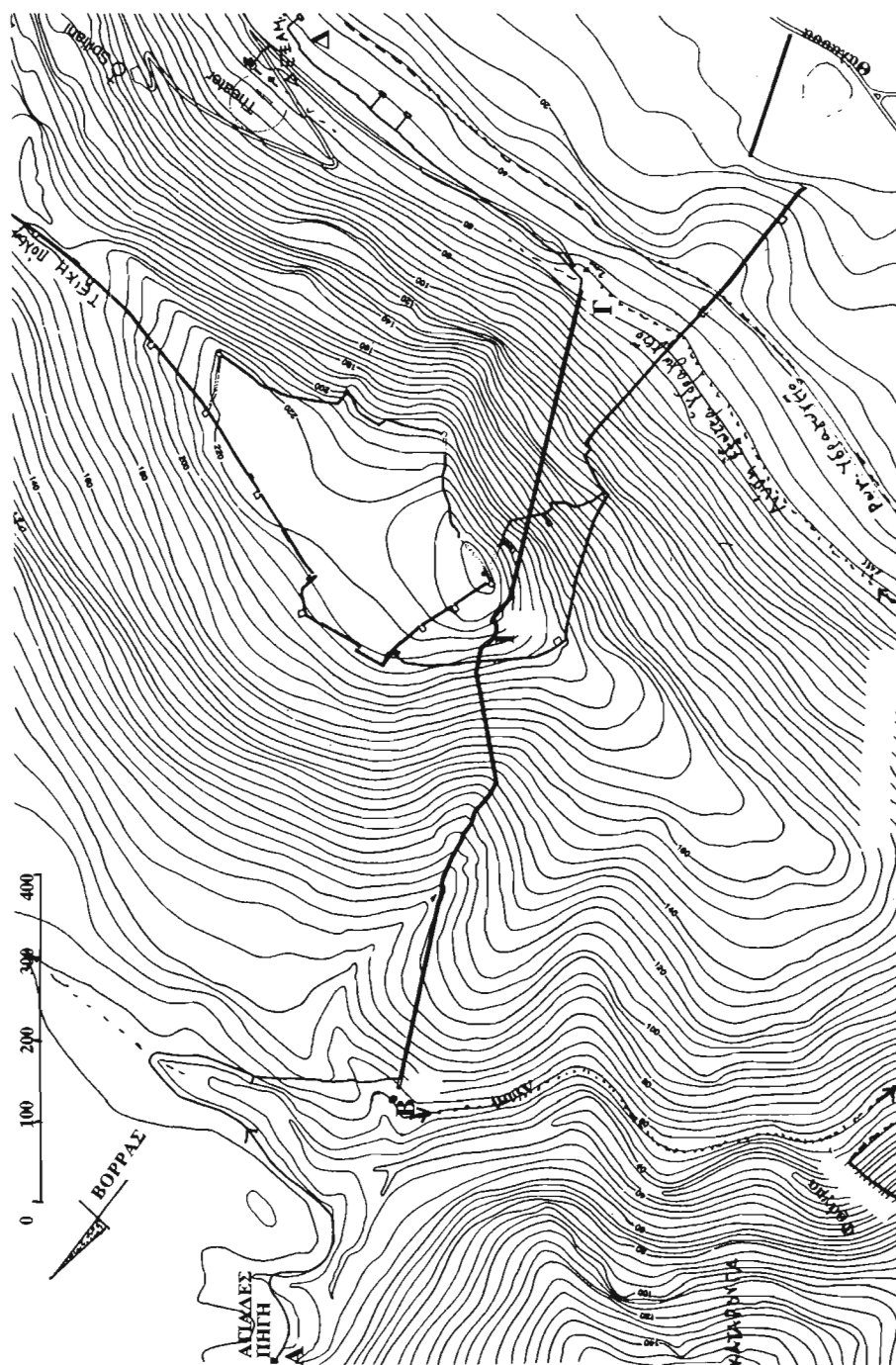
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.

Εἶναι ἓνα κολλοσσαῖο ὑδραγωγεῖο ὃχι μόνο λόγῳ τοῦ μεγάλου μήκους του (σύν. 2.430 μ.) ἀλλὰ κυρίως τῆς ἐκπληκτικῆς ἀκριβείας του, ἀκόμη καὶ μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα. Τροφοδοτοῦσε μὲ νερὸ ἐπὶ 1000 ἔτη τὴν πόλιν τῆς Σάμου, ὁπότε στέρεψε ἡ ἀρχαιολατρία πηγὴ, πέριξ τῆς ὁποίας κτίσθηκε. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς κλάδους (Σχέδ. 1): τὸν 1ο ὑπόγειο ἀγωγὸ βόρειο στόμιο· τὸ «δρύγμα» - σήραγγα (ΒΓ) μὲ τὸ βόρειο καὶ νότιο τμῆμα του· καὶ τὸν 2ο ὑπόγειο ἀγωγὸ (ΓΔ) ἀπὸ τὸ νότιο στόμιο ἕως τὴ δεξαμενὴ.

Ἡ πόλις τῆς Σάμου, κραταιά,



Σχέδιο 1.



Σχέδιο 2. Η τοπογραφία της περιοχής του δρυγματος.

πλούσια και σεβαστή από ἐχθρούς και φίλους, θὰ ἔδωσε ἐντολή στὸν πολίτη Εὐπαλῖνο κατασκευῆς τοῦ ἔργου, τὰ μέσα ἀλλὰ καὶ τὶς τεχνικὲς προδιαγραφές:

1. Οἱ προδιαγραφές. Αὐτές, ἀπὸ ὅ,τι εἰκάζουμε, ἦταν: α) Τὸ ὑδραγωγεῖο νὰ εἶναι ὅλο ὑπόγειο σὲ βάθος $\geq 2,0$ μ. β) Νὰ εἶναι ἐπισκέψιμο μὲ «πηγάδια» ἀνὰ διαστήματα καὶ βάτο (0,6 μ.). γ) Τμῆμα τοῦ ὁρύγματος νὰ ἔχη ἱκανὲς διαστάσεις γιὰ μετακίνηση ἀνδρῶν ($1X1$ ὁργυία = $1,85X1,85$ μ.) μέσα ἀπὸ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως πρὸς τὰ ἔξω σὲ ἀπόσταση τουλάχιστον τριῶν σταδίων (555 μ.). Ὡς πρὸς τὸ κόστος καὶ τὸν χρόνο τοῦ ἐζητήθη ἀπλῶς νὰ εἶναι εὐλόγα.

2. Τεχνικά χαρακτηριστικά. Τὸ ἔργο ὁ Ε. τὸ ἔφερε εἰς πέρας, τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐρευνας (H. Kienast² τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου) μᾶς ἀποκαλύπτουν τὰ ἐκπληκτικὰ του ἐπιτεύγματα ὡς ἑξῆς: α) **1ος ὑπόγειος ἀγωγός:** Ὑψόμετρο (τελικὸ Α) πηγῆς 52,88 μ., ὕψος βόρειου στομίου Β = 51,22 μ., διαφορὰ = 1,66, μῆκος ΑΒ = 760 μ. καὶ κλίση 2,2 % (ἡ ἐλάχιστη δυνατή), πηγάδια 9 καὶ σὲ βάθος 2 ἕως 19 μ. (μέσος ὅρος = 4 μ.). β) **Τὸ ὁρυγμα - σήραγγα** ΒΓ: $1,80X1,80$ μ., ὕψος ἀγωγοῦ βόρειου στομίου = 51,25, νότιου = 47,66 ἤτοι διαφορὰ 3,6 μ., μῆκος = 1035 μ. (ἀρχαία μέτρηση 1060) καὶ κλίση 3,5%, κάτω ἀπὸ τὸ βουνὸ 190 μ. γ) **2ος ὑπόγειος ἀγωγός** ΓΔ: Ὑψος νοτίου στομίου Γ = 47,66 μ., δεξαμενῆς 42,55 μ., Δ = 5,11 μ., μῆκος 530 μ. καὶ κλίση 9%, πηγάδια 20 σὲ βάθος 3 ἕως 7 μ. Ἴσως ἡ ἀπαρίθμηση νὰ ἦταν ἀνιερή, εἶναι ὅμως ἀπαραίτητη γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ ἐκπληκτικοῦ ἄθλου ποὺ ἐπετεύχθη ἀπὸ τὸν Εὐπαλῖνο, τὸν ἀρχιτέκτονα (ὁ τίτλος ἐδήλωνε γενικῶς καὶ τὸν μηχανικὸ / κατασκευαστὴ ὡς καὶ τὸν τοπογράφο/γεωδαίτη).

Καὶ τώρα ἡ ἀποθέωση τῆς ἀκριβείας: α) Ἡ σήραγγα εἶναι τόσο ὀριζόντια, ὥστε μεταξὺ Β. καὶ Ν. στομίου ὑπάρχει ὑψομετρικὴ διαφορὰ 4 (τεσσάρων) ἐκ. (!), στὴ δὲ συνάντησις 1 40 ἐκ. καὶ κατὰ πλάτος μόνον 70 ἐκ. (**Σχῆμα 1**). β) Ἡ σήραγγα ξεκινῶντας ἀπὸ τὰ δύο στόμια (Β καὶ Γ) («ἀρξάμενον ἀμφίστομον») ταντίζεταί ἀπόλυτα μὲ τὴν ἰδανικὴ εὐθεΐα σὲ ὅλο τὸ νότιο (401,8 μ.) καὶ σὲ μῆκος Βα = 240 μ. στὸ βόρειο (μὲ ἀπόκλιση 2 μ. = 0,5 μοίρα) (**Σχέδιο 4**).

Ἡ ἀκριβεία τοῦ ἔργου εἶναι ἀσύλληπτη ἀκόμα καὶ μὲ τὰ σημερινὰ μέσα. Στὸ «Μετρὸ» μετροῦν ἀποκλίσεις ποὺ μετροῦνται μὲ μέτρα, ἐνῶ στὸ «Εὐπαλίνειο» μὲ ἑκατοστά! Πῶς ἀπεκτῆθησαν αὐτὲς οἱ γνώσεις, τί ὄργανα μετρήσεως εἶχαν, τί ἐργαλεῖα; Ὁ Ε. ξεφύτρωσε ἀπὸ τὸ «πουθενά»;

ΣΥΓΚΥΡΙΕΣ ΧΩΡΟΧΡΟΝΙΚΕΣ. Εἶναι ἄξιο προσοχῆς, ὅτι σὲ μία περιορισμένη γεωγραφικὴ λωρίδα, δηλ. τὰ παράλια τῆς Ἰωνίας καὶ οἱ νῆσοι Λέσβος, Τένεδος, Χίος, Σάμος, Ρόδος, ἀλλὰ καὶ στὴν ἴδια χρονικὴ περίοδο (600 ἕως 540 π.Χ.) ἐμφανίσθηκαν οἱ «Ἴωνες» φυσικοὶ/μηχανικοὶ/μαθηματικοί, δηλ. φιλόσοφοι ὑπὸ τὴν εὐρείαν ἔννοια. Μιλῆσιοι λοιπὸν ὁ σοφὸς Θαλῆς (ἀλλαγὴ κοίτης ποταμοῦ Ἀλφειοῦ κ.ἄ.), ὁ Ἀναξίμανδρος (χαρτογράφος) καὶ ὁ Ἀνα-



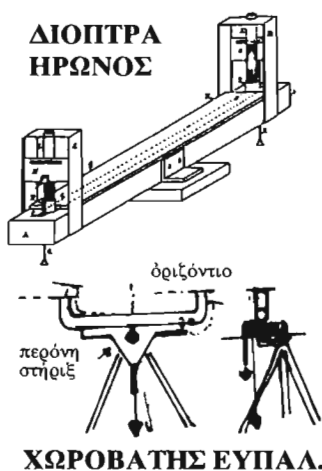
Εὐπαλίνειο Ὄρυγμα: Τὸ νότιο στόμιο.

ξιμένης. Λέσβιοι ὁ Μαστρικέτας (ἀστρονόμος), ὁ Μακέρτιος, ὁ Ἑκαταῖος (χαρτογράφος). Σάμιοι ὁ Φῶκος (μηχανικός), ὁ Μανδροκλῆς (ξεύξη Εὐξείνου). Τενέδιοι ὁ Κλεόστρατος (ἀστρονόμος). Καὶ ἄλλοι σοφοὶ (Βίας, Πιττακός, Κλεόβουλος).

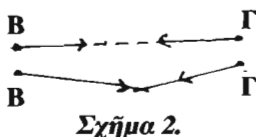
Ὁ συνωστισμὸς αὐτῶν τῶν ἐγκεφάλων εἶναι ἀνεξήγητος, δεδομένου ὅτι ἡ περίοδος καταστροφῆς τοῦ Αἰγαίου Πολιτισμοῦ («Μαῦρα Χρόνια») ἦταν πλησίον (1150-750 π.Χ.). Ἡ ἀνθιση - ἀναγέννηση δὲν μπορεῖ νὰ ἦταν ἀπλὴ συγκυρία προσώπων, ἀλλὰ, νομίζω, ἀποτέλεσμα κάποιου ἀστάθμητου παράγοντα π.χ. τῆς εὗρεσης ἀρχαίων («τῶν παμπалаίων χρόνων»: Ἀριστοτέλης), πηγὴ γνώσεων, ποὺ ἔγινε τὸ ἐναυσμα ἀνάπτυξης πολιτισμοῦ.

Ἀνάμεσα σὲ αὐτὰ τὰ φωτεινὰ πνεύματα δοῦναι καὶ ὁ Εὐπαλίνος (Ε.) καὶ οἱ συνεργάτες του, τέλειος γνώστης μεθόδων τοπογράφησης καὶ ἐξόρυξης.

Η ΜΕΛΕΤΗ. Ἀρχίζει μὲ ἐπιτόπια ἐπίσκεψη (ἀναγνώριση ἐδάφους) καὶ καθορίζει τὸ σημεῖο Δ = δεξαμενὴ τῆς πόλεως. Ὁ Ε. ἐπισκέπτεται τὴν πηγὴ,



Σχήμα 1.



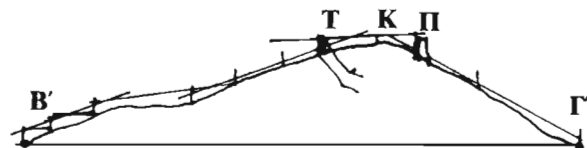
γνωρίζοντας ότι η στάθμη της είναι ψηλότερη της δεξαμενής και έν συνεχεία βελτιώνει το ύψομετρο με κατασκευή φράγματος. Ίχνη του ανακάλυψε ο Kienast ως και στάθμης λίμνης (57,3 μ.), που ήταν και η εκκίνηση Α του υδραγωγείου. Προχωρεί περιμετρικά του βουνού καθορίζοντας σημεία της διαδρομής για τη χωροστάθμιση με «χωροδάτη» παρόμοιο του αναφερομένου από τον Ήρωνα στη «Διοπτρα» (Σχ. 1), και φθάνει τελικά στο Δ' πλησίον της δεξαμενής. Η διαφορά ύψους είναι 48 πόδες (ό ιερὸς ποῦς = 0,3090 μ. χρησιμοποιεῖται μόνο για δημόσια κτήρια)³, δηλ. 57,30-42,50=14,80 μ. και η κλίση 3 ‰ (14,8:4.100) θεωρείται ανεπαρκής για τόσο μεγάλο μήκος (τριβές, διαρροές, ἄμμος).

Ο Ε. θα βρέθηκε σὲ δίλημμα, ἢ νὰ μὴν ἀναλάβῃ τὸ ἔργο λόγω ἐνδεχόμενης ἀποτυχίας ἢ νὰ ἀποτολμήσῃ τὴν διάτρηση τοῦ βουνοῦ, μειώνοντας ἔτσι τὴ διαδρομὴ σὲ 2.420 μ. καὶ αὐξάνοντας τὴν κλίση σὲ 6,5‰. Ὑπῆρξαν προγενέστερα τοῦ «Εὐπαλινείου ὀρύγματος» ἢ, μετὰ, ἄλλα τέτοια, ἢ εἶναι μοναδικό; Ἡ Ἑλληνίδα γῆ κρύβει σεμνὰ τὴν ἀπάντησιν. Κάποτε θὰ τὸ μάθουμε.

Λαμβάνονται συλλογικὰ ἀποφάσεις καὶ γίνονται ἐπιλογές μεταξὺ εὐθυγράμμου/τεθλασμένου «ὀρύγματος» ὀριζοντίου/κεκλιμένου καὶ «ἀμφιστόμου» ἢ ἐκκίνησης ἀπὸ τὴ μία μεριά καὶ – ὅπου βγῇ;

Ἐπιλέγει τὰ δύσκολα: τὴν ταυτόχρονην διάτρηση καὶ τὴν εὐθύγραμμη διαδρομὴ (Σχ. 2), προκαλώντας τὴν τύχη, διακινδυνεύοντας τὴ συνάντησιν - ἐπιτυχία. Ἀποζητᾷ τὴν δόξα τοῦ μοναδικοῦ μὲ μόνα μέσα τὶς μαθηματικὲς γνώσεις καὶ τὰ ὄργανά του. Ξεπερνᾷ τὸ μέτρο, προκαλεῖ ὕδριν; Θὰ δοῦμε στὴ συνέχεια.

Ἡ τρίτη πάντως ἀπόφασις, τὸ «ὀριζόντιον» τοῦ ὀρύγματος, θὰ τὸν σφῆξῃ ἀπὸ τὶς ἀτυχίες. Ξεκινᾷ λοιπὸν τὴν χάραξιν τῆς πορείας ἀπὸ τὴν πηγὴν (57,30 μ.) μὲ τὴν μικρότερη δυνατὴ κλίση 2,5 ‰ καὶ μετὰ ἀπὸ 760 μ. φθάνει στὸ Β'. Τὸ σημεῖο αὐτὸ ἐπιλέγεται ὡς στόμιον τοῦ ὀρύγματος, λόγω τοῦ ὅτι εὐρίσκεται μακρυνὰ ἀπὸ τὸ τρίτο ρέμα ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ πλατώματος. Διαμορφώνει τὸ ἐπίπεδο ἐργασίας στὸ ὕψος 52,22 μ. καὶ μὲ τὸ συνεργεῖο του, τὸν χωροδάτη καὶ



Σχήμα 3.

τὶς σταδίες (ἀριθμημένα ἀκόντια) φθάνει στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ καὶ ξεκινᾷ τὴν εὐθύγραμμία (Σχ. 3).

Ἀπὸ τὸν δεκάμετρο πύο-

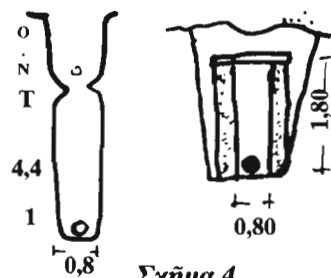
γο Π ἴσως καὶ μὲ ἰκρίωμα βλέπει διάφορα σημεῖα τοῦ τείχους T (καὶ τὰ ἀντίστοιχα K, ὥστε KTB' νὰ βρίσκονται σὲ εὐθεία). Πυκνώνει μὲ ἀκόντια τὴν ἀπόσταση B'T καὶ συνεχίζει τὴν εὐθυγραμμία στὴ νότια πλαγιά τοῦ βουνοῦ, προεκτείνοντας τὴν ΚΠ μέχρι τὴν περιοχὴ τοῦ Γ' μὲ πολλὰ ἀκόντια. Ἐπειτα ξεκινᾷ τὴν χωροστάθμιση μετρώντας τὶς διαφορὲς ὑψῶν τῶν σταδίων, μέχρι ποὺ φθάνει στὸ ἀκριδὲς σημεῖο Γ', ποὺ ἔχει τὸ ἴδιο ὑψόμετρο μὲ τὸ Β' (52,22 - 52,23 μ.). Συγχρόνως μετρᾷ καὶ τὰ ἐπὶ μέρους μήκη μεταξὺ Β' καὶ Γ' καὶ βρίσκει τὸ συνολικὸ μήκος τοῦ ὁρύγματος (1060+20,7 μ.) μὲ ἀπόλυτη ἀκρίβεια, ἀπαραίτητη γιὰ τὴν γνώση ἀνὰ πᾶσα στιγμή τῆς θέσεώς του στὰ δύο τμήματα τούτου, μέχρι τὴν συνάντησή του.

Τέλος ἐνώνει τὸ νότιο στόμιο Γ' μὲ τὴ δεξαμενὴ Δ μὲ σχεδὸν εὐθεία, ὁλοκληρώνοντας τὴν χάραξη τῆς πορείας τοῦ ὕδραγωγείου.

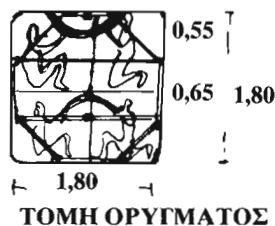
Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ. Καὶ ξεκινᾷ τὴν κατασκευὴ σίγουρος γιὰ τὴν ὁρθότητα τῆς λύσεως καὶ τὴν ἀκρίβεια τῶν ὑπολογισμῶν του μέσθ τῶν ὀργάνων του, ὑπεραισιόδοξος. Διαθέτει συνεργεῖα δούλων γιὰ τοὺς ὑπόγειους ἀγωγούς πηγῆς ΑΒ' καὶ δεξαμενῆς Γ'Δ (Σχ.4) ὡς ἐπίσης δύο συνεργεῖα (δόρειο καὶ νότιο) ἀπὸ εἰδικούς τεχνίτες - λατόμους μὲ τοὺς δοθητοὺς τους γιὰ τὸ «ὄρυγμα». Ὅλα θὰ πᾶνε καλά. Θὰ πᾶνε; Τί τοῦ ἐπιφυλάσσει ἡ μοῖρα;

Τὰ συνεργεῖα στὰ ΑΒ' καὶ Γ'Δ, δουλεύοντας ταυτόχρονα σὲ πολλὰ σημεῖα, σὲ λίγους μῆνες θὰ τελείωσαν τὶς δύο τάφρους, μὲ τὸ κεκλιμένο δάπεδο ἔτοιμο νὰ δεχθῇ τοὺς σωλῆνες. Τὰ δύο μέτωπα ὁμῶς τῆς σήραγγας λόγῳ τῶν μικρῶν διαστάσεων (1,80 X 1,80 μ.) δὲν ἐπιδέχονται παρὰ ἐλάχιστο προσωπικό. Ὁ Τσιμπουράκης¹ προτείνει δύο τεχνίτες μὲ σφήνες καὶ σφύρες, ποὺ ἐξορύσσουν μαζὶ 13 μ³ τὸ μῆνα σὲ τρεῖς βάρδιες ἢ 4 μ. μήκους μὲ χρόνο ἀποπεράτωσης τοῦ ἔργου 500:4 = 125 μ. = 10,4 ἔτη. Θεωρῶ τὸν χρόνο μεγάλῳ γιὰ ἓνα τόσο ἐπείγον ἔργο. Ἐξ ἄλλου ἔχω τὴ γνώμη, ὅτι στὴν ἀρχαιότητα χρησιμοποιοῦσαν μεθόδους ἐξορύξεως/κοπῆς ὀγκολίθων, ποὺ δὲν γνωρίζουμε περὶ αὐτῶν τίποτα. Πράγματι τεράστια ὑπέρθυρα (Πύλη Λεόντων 7,2 μ³, Τάφος Ἀτρέως 43μ³⁴), ἐπιστύλια (Παρθενῶν 4,2), τεῖχη Κυκλώπεια καὶ κίονες (λατομεῖα Εὐβοίας 45μ³)⁵ ἐξορύσσονταν, χωρὶς νὰ σπάσουν. Πῶς; Φυσικὰ ὄχι μὲ καλέμι καὶ σφυρί.

Γιὰ τὴ διάτρησι τοῦ ὁρύγματος νομίζω, ὅτι ἐργάζονταν τέσσερις συγχρόνως τεχνίτες (Σχ. 5), δύο ἀνὰ ἐπίπεδο, μὲ ἓνα τοξωτὸ τρυπάνι ἀνὰ ζευγος. Ἴσως χρησιμοποιοῦσαν καὶ μεγάλο τρυπάνι τροχοῦ⁶ μὲ αἰχμὴ ἀπὸ σμύριδα, μετακινούμενο ὀριζοντίως καὶ καθέτως, ὡς καὶ ξύλινες σφήνες.



Σχῆμα 4.



ΤΟΜΗ ΟΡΥΓΜΑΤΟΣ

Σχῆμα 5.

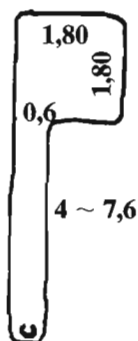
ΤΟ ΝΟΤΙΟ ΟΡΥΓΜΑ. Ἀλλά ἄς παρακολουθήσουμε τὴν ἐκκίνηση τῶν ἐργασιῶν εὐθυγράμμισης στὸ νότιο στόμιο, ἐπὶ τῆς *ιδανικῆς* εὐθείας Β' Γ' (**Σχ. 4**). Σύμφωνα μὲ τὸν Δ. Τεμπέλη⁷ ὁ Ε. κατασκευάζει ἐπίπεδη τάφρο στὸ Γ (ὕψόμετρο 52,22 μ.) πλάτους 4 μ. καὶ μήκους ≈ 20 μ., δημιουργώντας πλάτωμα ἐργασίας / εὐθυγράμμισης. Σκοπεύει τὰ ἀκόντια καὶ ὑλοποιεῖ τὴν ὀριζόντια εὐθυγράμμιση τῆς *ιδανικῆς* εὐθείας ΓΓ'ΠΑ. Τὴν ἐλέγχει/διορθώνει ὡς ἑξῆς:

Ἀπὸ τὸ ἀκόντιο Π' κατεβάξει κόκκινη λινὴ Π, ὡς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸ κατασκευασθὲν φρέαρ Α (**Σχέδιο 5**). Πράγματι διορθώνονται τὰ λανθασμένα πρῶτα 20 μ. καὶ τὸ ὄρυγμα συνεχίζει πλέον ἐπὶ τῆς *ιδανικῆς* εὐθείας, πού ὑλοποιεῖται στὸ σκοτάδι μὲ φαναράκια μέχρι τὸ σημεῖο Κ = 401,8 μ. μὲ ἀπολυτὴ ἀκρίβεια. Ἐκεῖ σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιο σταματᾷ περιμένοντας τὴν πρόοδο τῶν ἐργασιῶν τοῦ βόρειου ὀρύγματος.

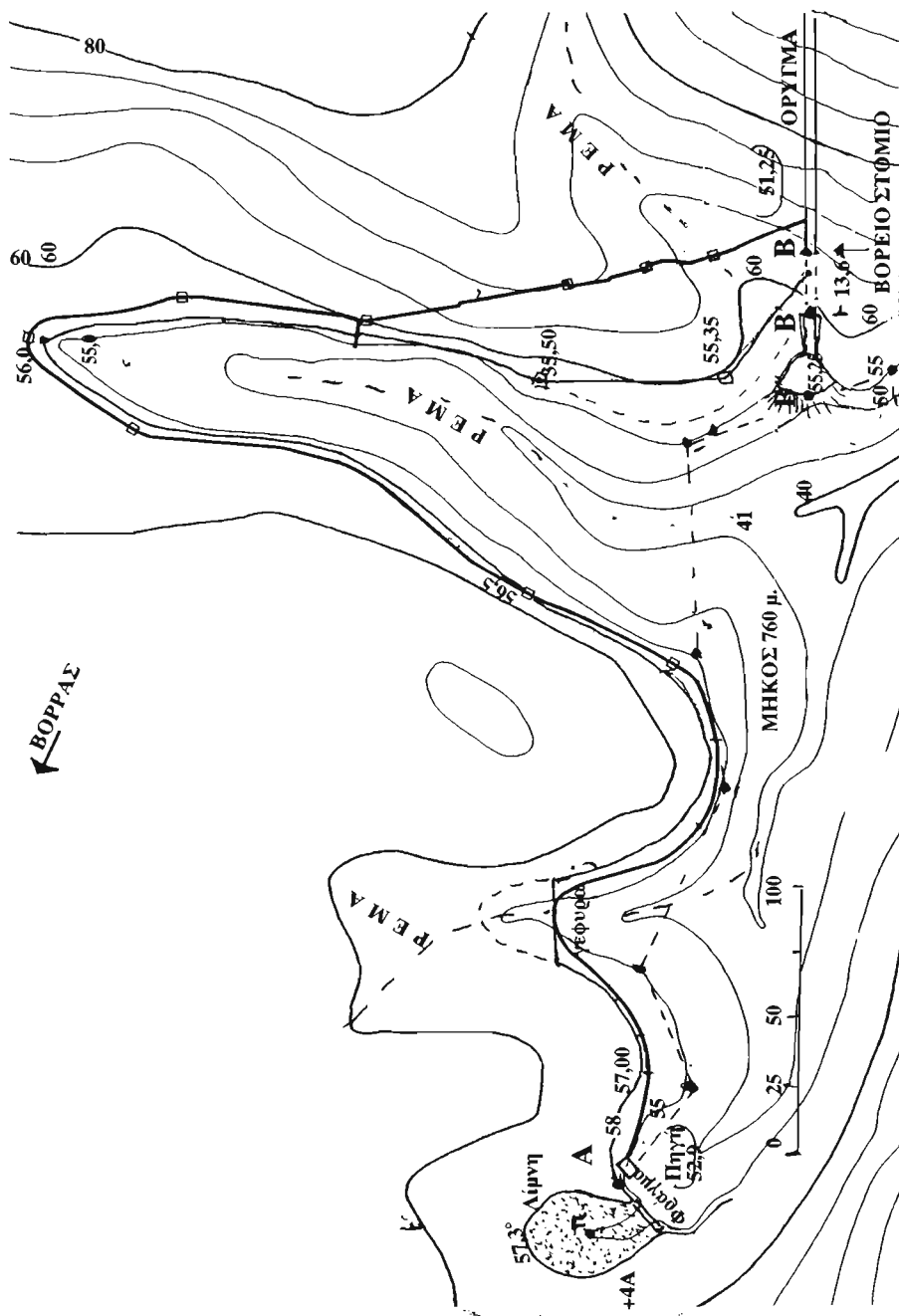
ΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΟΡΥΓΜΑ. Ξεκινώντας τὸ συνεργεῖο ταυτόχρονα μὲ τὸ ἀντίστοιχο τοῦ νότου καὶ μὲ τὴν ἴδια διαδικασία θὰ ὑλοποιήσῃ τὴν *ιδανικὴ* γραμμὴ ΔΒ'ΠΒ (**Σχέδιο 5**) μὲ τὸ χαμένο πλέον φρέαρ Β'. Μὲ τὰ φαναράκια θὰ προχωρήσῃ μέχρι τὸ σημεῖο α (**Σχέδιο 4**) στὰ 248,8 μ. σὲ ὄντως τέλεια εὐθεία, πού ὅμως παρεκκλίνει κατὰ 0,5° μοίρα, δηλαδὴ 2,4 μ. Δὲν θὰ εἶχε ἐπιπτώσεις στὴ συνάντησιν παρὰ 4,8 μ. ἐπὶ πλέον λοξὴ κίνησις. Ἐκεῖ σταματᾷ. Τί συνέβη;

ΤΑ ΚΤΥΠΗΜΑΤΑ. Νομίζω, ὅτι συνέβη κάτι τρομερό. Ἡ μοίρα κτύπησε μὲ μεγάλο σεισμό 7,7 R (ὁ Παπαζάχος⁸ ἀναφέρει δύο τέτοιους μεταξὺ 1911-81), πού ἐπιφέρει τὴ δραματικὴ πτώση τῆς στάθμης τῆς πηγῆς κατὰ 4,40 μ. (57,3-52,9), μὲ ἀποτέλεσμα μηδενικὴ κλίσις. (Αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ στὴν ἐκβάθυνση τῆς τάφρου κατὰ 4,40 μ.: **Σχ. 4**). Ὁ Εὐπαλῖνος ἔχει δύο λύσεις: Ἡ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἔργο ἢ νὰ συνεχίσῃ βαθύνοντας **ὅλη** τὴ διαδρομὴ τοῦ ὑδραγωγείου κατὰ 4,20 μ., διπλασιάζοντας σχεδὸν τὴν ἐργασία. Προτείνει, καὶ ἐγκρίνεται ἢ δευτέρα.

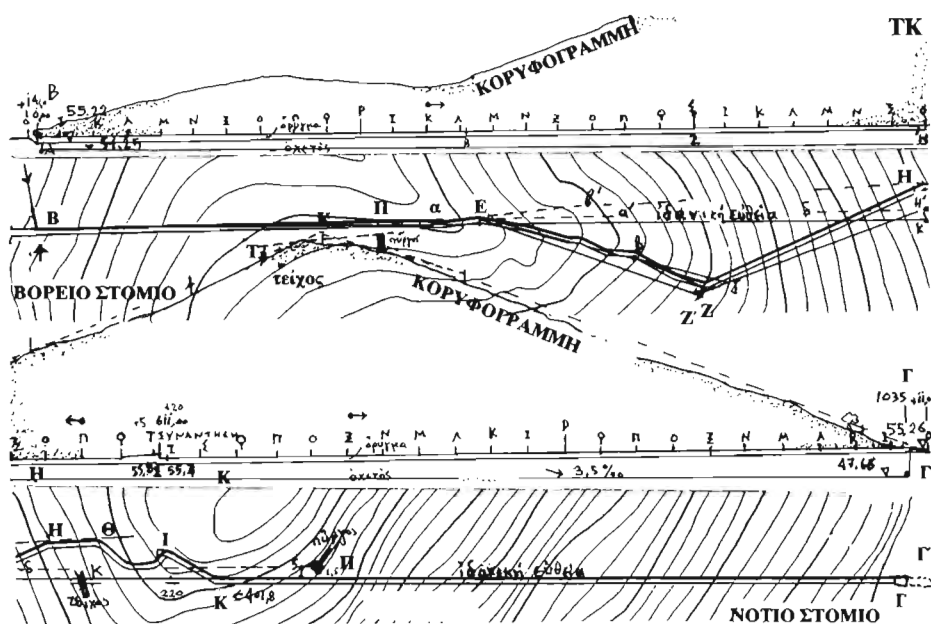
Γιὰ οἰκονομία στὸ ὄρυγμα θὰ σκάψῃ τὴν ἐπικίνδυνη τάφρο βάθους ἀπὸ 4,0 ἕως 7,6 μ. (!) καὶ πλάτος μόνο 60 ἐκ. (**Σχ. 6**). Μετὰ κτίζει λιθοδομὴν στὰ τοιχώματα καὶ ὀροφὴ καθ' ὅλο σχεδὸν τὸ ἐπικίνδυνον πλέον ὄρυγμα. Καὶ συνεχίζει τὴν διάτρησις διστακτικὰ. Ὑπολογίζει, ὅτι ἔχει ξεφύγει ἀπὸ τὴν *ιδανικὴ* εὐθεία καὶ κάνει ἐλιγμὸ 7 μ. δεξιὰ στὸ α' (**Σχ. 7**), μετὰ ἀριστερὰ ἐπὶ 22 μ. μέχρι τὸ Ε. Στοὺς ἐλιγμοὺς χρησιμοποιεῖ γιὰ πρώτη φορὰ τὴ «διόπτρα» γιὰ γωνιόμετρο καὶ κάνει τὸ μοναδικό του σφάλμα 4°, πού θὰ τοῦ κόστιζε τὴ μὴ συνάντησις, ἀφοῦ παρέκκλινε κατὰ 33 μ. Ἐκεῖ, στὸ Ε, ἔρχεται τὸ δεύτερο κτύπημα τῆς μοίρας. Βρῆκε ἀνυπέρβλητο ἐμπόδιο· ἡ βάραθρο / σπηλιὰ ἢ σκληρὸ πέτρωμα (γρανίτη), πού δὲν κόβεται ἀπὸ τὰ κοπτικά του μέσα. Ὁ Kienast ἀντιθέτως προτείνει σαθρότατο πέτρωμα. Καταπτοημένος ἀλλὰ καὶ πειστωμένος ἐπιχειρεῖ τριγωνικὴ παράκαμψιν, διακινδυνεύοντας τὴν πλήρη ἀποτυχία τοῦ ἔργου (**Σχ. 7**). Νομίζει (κακῶς), ὅτι ἡ α'Ε ταυτίζεται πλήρως μὲ



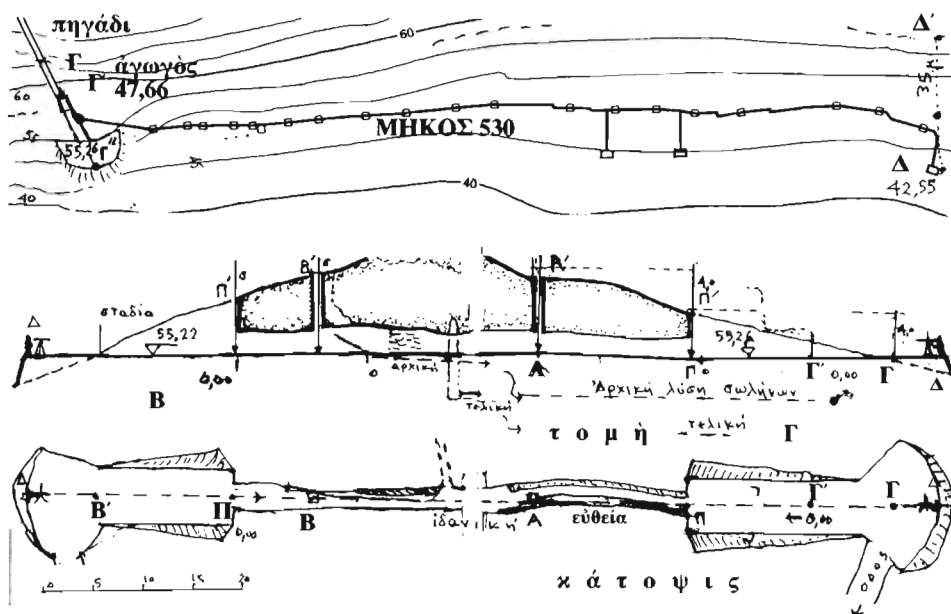
Σχῆμα 6.



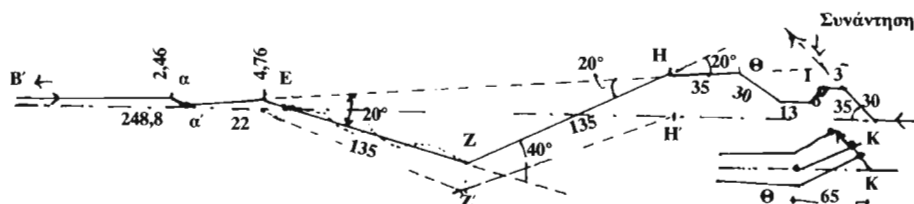
Σχέδιο 3.



Σchéδιο 4.



Σchéδιο 5. Στόμια ορύγματος.

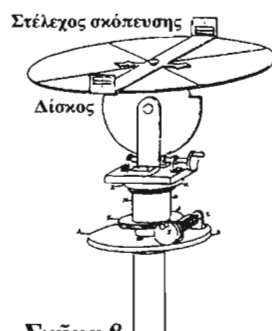


Σχήμα 7.

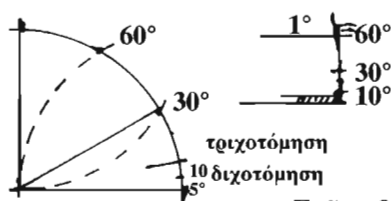
τὴν ἰδανικὴ εὐθεΐα καὶ μὲ ζιγκ-ζάγκ φθάνει στὸ Z μὲ $EZ = 135 \mu.$ καὶ γωνία $\hat{E} = 20^\circ$ ἀκριβῶς. Ὑλοποιεῖ ἰσοσκελὲς τρίγωνο EZH μὲ τὴ διόπτρα του, ὥστε ἡ HΘ νὰ εἶναι ἀκριβέστατη προέκταση τῆς α'Ε, γνωρίζοντας ὅτι τὸ ἄθροισμα γωνιῶν τριγώνου εἶναι 180° . Πῶς βρίσκει ἀκριβέστατα ὀριζόντιες γωνίες $20^\circ, 12,5^\circ, 180^\circ - 40^\circ, 180^\circ - 20^\circ$ κ.λπ.;

Η ΔΙΟΠΤΡΑ. Ἡ μόνη περιγραφὴ ποὺ ἀπόμεινε ὀριζοντίου γωνιομέτρου εἶναι τῆς «Διόπτρας» τοῦ Ἡρώνος (50 μ.Χ.) (Σχ. 8), χωρὶς νὰ ἀναφέρεται ὑποδιαίρεση τῆς ὀρθῆς. Ὁ Τσ. προτείνει $1:32$ ὀρθῆς. Νομίζω, ὅτι ἡ ὑποδιαίρεση σὲ 90 μοῖρες ($1^\circ = 60'$) ἦταν γνωστὴ στὸν Ε., ἡ δὲ διόπτρα του, διαμέτρου 3 ποδῶν (1,0 μ.), ἦταν ἔτσι ἀριθμημένη. Ἡ χάραξη τοῦ χάλκινου δίσκου (Σχ. 9) ἐστηρίζετο στὸ μυστικὸ τῆς τριχοτόμησης γωνίας π.χ. $30^\circ \rightarrow 10^\circ \rightarrow 5^\circ$ (σχεδὸν εὐθεΐα, ποὺ τέμνεται σὲ 5 ἴσα μέρη $= 1^\circ = 9$ χλσ. καὶ ἡ μικρότερη ὑποδιαίρεση $10' = 1,5$ χλσ.). Ὁ Διογένης Λαέρτιος («Βίοι Φιλοσόφων» 1.1) ἀναφέρει: «...πρῶτος (Θαλῆς) τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος... ἑπτακοσιοστὸν εἰκοσιτὸν μέρος ἀπεφήνατο», δηλ. $D = 1:720$ ($720^\circ = 2 \times 360^\circ$). Ὁ Θαλῆς λοιπὸν ἤξερε τὶς μοῖρες, ἔκανε δὲ λάθος στὴ διάμετρο τοῦ ἡλίου $1'$ (ἀντὶ $31' = 30'$)!

Η ΣΗΜΑΝΣΗ. Ὁ Kienast κατὰ τὴν ἐξερεύνηση τοῦ ὀρύγματος ἀνακάλυψε ἑκατοντάδες χαράγματα μὲ κόκκινη βαφή, ὅπως ὀνόματα (ΑΡΙΣΤΙΔΩ), σήματα (I), γράμματα (KB) ἀλλὰ καὶ γραμμὲς ὀριζόντιες ποικίλες καὶ κατακόρυφες (/K, /Λ...), ὅλα ἀνεξήγητα πλὴν τῶν τελευταίων, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν σήμανση/μέτρηση τοῦ ὀρύγματος. Τὸ *modulus* (μέτρον, μονὰς) τοῦ ἔργου εἶναι πολλαπλάσιο τοῦ ἱεροῦ ποδὸς $= 0,30901 \mu.$, ἢτοι 67 πόδες - 20,70 τ.μ. Ἡ ἀρίθμηση ξεκινᾷ ἀπὸ τὰ δύο στόμια καὶ ἀνὰ 20,7 μ. τίθενται γραμμὴ καὶ γράμμα K, Λ... N = 503,40 καὶ Ξ = 524,1 καὶ Ο = 544,8 κ.ο.κ. (διαφορὰ $20,7 \pm 0,10$) (Σχέδιο 4). Λόγω τῆς ἐπενδύσεως τῶν στομιῶν χάθηκαν ἡ ἀρχικὴ ἀρίθμηση, τὴν ὑπολογίσαμε ὅμως ἀντίστροφα σὲ +14,0 μ. στὸ δόρειο καὶ +11,0 μ. στὸ νότιο ἢτοι $1035,0 + 13,0 + 11,0 = 1060$. (Ἀρχαία μέτρηση $= 300 \times 20,7 : 10 + 5 + 200 \times 20,7 : 10 + 20 = 1.060 \mu.$)



Σχήμα 8.

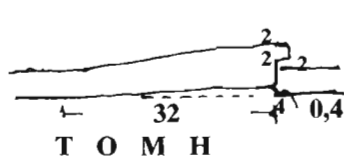


Σχῆμα 9.

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ. Ὁ Εὐπαλῖνος σταμάτησε τὶς ἐργασίες στὸ Θ, ἐνῶ ἀπὸ πολὺ καιρὸ εἶχαν σταματήσει στὸ νότο, στὸ Κ (**Σχ. 10**). Ἀπὸ τὸ γνωστὸ συνολικὸ μῆκος 1.060 μ. ξέρεи, ὅτι τοῦ ἀπομένει μόνο τὸ ΘΚ = 65 μ. Τὸ ἀρχικὸ τοῦ σχέδιο ἦταν, ἐφ' ὅσον προχωροῦσε συνεχῶς στὴν ἰδεώδη εὐθεία, ὅταν πλησίαζε στὰ 50 μ., νὰ στρίψει πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση τὰ δύο τμήματα κατὰ 35°, καὶ ἀναγκαστικὰ θὰ συναντῶντο. Τώρα ὅμως μὲ τόσους ἐλιγμούς δὲν εἶναι σίγουρος γιὰ τίποτα.

Ἔτσι κάνει τὸν ἔλεγχο τῆς εὐθυγραμμίας, βρίσκει τὸ λάθος τῆς 0,5 μοίρας στὸ δόρειο τμήμα, ξαναμετρᾷ μήκη καὶ γωνίες καὶ τὰ σχεδιάζει ἐπὶ ὀριζοντίου ἐδάφους σὲ φυσικὸ μέγεθος. Βρίσκει τὶς θέσεις τῶν ἄκρων τοῦ βορείου καὶ νοτίου ὀρύματος Θ καὶ Κ καὶ ξεκινᾷ τὸν τελευταῖο ἐλιγμὸ - ἐξόρυξη ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς (**Σχέδιο 4**) σίγουρος γιὰ τὸν θρίαμβό του.

Καὶ ἰδοὺ τὸ θαῦμα στὰ ἔγκατα τοῦ βουνοῦ: Ἡ συνάντηση τῶν συνεργείων



Σχῆμα 10.



γίνεται στὸ I μὲ «χειρουργική» ἀκρίβεια. Τὰ μέτωπα τῶν ὀρυγμάτων σὰν κεφάλια φιδιῶν πέφτουν κυριολεκτικὰ τὸ ἓνα στὸ ἄλλο. Ἡ διαφορὰ; Στὸ ὕψος 40 ἐκ. καὶ στὸ πλάτος 70 ἐκ.! (Ὁ Τσ.¹ προτείνει «ἡχητικὴ

ἐπαφή» τῶν δύο συνεργείων στὰ 65 μ.: Δὲν εὐσταθεῖ λόγῳ διαχύσεως τῶν κρότων πρὸς πᾶσα κατεύθυνση.)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ Ὁ ἀρχιτέκτων νίκησε τὴ μοίρα μὲ ἐπιμονὴ καὶ γνώση. Ὁ θρίαμβος αὐτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος εἶναι κρῖμα νὰ κρύπτεται ξεχασμένος στὰ ἔγκατα τοῦ βουνοῦ. Ἀλλὰ πιὸ τυχερὰ ἔργα, ὅπως ὁ Παρθενών, μᾶς χαρίζουν στὸ φῶς τὴν ἁρμονία τοῦ συνόλου καὶ τῆς λεπτομέρειας. Τὸ «Εὐπαλίνειον Ὀρυγμα» ὅμως ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Σάμιας γῆς κραυγάζει: «Εἶμαι τὸ ὄγδοο θαῦμα». Κι ἐμεῖς ἅς ὀνομάσουμε τὸν ἄσημο ἀρχιτέκτονα *μέγαν*. Τὸ ἀξίζει.

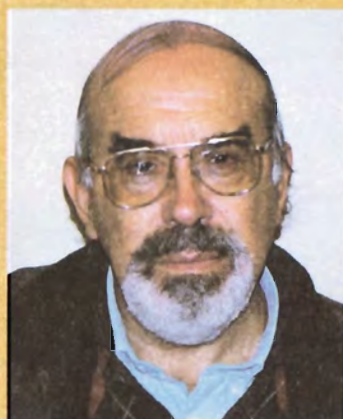
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δ. Τομπουράκης, «Τὸ ὄρυγμα τοῦ Εὐπαλίνου» 1997.
2. H. Kienast, «Samos XIX» 1995
3. K. Καρμιράντζος, «Τὸ γαλλικὸ μέτρο καὶ ὁ ἱερός ποῦς», «Δαυλός», τ. 205.
4. Π. Θέμελης, «Μυκηναεῖς».
5. Χρ. Λάζος, «Μηχανικὴ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων».
6. K. Καρμιράντζος, «Σφραγιδόλιθοι Μυκηναϊκοί», «Δαυλός», τ. 219.
7. Δ. Τεμπέλης, «Εὐπαλίνειο ὄρυγμα», περιοδ. «Ὀρυκτὸς Πλοῦτος», τ. 72+80.
8. Κομνηνάκης - Παπαζάχος, «Σεισμολογία».
9. K. Σαμπατακάκης, «Τριχοτόμηση γωνίας», «Δαυλός», τ. 218.

Κων. Καρμιράντζος

¹Αρχιτέκτων

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ



‘Ο ιδρυτής του Μουσείου Τηλεπικοινωνιών του ΟΤΕ κ. Στέλιος Πολυκράτης.

“Ενα μουσείο του ΟΤΕ με πλούσια εκθέματα

Τὰ μέσα τηλεπικοινωνιών τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἶναι ἓνα ιδιαίτερα ἐνδιαφέρον κεφάλαιο τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Τεχνολογίας, τῆς ὁποίας ἡ ἀνάπτυξη καὶ οἱ ἐφαρμογές προκαλοῦν τὸν θαυμασμό ἀκόμη καὶ τῶν σημερινῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐρευνητῶν. Οἱ τηλεπικοινωνίες στὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ κόσμο ὡς πρὸς τὴν ἐμφάνισή καὶ ἐξέλιξή τους διαγράφουν μία μακραίωνη χρονικὴ πορεία, ἀπὸ τὶς ἀνεπιτήδευτες φρυκτωρίες τῆς ἐποχῆς τῶν Τρωικῶν μέχρι τὸ «ἀκουστικὸν κέρας» καὶ τὶς πρωτότυπες τηλεγραφικὲς συσκευές τῶν Ἑλληνιστικῶν Χρόνων.

‘Ο κ. Στέλιος Πολυκράτης, πρῶην στέλεχος τοῦ Ὁργανισμοῦ Τηλεπικοινωνιών τῆς Ἑλλάδος, ἔλαβε πρὸ ἐτῶν τὴν πρωτοβουλία νὰ ἐνεργήσῃ γιὰ τὴν ἵδρυση Τηλεπικοινωνιακοῦ Μουσείου ἀπὸ τὸν ΟΤΕ – κάτι πού σήμερα ἀποτελεῖ πραγματικότητα. Στους χώρους τοῦ μουσείου ἐκτὸς ἀπὸ τηλεπικοινωνιακὸ ὑλικὸ τῆς νεώτερης ἐποχῆς ἐκτίθενται καὶ ἀντικείμενα πού ἀφοροῦν στὶς τηλεπικοινωνίες τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, ὅπως μακέττες συσκευῶν ἀλλὰ καὶ συσκευές ἀνακατασκευασμένες μετὰ τὴν ἐπίσημη ἀνάσπασή τους, ἐνῶ ἐγκυρὸ πληροφοριακὸ ὑλικὸ φέρνει τὸν ἐνδιαφερόμενο σὲ ἀμεση ἐπαφὴ μετὰ τὴν τεχνογνωσία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐφευρετῶν καὶ τοὺς τρόπους χρήσεως τῶν συσκευῶν τους.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΤΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Πιὸ κατατοπιστικὰ εἶναι τὰ ὅσα λέγει ὁ ιδρυτὴς τοῦ Μουσείου κ. Σ. Πολυκράτης ἀπαντώντας στὶς ἐρωτήσεις τοῦ «Δ».

ΣΥΝΤ.: Ἐν πρώτοις, κ. Πολυκράτη, θὰ ἤθελα νὰ μᾶς πῆτε, ἀπὸ ποιές ἱστορικὲς πηγές ἀντλήσατε τὶς γνώσεις καὶ πληροφορίες γιὰ τὶς τηλεπικοινωνίες στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα;

Σ. ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ: Κατ’ ἀρχὰς ἡ ὑπόθεσις ξεκινᾷ τὸ 1990, ὅταν παρακινούμενος ἀπὸ μία ραδιοφωνικὴ ἐκπομπὴ προσπάθησα νὰ βρῶ στοιχεῖα γιὰ τὶς τηλεπικοινωνίες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σὲ διάσπαρτα σημεῖα σὲ ὁλόκληρο τὸ Αἰγαῖο καὶ τὴ Μακεδονία. Μὲ τὸ σκεπτικὸ αὐτὸ βρῆκα στοιχεῖα, πού εἶχε συλλέξει ὁ κ. Πορετσᾶνος, πρῶην συνάδελφός



Παράσταση τοῦ «ὕδρανλικοῦ τηλεγράφου» τοῦ Αἰνεία τοῦ Τακτικοῦ (3ος αἰῶνας π.Χ.). (Μουσεῖο Τηλεπικοινωνιῶν τοῦ ΟΤΕ.)

μας στὸν Ο.Τ.Ε., ὁ ὁποῖος μάλιστα εἶχε γράψει καὶ ἰδιαίτερο βιβλίο γιὰ τὶς τηλεπικοινωνίες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀπὸ τὸ ὁποῖο πῆρα κι ἐγὼ στοιχεῖα. Πράγματι τόσο ἀπὸ τὸ συγκεκριμένο βιβλίο ὅσο καὶ ἀπὸ μεταφράσεις γαλλικῶν ἔργων διαπιστωνόταν ἡ ὕπαρξη τηλεπικοινωνιακῶν δικτύων στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, τὰ σφῆζόμενα τῶν ὁποίων ἔχουν μελετηθῇ καὶ φωτογραφηθῇ.

ΣΥΝΤ.: Πῶς μεταδίδονταν οἱ πληροφορίες στὰ δίκτυα αὐτά;

Σ.Π.: Ὁ τρόπος μετάδοσης τῶν πληροφοριῶν ἦταν μὲ τὴ χρήση τῆς φωτιᾶς. Πρόκειται γιὰ τὶς «φρυκτωρίες». Ἡ πρώτη γνωστὴ πληροφορία, πού «ἔφυγε» μὲ τὸν τρόπο αὐτό, ἦταν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἄλωσης τῆς Τροίας, ὅταν ὁ Σίνων – μαθητὴς τοῦ Παλαμήδη, πρώτου τηλεπικοινωνιακοῦ μηχανικοῦ – ἔστειλε τὴν πληροφορία τῆς ἄλωσης ἀπὸ τὴν Τροία στὶς Μυκῆνες. Ἡ πληροφορία αὐτὴ ὑπάρχει καὶ στὸν Ὅμηρο καὶ ἀκολουθεῖ μία διαδρομὴ, πού φαίνεται καὶ στὶς μακέττες πού ἔχουμε φτεριάξει στὸ Μουσεῖο, ὅπου ὁ ἐπισκέπτης μπορεῖ νὰ τὴν δῇ.

ΣΥΝΤ.: Ποιὰ ἦταν ἡ ἐξέλιξη τῶν φρυκτωριῶν;

Σ.Π.: Τὸν 4ο π.Χ. αἰῶνα οἱ Κλεοξένης καὶ Δημόκλειτος ἐπενόησαν ἓνα ἄλλο σύστημα, πού μετέδιδε κωδικοποιημένα φωτεινὰ σήματα. Σ' αὐτὸ ὑπῆρχαν πέντε φλόγες δεξιὰ καὶ

**Ὁ τηλέγραφος φω-
τεινῶν σημάτων τῶν
Κλεοξένη καὶ Δημο-
κλείτου (4ος αἰ. π.Χ.).
(ΟΤΕ - Μουσεῖο Τη-
λεπικοινωνιῶν.)**



πέντε ἀριστερά. Ἡ μετάδοση τῆς πληροφορίας γινόταν γράμμα - γράμμα βάσει συντεταγμένων, ἀνάλογα μὲ τὴ φλόγα ποὺ ἀναβε. Αὐτὸ ἦταν κάτι πολὺ σημαντικό, διότι στὸ σύστημα αὐτὸ στηρίχθηκε καὶ ἡ μετέπειτα ἐξέλιξη τῆς ψηφιακῆς μεταφορᾶς τῶν μηνυμάτων, ποὺ συνίσταται στὴν ἀνάγνωση κωδικοποιημένων ὀπτικῶν σημάτων. Τὸ σύστημα αὐτὸ ἦταν πάρα πολὺ ἀξιόπιστο. Φυσικά οἱ ἀναμεταδότες ἔπρεπε νὰ βρίσκωνται σὲ ἀπόσταση 1000 ἢ 2000 μέτρων μεταξύ τους καὶ νὰ ἔχουν ὀπτική ἐπαφή.

Τὸν 3ο αἰ. π.Χ. ὁ Αἰνείας ὁ Τακτικὸς ἐφεύρε ἓνα ἄλλο ὑδραυλικὸ σύστημα μὲ δοχεῖα, τὰ ὁποῖα συγχρονίζονταν καὶ μὲ εἰδικές στήλες τοποθετημένες σὲ μία ράβδο ἐπάνω σὲ φελλό, ποὺ ἔπλεε στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ. Μὲ βρῦσες ποὺ ἀδειαζαν ταυτόχρονα τὸ νερὸ ἀπὸ τὰ δοχεῖα, ἡ πληροφορία μεταδιδόταν ἀνὰ λέξη ἢ φράση καὶ ὄχι ἀνὰ γράμμα ὅπως προηγουμένως. Δηλαδή οἱ δύο σταθμοὶ συγχρονίζονταν καὶ μόλις ἀναβε ἓνας πυρσός, ἀνοίγαν τὶς βρῦσες. Τὸ νερὸ ἔρρεε καὶ στοὺς δύο μὲ τὴν ἴδια ταχύτητα. Ὅμοιως κατέβαιναν καὶ οἱ δύο ράβδοι. Ὅταν ἡ γραμμένη στὴν στήλη πληροφορία, ποὺ ἤθελε νὰ διαδιδάσκει κάποιος, ἔφθανε στὸ χεῖλος τοῦ δοχείου, ὁ ἐκπέμπων σήκωνε ξανὰ τὸν πυρσὸ καὶ ἐκκλινε τὴ βρῦση, εἰδοποιώντας ἔτσι τὸν ἀνταποκριτὴ τοῦ νὰ κάνῃ τὸ ἴδιο. Ἐκεῖ ποὺ σταματοῦσε ἡ ράβδος, ἦταν καὶ τὸ σημεῖο ἀνάγνωσης.



Ένα ακόμα μέσο επικοινωνίας της αρχαιότητας ήταν το ακουστικό κέρας του Μ. Αλεξάνδρου. Ήταν ένα μεγάλο χωνί, το οποίο μπορούσε να μεταφέρει τον ήχο σε απόσταση πέντε (5) χιλιομέτρων. (Τηλεπικοινωνιακό Μουσείο Ο.Τ.Ε.)

	1	2	3	4	5
1	A	B	Γ	Δ	E
2	Z	H	Θ	I	K
3	Λ	M	N	Ξ	O
4	Π	P	Σ	T	Υ
5	Φ	X	Ψ	Ω	

Το σύστημα των Κλεοξένη και Δημόκλειου. Σύμφωνα με αυτούς το αλφάβητο είχε χωριστεί σε πέντε στήλες και σε πέντε γραμμές. Κάθε σταθμός επικοινωνίας αποτελείτο από δύο πεντάδες πυρσών, από τις οποίες η μία συμβόλιζε τις στήλες και βρισκόταν δεξιά και η άλλη τις γραμμές και ήταν στο αριστερό μέρος. Όταν υπήρχε κάποιο μήνυμα, οι πυρσοί υψώνονταν πάνω από τα τείχη συμβολίζοντας ένα-ένα τα γράμματα (π.χ. για το B υψώνονταν δύο πυρσοί δεξιά και ένας αριστερά).

Αυτές οι δύο επινοήσεις ήταν εξόχως σημαντικές και εντάσσονται στην όπτική τηλεγραφία, ή οποία διατηρήθηκε περίπου μέχρι το 1600 μ.Χ., όποτε ανακαλύφθηκε το τηλεσκόπιο και άλλες όπτικές συσκευές. Είναι πολύ σημαντικό να τα δῇ και να τα γνωρίσει αυτά ο κόσμος από κοντά. Έκτιθενται στο Μουσείο του ΟΤΕ και λειτουργούν. Ίδιως τα παιδιά που έρχονται ένθουσιάζονται και ασχολούνται με ενδιαφέρον. Κι εμείς δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στην έπαφή με τις συσκευές αυτές, που υπάρχουν και στα τηλεπικοινωνιακά μουσεία άλλων χωρών. Εμείς πάντως κάνουμε έκτεταμένη παρουσίασή τους, έπειδή μᾶς συμφέρει και έθνικά.

ΣΥΝΤ.: Οί ανακατασκευές τῶν μηχανισμῶν αὐτῶν ἔγιναν θάσει εἰκαστικῶν παραστάσεων ἢ γραπτῶν πληροφοριῶν;

Σ.Π.: Έχουν γίνει θάσει γραπτῶν μαρτυριῶν, ἐνῶ οἱ ἀναπαραστάσεις τους εἶναι αποτυπωμένες σὲ γαλλικά καὶ σουηδικὰ ἐντυπα. Σύμφωνα μ' αὐτές τις περιγραφές ἔχουμε καὶ τις εἰκόνες πού βλέπετε καὶ τὰ ὑπολείμματα τῶν φρυκτωριῶν στὰ νησιά. Έτσι νομίζω, ὅτι ἔχουμε ἀποδώσει μὲ ἀκρίβεια καὶ τὴ «φιλοσοφία», καὶ τὴν κατασκευή, καὶ τὴ λειτουργικότητα αὐτῶν τῶν συστημάτων.

ΣΥΝΤ.: Ὑπάρχουν ἄλλες πληροφορίες ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα γιὰ τὴ χρήση τῶν τηλεπικοινωνιακῶν συστημάτων;

Σ.Π.: Ναι. Στὴν τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου «Ἀγαμέμνων» ὑπάρχουν τὰ λόγια ἐνὸς φρυκτωροῦ, πού ἀναφέρονται στὴ φρυκτωρία του καὶ στὴ λειτουργία της. Επίσης παρόμοια στοιχεῖα θρίσκουμε καὶ στὴν τριλογία «Ὁρέστεια» τοῦ ἰδίου τραγωδοῦ. Θέλω νὰ ἐπισημάνω, ὅτι ἡ διαφορὰ τῶν τηλεπικοινωνιακῶν μέσων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μὲ αὐτὰ ἄλλων λαῶν εἶναι ἡ ὁργάνωση τῆς λειτουργίας, κάτι σὸ ὅποιο ἡ ὑπεροχὴ τῶν προγόνων μας εἶναι καταφανής. Οἱ πληροφορίες ταξίδευαν μὲ σαφήνεια καὶ ἀσφάλεια. Ἐπιπλέον κατὰ τὸν 8ο αἰ. μ.Χ. ὁ Λέων ὁ Ἐπίσκοπος εἶχε ἐπινοήσει τὸ «ὠρονόμιον», μὲ τὸ ὅποιο οἱ διαδοχικοὶ σταθμοὶ τοῦ ὀπτικοῦ τηλεγράφου γνώριζαν τὴ χρονικὴ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποία θὰ ἄλλαζαν τὸν κώδικα γιὰ λόγους ἀσφαλείας στὴ μετάδοση τῶν μηνυμάτων.

ΣΥΝΤ.: Πῶς μπορεῖ τὸ κοινὸ νὰ πληροφορηθῇ γιὰ ὅλα αὐτὰ καὶ νὰ τὰ δῇ ἀπὸ κοντά;

Σ.Π.: Στὸ Μουσείο τοῦ ΟΤΕ, τὸ ὅποιο ἰδρύθηκε καὶ λειτουργεῖ μὲ τὴ φιλοσοφία τῶν συγχρόνων μουσειῶν. Εἶναι δηλαδὴ ἐκπαιδευτικὸ, ζωντανὸ καὶ ψυχαγωγικὸ. Βρίσκεται στὴν Κηφισιά (Πρωτέως 25, τηλ.: 6201.899, 6201.999) καὶ εἶναι ἐπισκέψιμο κατόπιν συνεννοήσεως.

Μάριος Μαρανέας

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ: Βάναυσος εξουσιασμός καὶ διχασμός ἢ «προσφορά» τῆς Ἐκκλησίας

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΗΣ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ



Ὁ ἀρχιεπίσκοπος κ. Στυλιανός: Ἡ ἀλαζονεία τοῦ θρησκευτικοῦ ἐξουσιασμοῦ καὶ ἡ τέλεια ἀδιαφορία γιὰ τὴν τύχη τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Συχνές εἶναι ἡ ἀναφορὴ στὰ προβλήματα ποὺ ἀνέκυψαν στοὺς κόλπους τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αὐστραλίας. Ἀκοῦμε γιὰ τὸ «ἐκκλησιαστικὸ ζήτημα», γιὰ «σχίσματα», γιὰ «κανονικοὺς καὶ ἀντικανονικοὺς ἱερεῖς»,

«Οὐδὲν πράττει» καὶ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία

Κύριε διευθυντά,

Ἔχει ἀπόλυτο δίκαιον ὁ συνεργάτης σας Π.Α.Κ., καὶ συμφωνῶ μαζί του μὲ τὰ ὅσα γράφει διὰ τὴν διατήρησι τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης εἰς τὴν ὁμογένεια («Δαυλός», τ. 217, Ἰανουάριος 2000, σελ. 1375).

Πράγματι εἶναι σφάλμα νὰ ἀναμένῃ κανεὶς βοήθεια διὰ τὴν διατήρησι τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν ἀποδήμων ἢ τῶν ὁμογενῶν ἐκ τῆς γενέτειρας ἢ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς. Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχουν πλεῖστα ὅσα παραδείγματα, εἴτε μεμονωμένα εἴτε εἰς εὐρείαν κλίμακα, ποὺ μᾶς ὁδηγοῦν εἰς αὐτὸ τὸ ὀδυνηρὸ συμπέρασμα. Διὰ λόγους ποὺ δὲν εἶναι τοῦ παρόντος, τοῦτα δὲν

για «έγκυρα» και «άκυρα» μυστήρια και για άλλα συναφή προβλήματα, τα οποία φαίνεται να έχουν σοβαρές συνέπειες στη ζωή των συμπατριωτών μας στην Αυστραλία. Τί ακριβώς συμβαίνει; Σε κάθε πρωτοβουλία του ό Έλληνισμός της Αυστραλίας συναντά πολέμια την 'Αρχιεπισκοπή. Είτε πρόκειται για ίδρυση γηροκομείου, σχολείου είτε για τη διατήρηση της γλώσσας μας, ή 'Αρχιεπισκοπή δημιουργεί προβλήματα. Τα μυστήρια του γάμου ή της βάπτισης μπορεί να θεωρηθούν «άκυρα», όπως συμβαίνει με 15.000 τέτοια μυστήρια, διότι έτελέσθησαν σε εκκλησίες τις οποίες δεν αναγνωρίζει ή 'Αρχιεπισκοπή και κατά συνέπεια δεν αναγνωρίζουν και οι Έλληνικές αρχές. 'Ο «Δαυλός» συνωμίλησε με έναν έμπειρο δημοσιογράφο στην μακρινή ήπειρο, τον κ. Χρηστο Μουρίκη και με τη βοήθεια του αρχείου της ηλεκτρονικής έφημερίδος «The Greek Australian» παρουσιάζει το πρόβλημα σε όλες του τις διαστάσεις.

Ή εμφάνιση του Πατριαρχείου και ό διχασμός των κοινοτήτων

Τη δικαιοδοσία της Έκκλησίας της Ελλάδος στην Αυστραλία κατήργησε το 1923 το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή είχε χαθή ό εκεί Έλληνισμός, και το Φανάρι είχε ανάγκη από νέες «επαρχίες» και νέες πηγές εισοδήματος. Έπικαλούμενο τα «δικαιώματα» που απορρέουν από τους «Ίερούς Κανόνες», έκτόπισε την Έκκλησία της Ελλάδος και έθεσε την Έλληνική Διασπορά υπό τη δική του δικαιοδοσία.

έρχονται εις την δημοσιότητα, αλλά έμεις πού διαβιούμε εις τον τόπον αυτόν, είμαστε αυτόπτες και αυτόχοοι μάρτυρες. Θα διαφωνήσω όμως με τον έκλεκτό συνεργάτη σας ως προς τον ρόλο των ελληνικών κοινοτήτων της Διασποράς επί του θέματος αυτού [...].

Τα ελληνικά ήμερήσια και απογευματινά σχολεία είναι μία προσπάθεια των ελληνικών κοινοτήτων δια την διατήρησι της Έλληνικής Γλώσσας, της Ίστορίας, των παραδόσεων και των εθίμων. Είς μόν τα ήμερήσια σχολεία ή εκμάθησι της Έλληνικής Γλώσσας διδάσκεται έπιτυχώς, και δέν ύφίσταται μειζον πρόβλημα. Είς τα απογευματινά όμως σχολεία, θα συμφωνήσω με τον συνεργάτη σας Π.Α.Κ., ότι ύφίσταται μειζον πρόβλημα. Σήμερον εις τα σχολεία αυτά αντιμετωπίζομε μαθητάς δευτέρας, τρίτης και τετάρτης άκόμη γενεάς, οί όποιοι προέρχονται από τελείως άγγλόφωνες οίκογένειες και δέν έχουν ακούσει ούτε μίαν ελληνική λέξιν. Είς τα απογευματινά σχολεία οί μαθηταί φοιτούν μετὰ το ήμερήσιον άμε-



Ἑλληνικός γάμος στὸ Σίδνεϊ τὸ 1904. Οἱ τότε Ἑλληνοαυστραλοὶ δὲν εἶχαν ἀκόμα «ποιμανθῆ» ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο, τὸ ὁποῖο σήμερα «κυρώνει» ἢ «ἀκυρώνει» τοὺς γάμους τῶν ὁμογενῶν ἀνάλογα με τὰ ἀν ὑποκύπτουν ἢ ὄχι στὴν ἐξουσία του.

“Εως τότε τὸ Φανάρι δὲν εἶχε ἐκδηλώσει τὸ παραμικρὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς ξενιτεμένους Ἕλληνες.

Εἰδικὰ γιὰ τὴν περίπτωση τῆς Αὐστραλίας εἶναι γεγονός, πὼς μέχρι τὶς ἀρχές τοῦ 1924 δὲν εἶχε ἐνδιαφερθῇ καὶ δὲν εἶχε ἀνταλλάξει μὲ τοὺς ξενιτεμένους οὔτε μία ἐπιστολή. Αἰφνης τὸν Μάρτιο τοῦ ἰδίου χρόνου ἀποστέλλει τηλεγράφημα στὴν Κοινότητα τοῦ Σίδνεϋ, μὲ ἐντολὴ νὰ μεταβιβάσῃ τὸ μήνυμα καὶ στὶς ἄλλες κοινότητες, ὅτι ἵδρυσεν Μητρόπολη Αὐστραλίας καὶ στέλνει μητροπολίτη. Ἡ πρώτη καταγεγραμμένη ἀντίδραση τῶν κοινοτήτων ἦταν: «*Ἀνήκουμε πνευματικὰ στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Δὲν ἔχουμε σχέση μὲ τὴν Ἀγκυρα: Γιατί δὲ μᾶς ρώτησαν;*» Στὴ συνέχεια ἐξέφρασαν τὴν ἀντίρρηση τους, καθὼς «*μετὰ δυσκολίας – ὅπως ὑποστήριξαν – κατορθώνουμε νὰ συντηρήσουμε τοὺς ναοὺς μας καὶ νὰ πληρώνουμε τὸ μισθὸ τῶν ἱερέων μας. Πὼς θὰ συντηρήσουμε μητρόπολη καὶ μητροπολίτη;*».

Τὸ Φανάρι, ἀγνοώντας τὶς ἐνστάσεις καὶ διαμαρτυρίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αὐστραλίας, ἔστειλε τὸν ἀνθρώπο του, τὸν ἀπὸ Σερρών Χριστόφορο Κνήτη, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἀφιξή του δὲν ἄφησε ἀμφιβολία, ὅτι διεκδικοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτό του τὸ ρόλο τῆς «*ὑπέρτατης ἀρχῆς*». Ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἢ τότε μικρὴ καὶ φιλήσυχη παροικία εἶχε χωρισθῇ στὰ δύο. Οἱ ἐφημέριοι Μελβούρνης καὶ Σίδνεϋ ἐκδιώχθηκαν καὶ καθαιρέθηκαν. Οἱ κοινότητες «*σύρθηκαν*» στὰ δικαστήρια. Οἱ ἰδρυτὲς τῶν κοινοτήτων χαρακτηρίζονταν στὶς ἐκθέσεις πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν ὡς «*μπολσεβίκοι*», «*κα-*

ρικανικὸ σχολεῖο δις ἐβδομαδιαίως διὰ δύο ὥρας ἐκάστην φορὰν. Χρόνος ἀνεπαρκής. Οἱ μαθηταὶ αὐτοὶ δυσκολεύονται εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἀφ’ ἑνὸς μὲν λόγῳ τοῦ περιορισμένου χρόνου διδασκαλίας, ἀφ’ ἑτέρου δὲ λόγῳ κοπώσεως μετὰ τὸ ἡμερήσιον ἀμερικανικὸ σχολεῖο. Ἀλλωστε δι’ αὐτοὺς ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα εἶναι μία τελείως ξένη γλῶσσα.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς εἰς τὰ ἀπογευματινὰ σχολεῖα δίδομε μεγάλη ἔμφασιν εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας, τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἔθιμα. Πιστεύομεν, ὅτι, ἐὰν ὁ μικρὸς αὐτὸς μαθητὴς διδαχθῇ Ἱστορία, παραδόσεις καὶ γνωρῖσι πόθεν οἱ ρίζες του, θὰ ἀποκτήσῃ ἑλληνικὴ συνείδησι καὶ ταυτότητα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ παραμείνῃ Ἕλλην εἰς τὴν ψυχὴν. «Ἑλληνές εἰσι οἱ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν γνωρίζοντες». Ἡ ἐκμάθησι μόνον τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἀνεὺς Ἱστορίας δὲν ἐπαρκεῖ, διὰ νὰ διατηρηθῇ ὁ Ἑλληνισμὸς εἰς τὰς νεωτέρας αὐτὰς γενεάς. Θὰ δημιουργηθοῦν ἑλλη-

φενόδιοι», «ἀνθέλληνες», καὶ «τεμπέληδες». Ὁ Χριστόφορος ἔμεινε τέσσερα χρόνια στὴν Αὐστραλία, καὶ τὸ Πατριαρχεῖο ὑποχρεώθηκε νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ μόνον ὕστερα ἀπὸ παρέμβαση τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, τὸ ὁποῖο δέχθηκε μεγάλες πιέσεις, ἀλλὰ καὶ ὅταν οἱ ἐκκλησιαστικὲς ἀρχὲς τῆς Αὐστραλίας εἶχαν ἀρχίσει νὰ ἐνοχλοῦνται καὶ αὐτὲς ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ τοῦ μητροπολίτη, ὁ ὁποῖος προκαλοῦσε ἀντιδράσεις καὶ μὲ τὴν ἰδιωτικὴ του ζωὴ.

Αὐτὴ ἡ τετραετία τοῦ Χριστόφορου ἀποτελέσῃ τὴν περίοδο τοῦ πρώτου διχασμοῦ γιὰ τὸν Ἑλληνισμό τῆς Αὐστραλίας. Ἀπὸ τότε ἕως σήμερα ἔχουν ἀλλάξει πολλὰ πράγματα: Οἱ λίγες χιλιάδες Ἑλληνες τῆς δεκαετίας τοῦ '20 ἔχουν γίνῃ μισὸ ἑκατομμύριο καὶ πλέον. Στὶς δύο ὁργανωμένους κοινότητες τῆς ἐποχῆς προστέθηκαν ἑκατοντάδες ἄλλες ὁργανώσεις: κοινότητες, ἐθνικοποπικὲς ἀδελφότητες, σύλλογοι, πολιτιστικά, κοινωνικά καὶ ἄλλα σωματεῖα. Ἡ ἑλληνικὴ παρουσία ἐν γένει γίνεσθαι αἰσθητὴ σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, καὶ ὡς σύνολο ὁ Ἑλληνισμὸς ἀναγνωρίζεσθαι ὡς μία ἀπὸ τὶς πρῶτες καὶ πιὸ δυναμικὲς ἐθνικὲς ὁμάδες στὸ πλαίσιο τῆς πολυπολιτισμικῆς Αὐστραλίας.

Ἐν τούτοις τὰ προβλήματα μὲ τὴν Ἐκκλησίαν παραμένουν. Τὸ Πατριαρχεῖο καὶ οἱ κληρικὸι τοῦ ἐπιμένουν νὰ διεκδικοῦν προνόμια, ποὺ θυμίζουν



Οἱ μαθητὲς καὶ δάσκαλοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Μελβούρνης τὸ 1931. Τὸ σχολεῖο αὐτὸ ἦταν δημιούργημα τῆς ὀλιγάριθμης τότε κοινότητας, χωρὶς καμμία συμμετοχὴ τοῦ Πατριαρχείου.

ἄλλες ἐποχές καὶ καταστάσεις. Διεκδικοῦν «ἐθναρχικούς» ρόλους, ὅπως στήν ἐποχή τῶν Σουλτάνων. Ζητοῦν νὰ παραμερίσουν κάθε ἀρχή – καὶ κυρίως τὶς κοινότητες –, ὥστε νὰ παραμείνουν ρυθμιστὲς καὶ ἐξουσιαστὲς τῆς παροικιακῆς ζωῆς σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς.

Καὶ ἐδῶ βρίσκεται ἡ πηγή τῆς κακοδαιμονίας γιὰ τὸν Ἑλληνισμό τῆς Αὐστραλίας, ὅπως ὑποστηρίζουν καλὰ πληροφορημένες πηγές. Ἡ Ἑκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ δὲν ἀπαιτεῖ ἀπλῶς τὴν πνευματικὴ δικαιοδοσίαν στὴν Ὁμογένεια, τὴν ὁποία ἀπὸ τὴν ἐποχὴ Κνήτη οὐδεὶς ἀμφισβήτησε. Ἀπαιτεῖ τὸν πρῶτο καὶ τελευταῖο λόγο σὲ ὅτιδήποτε συμβαίνει στὸν Ἑλληνισμό τῆς Αὐστραλίας. Ἐπιθυμεῖ τὶς ἐξουσίες καὶ τὸν ἔλεγχο τῶν πάντων. Πρῶτος τῆς στόχος οἱ κοινότητες.

Ὁ δημοκρατικὸς - λαϊκὸς θεσμὸς τῶν κοινοτήτων ἦταν αὐτὸς ποὺ ὠργάνωσε τὴν παροικιακὴ ζωὴ, ἱδρύσε ναοὺς, σχολεῖα καὶ ἄλλα ἰδρύματα. Ὅταν ἦρθε αὐτόκλητο τὸ Πατριαρχεῖο στὴν Αὐστραλία, οἱ κοινότητες εἶχαν ἤδη κερδίσει τὴν ἀναγνώρισή τους ὡς αἰρετοὶ καὶ ἀντιπροσωπευτικοὶ ὀργανισμοὶ τῆς Ὁμογένειας. Ὅ,τι δημιουργοῦσαν, ὅ,τι ἐκτιζαν, ὅ,τι ἀποκτοῦσαν κατωχυρώθηκαν σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τῆς Αὐστραλίας στὸ ὄνομα τῶν κοινοτήτων, τῆς ἴδιας τῆς Ὁμογένειας. Τὸ καθεστῶς αὐτὸ εἶναι, ποὺ ἐπιθυμοῦσαν καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἀλλάξουν ἢ Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ τὸ Φανάρι, ὥστε τὰ κεκτημένα τῆς Ὁμογένειας νὰ περάσουν στὸν ἔλεγχό τους. Τὸ «ἐνδιαφέρον»

νόφωνοι μὲ ἀμερικανικὴ συνειδήσι, οἱ ὅποιοι εὐκόλως θὰ ἀφομοιωθοῦν καὶ τελικῶς θὰ χαθοῦν. Εἶναι προτιμώτερο νὰ ἔχωμεν ἀμερικανόφωνους ἐλληνικῆς συνειδήσεως, διότι τότε μόνον θὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ παραμονὴ τῶν ἐντὸς τῆς Ὁμογένειας. Οἷοσδήποτε δύναται νὰ ἐκμάθῃ μίαν ξένη γλῶσσα, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι συγχρόνως θὰ ἀποκτήσῃ καὶ τὴν ἐθνικὴ συνειδήσι τῆς χώρας, τῆς ὁποίας τὴν γλῶσσαν ἐξέμαθεν. "Ἄς μὴν ξεχνῶμεν, ὅτι εἰς τὴν μακραίωνα ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος τόσοι καὶ τόσοι ξένοι φιλέλληνες μετέβησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ πολεμήσουν δι' αὐτήν, πολλοὶ θυσιάσαντες καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἀκόμη. Οὗτοι βεβαίως δὲν ἐγνώριζον Ἑλληνικά, ἦσαν ὅμως γινώσται τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ὁ γνώστης τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, τῆς μοναδικῆς εἰς τὸν κόσμον, δὲν δύναται παρὰ νὰ ἀγαπήσῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ γίνῃ φιλέλλην. Ἡ ἀγάπη τοῦ αὐτῆ ἢ ἀκόμη καὶ ἡ περιέργεια θὰ τὸν ὠθήσῃ νὰ ἐκμάθῃ τὴν γλῶσσαν τῆς χώρας ποὺ θανμάζει. Ἱστορία - παραδόσεις - ἔθιμα εἶναι τὰ ὅπλα μας, διὰ νὰ ►

του Πατριαρχείου για την «ἐπαρχία» τῆς Αὐστραλίας ἀνανεώθηκε αἰσθητὰ στὰ χρόνια μετὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, ὅταν μαζί μὲ τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἄλλων ξεκληρισμένων τῆς Εὐρώπης ἦρθαν καὶ ἐγκαταστάθηκαν στὴν Αὐστραλία καὶ 250.000 Ἕλληνες. Τότε τὸ Φανάρι ἐνέτεινε τὶς προσπάθειές του νὰ πάρῃ τὸν ἔλεγχο τῆς Ὀμογένειας στὰ χέρια του, νὰ φύγουν ἀπὸ τὴ μέση οἱ κοινότητες καὶ νὰ «περάσουν» ὅλες οἱ ἔξουσιες καὶ οἱ ἀρμοδιότητες στὸν ἀρχιεπίσκοπο καὶ στοὺς κατὰ τόπους ἐπισκόπους - βοηθοὺς του.

Σ' αὐτὴ τὴν χρονικὴ περίοδο τὸ σχέδιο ἦταν, νὰ ἐφαρμοστῇ καὶ στὴν Αὐστραλία τὸ «σύστημα Ἀμερικῆς» – δηλαδή ἡ πλήρης ὑποταγὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸν δεσπότη. Γιὰ ἀσφαλέστερη ἐπιτυχία τοῦ σχεδίου ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Αὐστραλίας ἀνατέθηκε τότε στὸν ἐπίσκοπο Σικάγου Ἰεζεκιὴλ Τσουκαλᾶ, «μεγαλωμένο» στὸ σύστημα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοστῇ καὶ στὴν Αὐστραλία. Παρὰ τὴν ὑποστήριξη ὅμως τοῦ Φαναριοῦ καὶ τὸ εὐνοϊκὸ κλίμα (μετεμφυλιακὲς ψυχώσεις, ἀντικομμουνισμός, φοβίες κ.λπ., τὰ ὁποῖα ἀπέτρεπαν τὸν νεομετανάστη ἀπὸ τὴ συμμετοχὴ καὶ τὰ δικαιώματα στὰ κοινὰ) ὁ Ἰεζεκιὴλ ἀπέτυχε. Ἀπέτυχε ἀκόμη καὶ ὅταν ἐπέδειξε «πυγμῆ», ὅταν ἵδρυσε δεκάδες κοινοτικὲς παραφυάδες, γιὰ νὰ «πνίξῃ» τὶς παλαιές, ἀνοιχτές, δημοκρατικὲς κοινότητες, ποὺ ἀντλοῦσαν – καὶ ἀντλοῦν – τὴ δύναμή τους ἀπὸ τὴ λαϊκὴ κυριαρχία καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ πανάρχαιου ἑλληνικοῦ κοινοτισμοῦ. Ἀπέτυχε καὶ ὅταν ἀκόμη χρησιμοποίησε τὴν ἀνοιχτὴ τρομοκρατία, τὶς καθαιρέσεις κληρικῶν, τοὺς ἀφορισμοὺς λαϊκῶν (ἀφώρισε δεκάδες κοινοτικούς

ἀντιμετωπίσωμε τὴν ἀφομοίωσι καὶ νὰ διατηρήσωμε τὸν ἑλληνισμό μας. Ἐνεὺς αὐτῶν, οὐδὲν ἔστι γενέσθαι. Μεγάλο πρᾶγμα ἡ παράδοσις. Εἶναι τὸ ἀθάνατο νερό καὶ τὰ αἰώνια νειᾶτα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Πηγὴ ζωῆς ἡ λαϊκὴ μας παράδοσις. Πηγὴ δυνάμεως καὶ αἰσιοδοξίας ὁ λαϊκός μας πολιτισμός. Ἡμερῆσια σχολεῖα ἀφ' ἑνός, ἱστορία, παραδόσεις, ἔθιμα ἀφ' ἑτέρου ἀποτελοῦν τὴν ἰδεώδη λύσιν εἰς τὸ πρόβλημα τῆς διατηρήσεως τῆς γλώσσης μας καὶ γενικῶς τοῦ ἑλληνισμοῦ μας.

Τὰ ἡμερῆσια σχολεῖα εἶναι δυστυχῶς ἐλάχιστα, πολλὰ διακόπτουν λόγῳ ἐλλείψεως πόρων πρὸς συντήρησίν των. Ἐκ τῶν λίαν ἐγκαταστάτων ὁμογενῶν ἐλάχιστα συμβάλλουν, καὶ οὐχὶ ἐπαρκῶς. Θὰ ἠδύναντο νὰ ὑπάρχουν ἡμερῆσια σχολεῖα εἰς κάθε μεγάλῃ πόλει τῶν ΗΠΑ. Ἡ δυνατότης ὑπάρχει, τὸ ὑλικὸν ὑπάρχει. Ὁ γίγας Ὀμογένεια ἔχει περιπέσει εἰς λήθαργο. Κάποιος ἀπὸ τοὺς ἐπώνυμους «ἡγέτας» τοῦ ἐδῶ Ἑλληνισμοῦ ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀφύπνισίν του. Ἀλλὰ ποῖός; Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμε-

ὄχι για πνευματική ἢ δογματική παράδοση, ἀλλὰ γιατί υπεράσπιζαν τὰ κατὰστατικά τῶν κοινοτήτων, πού ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὴ νομοθεσία τῆς Αὐστραλίας) καὶ ἄλλες μεσαιωνικὲς μεθόδους.

Οἱ «ἄθλοι» τοῦ νῦν ἀρχιεπισκόπου Στυλιανοῦ

Τὴ σκυτάλη παρέλαβε ἀπὸ τὸν Ἱεζεκιήλ τὸ 1975 ὁ νῦν ἀρχιεπίσκοπος Στυλιανὸς (Χαρκιανάκης). Ὁ στόχος παραμένει ὁ ἴδιος: διάλυση τῶν κοινοτήτων, οἱ ὁποῖες ἀρνοῦνται τὸ ἀπολυταρχικὸ καθεστῶς, πού ἀκόμη ἐπιζητεῖ τὸ Φανάρι. Ὁ Στυλιανὸς δὲν προβαίνει σὲ ἀφορισμούς. Ὡστόσο οἱ ἐνέργειές του εἶναι καταγεγραμμένες ὄχι μόνο σὲ παροικιακὲς ἐφημερίδες, ἐλληνικὲς ἢ εὐρωπαϊκὲς, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ στὴ «New York Times». Ἀρκεῖ μόνο νὰ ὑπενθυμίσουμε, ὅτι μὲ τοὺς ἐκδιασμούς πού ἀσκεῖ στὶς κοινότητες ἔχει ὑποχρεώσει ἀρκετὲς ἀπὸ αὐτὲς νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν πνευματικὴ δικαιοδοσία του καὶ νὰ παραμένουν ἀνεξάρτητες. Ἐνα χαρακτηριστικὸ παράδειγμα: Τὶς παρामονὲς τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1995 ὁ κ. Στυλιανὸς «ἀπέσυρε» τοὺς ἱερεῖς «του» ἀπὸ τὶς ἐκκλησίες τῆς ἱστορικῆς κοινότητος τοῦ Σίδνεϋ. Αἰτία; Ἡ ἀντίσταση καὶ ἡ ἄρνηση τῆς κοινότητος νὰ ὑποκύψῃ στὴ θέληση τοῦ δεσπότη γιὰ αὐτοδιάλυση καὶ αὐτοκατάργηση. Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ συνεχίζει νὰ στερεῇ τὴν κοινότητα ἀπὸ ἱερεῖς (ἡ κοινότητα διαθέτει πέντε ναοὺς), μὲ ἀποτέλεσμα ἡ τελευταία νὰ καταφεύγῃ στὴν «Ἀνεξάρτητὴ Ἐκκλησία» γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησίν της.

Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ἀκόμη, ὅτι τὸ 1991 ὁ ἀρχιεπίσκοπος Στυλιανὸς μὲ τὴν

ρικῆς δυστυχῶς περὶ ἄλλα τυρβάζει. Αὐτοκαλεῖται προστάτης καὶ ἀσπίς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἰσχυριζόμενη ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν αἰγίδα της, οὐδὲν ὅμως πράττει ἐπὶ τοῦ προκειμένου φλέγοντος προβλήματος.

Ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία ὑφίσταται κυρίως χάρις εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλία. Ἡμερήσια σχολεῖα διὰ τοὺς ἀνδριανοὺς ἡγέτας τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι ἡ ἐνδεικνυομένη λύσις τοῦ προβλήματος, πού θέτει ὁ συνεργάτης σας Π.Α.Κ. Εἰς αὐτὰ καὶ μόνον οἱ ἀνδριανοὶ ἡγέται τῆς Ὁμογένειας θὰ ἐκμάθουν τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσα καὶ θὰ ἀποκτήσουν ἐλληνικὴ συνείδησι καὶ ἐθνικὴ ταυτότητα. Ἄνευ αὐτῶν πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι δὲν θὰ ὑπάρξουν ἀνδριανοὶ ἡγέται.

*Μετὰ τιμῆς
Θεόδωρος Α. Λύρας*

Ἱατρός, Νέα Ἱερσέη

πολιτική του «έστρωσε» τὸ δρόμο, γιὰ νὰ ἔρθῃ στὴν Αὐστραλία τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων καὶ νὰ διεκδικήσῃ καὶ αὐτὸ μερίδιο ἀπὸ τὴν «ἐπαρχία». Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ «διαταραχθοῦν» οἱ σχέσεις μετὰ τὸ Φαναρίου καὶ Ἱεροσολύμων. Ὁ πατριάρχης Διόδωρος ἀπειλήθηκε μὲ καθαίρεση καὶ συνεκλήθη ἡ σπανίως συνερχόμενη «Μεῖζων καὶ Ὑπερτελῆς Σύνοδος τῆς Ὁρθοδοξίας», προκειμένου νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν κατάσταση ποὺ δημιούργησε ὁ ἅγιος Αὐστραλίας.

Ἡ σημερινὴ εἰκόνα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως στὶς τάξεις τῆς Ὁμογένειας ἐμφανίζεται χαοτική. Σὲ ὁλόκληρὴ τὴν Αὐστραλία ὑπάρχουν περίπου 130 ἑλληνορθόδοξοι ναοί. Ἀπὸ αὐτοὺς 47 εἶναι ἐνορίες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, μὲ τοὺς τίτλους ἰδιοκτησίας νὰ ἀνήκουν σὲ αὐτὴ. Ἄλλοι 65 ἀνήκουν στὶς παλαιές ἢ νεώτερες κοινότητες, ποὺ ναὶ μὲν ἔχουν πνευματικὴ (ἐκκλησιαστικὴ) ἐξάρτηση ἀπὸ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ, οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας τοὺς ὅμως ἀνήκουν στὶς ἴδιες τὶς κοινότητες. Οἱ ὑπόλοιποι 15-18 ναοὶ ἀνήκουν εἴτε σὲ κοινότητες οἱ ὁποῖες ὑπάγονται στὴν (μὴ ἀναγνωρισμένη ἀπὸ τὰ Πατριαρχεῖα καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος) «Ἀνεξάρτητὴ Ἐκκλησία Αὐστραλίας», εἴτε λειτουργοῦνται ἀπὸ «αὐτόνομους» ἱερεῖς. Καὶ στὶς δύο τελευταῖες περιπτώσεις θὰ θροῦμε κοινότητες (ὅπως αὐτὴ τοῦ Σίδνεϋ), ποὺ τὶς ἔχει «τιμωρήσει» καὶ ἀπομακρύνει ὁ κ. Στυλιανὸς καθὼς καὶ κληρικοὺς (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἓνας ἐπίσκοπος), οἱ ὁποῖοι ὑπέστησαν ἀνάλογη μεταχείριση.

Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἰδιαίτερη σημασία ἔχουν οἱ 65 ναοί, οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας τῶν ὁποίων ἀνήκουν στὶς κοινότητες. Προσπάθεια τοῦ κ. Στυλιανοῦ παραμένει, νὰ ὑποχρεώσῃ τὶς κοινότητες αὐτὲς νὰ τοῦ παραδώσουν τοὺς τίτλους, ὥστε νὰ διευρύνῃ τὴν οἰκονομικὴ του βάση. Μάλιστα, γιὰ νὰ τὶς «ἐκβιάσῃ», χτίζει δικές του ἐκκλησίες δίπλα ἀπὸ τὶς κοινοτικές, λὲς καὶ πρόκειται γιὰ «ἀνταγωνιζόμενα καταστήματα», διχάζοντας τοὺς ὁμογενεῖς. Μέχρι στιγμῆς οἱ κοινότητες ἀντιστέκονται.

ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ κ. ΧΡΗΣΤΟ ΜΟΥΡΙΚΗ

«Δαυλός»: Ποιές εἶναι σήμερὰ οἱ σχέσεις Πατριαρχείου καὶ Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας;

Χρ. Μουρίκης: Ἡ ἐρώτησή σας εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπίκαιρη, δεδομένου ὅτι οἱ σχέσεις μετὰ τῶν δύο εἶναι ψυχρές, εἶναι σχέσεις ἀντιπαράθεσης, κυρίως ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Στυλιανοῦ. Δεῖγμα δημόσιο καὶ ἔντονο τῶν διαθέσεων τοῦ κ. Στυλιανοῦ εἶχαμε τὸν περασμένο Ὀκτώβριο. Τὴν ἀφορμὴ ἔδωσε μία ἀνταπόκριση τοῦ δημοσιογράφου κ. Ἀλκη Κούρκουλα ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὸ «Βῆμα» (22/08/99) καὶ ἡ ὁποία ἔκανε ἀναδρομικὴ ἀναφορὰ στὰ προβλήματα ἀντικατάστασης τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου τὸ καλοκαίρι τοῦ

1996. Ἐναφερόταν λοιπὸν μεταξὺ ἄλλων στὴ δημιουργία μιᾶς ομάδας «Στυλιανικῶν» μητροπολιτῶν στὸ Φανάρι, ἢ ὁποία προωθοῦσε τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ κ. Στυλιανοῦ.

Μὲ τὴ δημοσίευση τῆς ἀνταπόκρισης ὁ κ. Στυλιανὸς ἔγραψε στὸν πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, ἀρνούμενος τὰ ὅσα ἀνέφερε ὁ δημοσιογράφος καὶ ζητοῦσε ἀπὸ τὸν προϊστάμενό του νὰ ἐκδώσῃ ἀνακοινωθὲν πὺν θὰ «*προστατεύῃ τὴν ἀλήθεια*» καὶ «*διαφορετικά*», κατέληγε, «*δικαιοῦμαι νὰ πιστεύω, ὅτι τὰ συκοφαντικά βέλη ὑπηγορεύθησαν ὑφ' ὑμῶν...!*». Κατὰ τὰ φαινόμενα ὁ κ. Στυλιανὸς δὲν ἔλαβε ἀπάντηση ἀπὸ τὸν πατριάρχη, ὁπότε δημοσίευσε στὸ «Δελτίο» τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας «Φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας» (τ. 242, Ὁκτώβριος 1999) τὴν ἀνταπόκριση τοῦ κ. Κούρκουλα, τὴν ἐπιστολὴ πρὸς τὸν κ. Βαρθολομαῖο καὶ ἓνα μικρὸ ἐπεξηγηματικὸ σημεῖωμα μὲ τὸν εὐλογο τίτλο «*Ἡ σιωπὴ δὲν εἶναι πάντοτε χρυσός*».

Τὸ περιστάτικὸ αὐτὸ εἶναι χαρακτηριστικὸ τῶν σχέσεων Ἀρχιεπισκοπῆς – Πατριαρχείου καὶ ἐνδεικτικὸ τῶν ἀδιεξόδων πὺν ἀντιμετωπίζει ἡ πολιτικὴ τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς στὴν Αὐστραλία.

«Δαυλός»: *Ποιές εἶναι οἱ σχέσεις Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν ὑπολοίπων ὁμογενειακῶν ὁργανώσεων – πέραν τῶν κοινοτήτων;*

Χρ. Μουρίκης: Στοὺς κόλπους τῆς Ὁμογένειας ὑπάρχουν καὶ δροῦν ἑκατοντάδες ὁργανώσεις, ἱστορικὲς καὶ ἰσχυρές. Οἱ ὁργανώσεις αὐτὲς παρουσιάζουν – ὅπως καὶ στὸ παρελθόν – πολὺμορφη καὶ πλούσια δράση, μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία «περνοῦσε» ἡ προσπάθεια διατήρησης τῆς γλώσσας, τῆς παράδοσης, τῶν ἐθίμων μας ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἐθνικῶν μας χαρακτηριστικῶν. Μὲ τὸ σύνολο τῶν ὁργανώσεων αὐτῶν – καὶ πρωτίστως μὲ τὶς κοινότητες – οἱ σχέσεις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἶναι ἀπὸ πολὺ ἐχθρικές ἕως ψυχρὲς καὶ ἀδιάφορες, σὲ σημεῖο πὺν νὰ ἀρνήται τὴ συμμετοχὴ τῆς στὶς ἐκδηλώσεις τους, ἀκόμη κι ὅταν ὁ σκοπὸς τους εἶναι φιλανθρωπικὸς, ψυχγωγικὸς ἢ πολιτικὸς. Δεδομένου ὅμως ὅτι στὶς ὁργανώσεις μετέχει σχεδὸν τὸ σύνολο τῆς Ὁμογένειας, μπορεῖ νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι μὲ τὴν ἀρνητικὴ τῆς στάση ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ μένει μακριὰ ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς· καὶ μένει ἀστήρικτος ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Στυλιανοῦ, ὅτι «*ἐκπροσωπεῖ τὸ 95% τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αὐστραλίας*».

Τὶ κερδίζει ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ μὲ αὐτὴ τὴ στάση; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀπλῆ: ἔχοντας ὡς μοναδικὸ στόχο τῆς νὰ μονοπωλήσῃ τὸν ἔλεγχο τῆς παροικίας ἀντιμετωπίζει κάθε μορφὴ ὁργάνωσης ἀνταγωνιστικὰ καὶ ἐχθρικά. Πρόκειται γιὰ μία τακτικὴ, πὺν ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἀκολουθεῖ ἐπὶ δεκαετίες τώρα, μὲ τὴν «ἐλπίδα» ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀποδυνάμωση τῶν παροικιακῶν ὁργανώσεων, ὥστε νὰ περιορίσουν τὶς δραστηριότητές τους, νὰ χάσουν τὴν ἀποτε-

λεσματικότητα και χρησιμότητά τους και να «σθήσουν». Με τὸν τρόπο αὐτὸ δέδοται ἀποδυναμώνεται ἡ ἴδια ἡ Ὁμογένεια.

Ἡ ἐπιδίωξη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἶναι ὀλοφάνερη: Ἡ ὑπαρξη μιᾶς ὀρθόδοξης μειονότητας καὶ ὄχι κατὰ ἀνάγκην μιᾶς Ἑλληνικῆς (ἢ Ἑλληνοαυστραλιανῆς) παροικίας. Γι' αὐτὸ καὶ μάχεται ὁποιαδήποτε μορφή ὀργάνωσης πέραν τῶν δικῶν της ἐνοριῶν, στὶς ὁποῖες θεδαίως τὸ λαϊκὸ στοιχεῖο δὲν ἔχει καμμία θέση, παρὰ μόνο γιὰ νὰ «βγάζη δίσκους» στὶς ἐκκλησίες, νὰ «ψήνῃ σουβλάκια καὶ σπανακόπιττες στὰ πανηγύρια» καὶ νὰ προσφέρει τὸν ὁβολό του...

«Δαυλός»: Ποιὸς ὁ ρόλος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς στὰ θέματα Παιδείας καὶ στὴν προσπάθεια διατήρησης τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας στὴν πέμπτη ἡπειρο;

Χρ. Μουρίκης: Δεδηλωμένη πεποίθηση τοῦ σημερινοῦ ἀρχιεπισκόπου εἶναι, ὅτι «ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα δὲν ἔχει μέλλον ἐδῶ». Γι' αὐτὸ ἴσως ἀπὸ πλευρᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς δὲν καταβάλλεται προσπάθεια οὔτε γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα οὔτε γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα. Εἶναι χαρακτηριστικὸ, πῶς, ὅσο κι ἐὰν ἀναζητήσῃ κανεὶς, δὲ θὰ βρῇ τὰ τελευταῖα 20 μὲ 30 χρόνια τὴν παραμικρὴ πρωτοβουλία γιὰ τὴν ἐνίσχυση - προώθηση τῆς Γλώσσας, τῶν Γραμμάτων καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ μας. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι, ἐνῶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους ἔχει καθιερώσει θρησκευτικὲς γιορτὲς καὶ πανηγύρια - τὰ ὁποῖα ἀποφέρουν σημαντικὰ ἔσοδα -, δὲν ἀφιερώνει οὔτε μία ἐκδήλωση στὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα. Καὶ τὸ πιὸ ἀξιοσημείωτο: Ἡ ἴδια ἀπουσιάζει ἐπιδεικτικὰ ἀπὸ τέτοιες ἐκδηλώσεις, ποὺ διοργανώνουν οἱ κοινότητες καὶ ἄλλοι φορεῖς.

«Δαυλός»: Πολὺς λόγος γίνεται τελευταῖα γιὰ τὶς σχέσεις Ἀρχιεπισκοπῆς - Συμβουλίου Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ (ΣΑΕ). Τί ἀκριβῶς συμβαίνει;

Χρ. Μουρίκης: Ἡ μόνη σχέση ποὺ ἔχει ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ μὲ τὸ ΣΑΕ εἶναι ὅτι ἐπιθυμεῖ τὴν ἐξαφάνισή του. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς δημιουργίας αὐτοῦ τοῦ ὀργάνου ὁ κ. Στυλιανὸς τὸ καταπολέμησε καὶ συνεχίζει νὰ τὸ πολεμᾷ μὲ μανία. Στὸ τελευταῖο συνέδριο τοῦ ΣΑΕ στὴ Θεσσαλονίκη τὸν περασμένο χρόνο εἶχε κληθῇ καὶ παρευρεθῇ ὡς ἄτομο ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος Μπίσμπαν. Ἡ κοινότητα αὐτὴ ἀνήκει στὴν πνευματικὴ δικαιοδοσία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἀπὸ ἐκεῖ ὀρμώμενος ὁ κ. Στυλιανὸς τιμώρησε τὸν «ἀπειθαρχο» πρόεδρο... μὲ πενταετὴ στέρηση τῆς θείας κοινωνίας!!!

Τὸ οὐσιαστικὸ ἐρώτημα θεδαίως εἶναι, γιὰτὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶναι ἐναντίον τοῦ ΣΑΕ. Ἡ ἀπάντηση βρίσκεται σὲ αὐτὸ ποὺ δηλώνει ὁ τίτλος τοῦ ΣΑΕ: Συμβούλιο Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ. Ἡ ἄποψη τοῦ κ. Στυλιανοῦ (ὅπως ἄλλωστε καὶ ἡ «κατὰ δάθος» ἄποψη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Πατριαρχείου) εἶναι, ὅτι στὶς τάξεις τῶν ἀποδήμων καὶ ὁλόκληρης τῆς Ἑλλη-

νικῆς Διασπορᾶς ὑπάρχει μόνο μία Ἀρχή – ἡ Ἐκκλησία. Ἐπομένως ὅλα τ' ἄλλα περιττεύουν, ἂν δὲν εἶναι καὶ ἐπιζήμια. Ὁ κ. Στυλιανὸς θὰ μπορούσε νὰ δεχθῇ τὴν ὑπαρξὴ κάποιου ὁργάνου σὰν τὸ ΣΑΕ μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι οἱ ὁργανώσεις πού θὰ μετᾶσχουν θὰ ἦταν αὐτὲς πού θὰ ὑπεδείκνυε ὁ ἴδιος καὶ ὁ ρόλος τοῦ ΣΑΕ θὰ ἦταν νὰ κομίζῃ στὴν Ἀθήνα τὰ αἰτήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αὐστραλίας, ὅπως αὐτὰ θὰ τὰ ἀντιλαμβάνονταν καὶ θὰ τὰ καθώριζε ἡ Ἀρχιεπισκοπή.

«Δαυλός»: *Γιατί οἱ κοινότητες ἀποκλείσθηκαν ἀπὸ τὸ τελευταῖο συνέδριο τοῦ ΣΑΕ;*

Χρ. Μουρίκης: Ἐπειδὴ αὐτὴ τὴν ἀπαίτηση εἶχε ἐκφράσει δημοσίως ὁ κ. Στυλιανός: Νὰ μὴ γίνουν δεκτὲς οἱ μεγάλες κοινότητες τοῦ Σίδνεϋ καὶ τῆς Ἀδελαΐδας, οἱ ὁποῖες πρωτοστατοῦν στὸν ἀγῶνα διατήρησης τοῦ κοινοτικοῦ θεσμοῦ καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν παροικιῶν μας καὶ ἀρνοῦνται νὰ ὑποταχθοῦν στίς ἐντολές του. Δυστυχῶς οἱ ἀρμόδιοι τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν καὶ ὁ ἴδιος ὁ κ. Νιώτης ὑπέκυψαν στίς ἀξιώσεις τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ ἀπέκλεισαν τίς ἱστορικές αὐτὲς κοινότητες, μὲ τὴ σκέψη ὅτι ἡ στάση αὐτὴ θὰ ἄνοιγε τὸ δρόμο γιὰ συμμετοχὴ τοῦ κ. Στυλιανοῦ.

«Δαυλός»: *Ποῦ θρῖσκονται οἱ σχέσεις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μὲ τὴν Ἀθήνα, δηλαδή τὴν κυβέρνηση καὶ τίς ὑπηρεσίες πού ἔχουν ἀρμοδιότητα στὸν τομέα τῶν ἀποδήμων;*

Χρ. Μουρίκης: Τέτοιες σχέσεις δὲν ὑφίστανται διόλου. Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ διεκδικεῖ ἀπὸ ὅλους πλήρη ὑποταγὴ καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία της δὲν ξεφεύγει οὔτε τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, ἡ Πολιτεία, ἡ Βουλὴ καὶ οἱ ἐκφραστὲς της. Τὸ 1988 ἐπισκέφθηκε τὴν Αὐστραλία ὁ τότε πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Χρ. Σαρτζετάκης, καὶ ὁ Στυλιανὸς ὄχι μόνο δὲν παρευρέθηκε στὴν ὑποδοχὴ του, ἀλλὰ προκάλεσε πρωτοφανεῖς καταστάσεις, πού ἔλαβαν μεγάλη δημοσιότητα στὸν ἑλληνικὸ ἀλλὰ καὶ στὸν ξένο Τύπο. Τὸ 1996 ὁ κ. Στυλιανὸς «πέταξε» στὴν κυριολεξία ἀπὸ ναὸ τὸν Γενικὸ Πρόξενο τῆς Ἑλλάδος στὴ Μελβούρνη, τὸν κ. Γεώργιο Βέη, «γιατί – ὅπως ὑποστήριξε – ἡ ἐκκλησία αὐτὴ εἶναι δική μου καὶ ἡ εἴσοδος ἐπιτρέπεται σὲ ὅποιον θέλω ἐγώ...». Τὸ 1997 ἦρθε στὴν Αὐστραλία ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Α. Κακλαμάνης, καὶ χωρὶς λόγο κι ἀφορμὴ ὁ κ. Στυλιανὸς ἀπέφυγε νὰ τὸν συναντήσῃ καὶ μάλιστα ἔστειλε ὑβριστικὸ ὑπόμνημα στὴν Ἑλληνικὴ Βουλὴ!

Ὅσο ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ τὸ Πατριαρχεῖο ἐπιμένουν στὴ διεκδίκηση «ἐθναρχικοῦ ρόλου», τόσο ἡ ἀνωμαλία θὰ διατηρηθῇ καὶ θὰ λαμβάνη μεγαλύτερες διαστάσεις. Κι αὐτὸ δυστυχῶς δὲ φαίνεται νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται ἡ Ἀθήνα.

Ἀθανάσιος Τριβωνιανός

«Αντίγραφα» ακριβώτερα από τα «πρωτότυπα»...

Μία μεγάλη ερυθρόμορφη κύλιξ (κύπελλο) της Ἀθήνας τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος σημείωσε παγκόσμιο ρεκόρ ἀξίας, ἀφοῦ πωλήθηκε σὲ δημοπρασία τοῦ γνωστοῦ οἴκου «Κρίστις» τῆς Νέας Ὑόρκης στὸ ποσὸ τῶν 700 ἑκατομμυρίων δολαρίων. Ἀπορεῖ κανεὶς, γιὰτὶ νὰ ἔχουν τόση ἀξία τὰ μνημεῖα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ «ἀντίγραφο τῆς Ἀνατολῆς»!.. Μία πλίνθος τῆς ἀρχαίας Ἱερικῆς τότε πόσε πρέπει νὰ κοστίζει; Λέγεται, πὼς ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Τέχνη εἶναι ἡ ἀκριβώτερη τῆς διεθνοῦς ἀγορᾶς. Περίεργα πράγματα... Καὶ φυσικὰ περὶ ἀρχαιοκαπηλίας οὐδεὶς λόγος!

**Π.Λ.Κ.****Ἡ Ἑλλάδα καὶ τὰ παιδιά της**

Εἰς τὸ γλαφυρὸ ἄρθρο τοῦ κ. Γ.Β. Πέππα: «Τὰ Ἀρβανίτικα πανάρχαια παραφθορὰ τῆς Ἑλληνικῆς» («Δαυλός», τ. 222) ἀποκαλύπτονται οἱ διάφοροι πιθηκίζοντες ἐθνικιστικὰ καὶ μὴ σεβόμενοι τὸ βασικὸ πνεῦμα τῆς Ἀρχαιότητος, νὰ ψάχνουν σὲ θολὰ νερὰ ρατσισμῶν, ἐθνικισμῶν κ.λπ. ξεχνώντας τὸ στέρεο: «Ἕλληνες εἶναι οἱ τῆς ἡμετέρας παιδείας μετέχοντες». Ὅλα αὐτὰ τὰ περὶ ρατσισμοῦ, ἐθνικισμοῦ κ.λπ. ἀποτελοῦν Γιαχβεδικὲς ἰδέες στὴ χώρα τοῦ Ξένιου Δία. Ἔτσι οἱ Ἀρβανίτες, πελασγικὸ φύλο ἀπὸ τὰ τόσα πὺν ἀποτελοῦσαν τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα, «ἀποκρύπτονται» σὰν κακοὶ συγγενεῖς ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Οἰκογένεια, λὲς καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἔχουν ἀνθεντικὰ πιστοποιητικὰ τῶν φυλῶν τῆς τότε Ἀθήνας. Ἄν σκεφτοῦμε πόσο μακρὰ εἶναι τὰ πολιτικὰ κόμματα, ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ κοινωνία ἀπὸ τὴν τῆς ἡμετέρας παιδείας ἀντίληψη τῆς ἐλληνικότητος, εἶναι νὰ θλίβεται κανεὶς...

Π.Γ.**Οἱ περὶ Ἑλλήνων ἰδέες τοῦ κ. Χριστοδούλου**

Δριμὺ κατηγορῶ ἐξαπέλυσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χριστόδουλος μετὰ τὸν ἐσπερινὸν εἰς ναὸν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τῶν «διωκτῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ», ἀναστήσας οὕτω ἐκ νέου τὸν «παγανισμόν» καὶ τοὺς «εἰδωλολάτρους». Οὐδεμία μνεῖα ὅμως διὰ τὸν διωγμὸν πὺν ὑπέστησαν οἱ... «εἰδωλολάτρους». Οὐδεμία μνεῖα ὅμως διὰ τὸν διωγμὸν πὺν ὑπέστησαν οἱ... «παγανισταί» (διάβαξε Ἑλληνες) ὑπὸ τοῦ χριστιανοκρατοῦμένου Βυζαντινοῦ κράτους. Ἐκατοντάδες ἀρχαῖοι ἐλληνικοὶ ναοὶ καὶ ἀγάλματα, ἀριστοτεχνικὰ τέχνη, κατεστράφησαν ὡς «εἰδωλολατρικά» κατασκευάσματα. Ἐπὶ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου κατηργήθησαν οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες

για τὸν ἴδιο λόγο («εἰδωλολατρικὰ» κατάλοιπα). Τὸ ὄνομα «Ἕλλην» νὰ μὴν ἀκουστῇ εἰς τὸ Βυζάντιον. Πᾶς δηλώνων «Ἕλλην» ἐδιώκετο ἀνηλεῶς μέχρι θανάτου! Γι' αὐτὰ καὶ ἄλλα οὐδεμία μνεῖα.

Θ.Λ.

‘Ο Ε. Βενιζέλος γιὰ τὴν ἀπάτη τοῦ «Ἕλληνοχριστιανισμοῦ»

“Οταν τὸ ἐπίσημο κατεστημένο ἔχη ἐπιβάλῃ τὸ δόγμα τῆς Ἕλληνορθοδοξίας ὡς ἐπίσημη ἰδεολογία τοῦ νεοελληνικοῦ ἐθνοκράτους κι ὅταν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος βροντοφωνάξῃ «Ἑλλάδα ἴσον Ὁρθοδοξία», θὰ πρέπει νὰ λαμβάνεται ὑπ’ ὄψιν καὶ ἡ γνώμη σημαντικῶν Νεοελλήνων, ὅπως τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ὁ ὁποῖος ἔλεγε: «Ἡ ἐλευθεροθρησκεία εἶναι ἀρετὴ ἰδιάζουσα κατ’ ἐξοχὴν εἰς τὸ Ἕλληνικὸν Ἔθνος... Ὁ Ἕλληνισμὸς ὑπῆρξεν αἰῶνας ὅλους πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ προσθέτω ἀκόμη ὅτι ἡ λαμπροτέρα περίοδος τοῦ Ἕλληνικοῦ Πολιτισμοῦ εἶναι ἀνωχῶς ἡ ἀρχαιότερα. Ὁ Ἕλληνισμὸς, ὁ καταυγάζων δι’ ἀνεσπέρου φωτός καὶ ἡμᾶς τοὺς νάνους ἀπογόνους, δὲν εἶναι ὁ πρόσφατος, δὲν εἶναι Χριστιανικὸς Ἕλληνισμὸς, ἀλλ’ εἶναι ὁ Ἕλληνισμὸς τῶν Ἐθνικῶν χρόνων... Ὁ Ἕλληνισμὸς λοιπὸν δὲν δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν Χριστιανισμόν, ὁ Ἕλληνισμὸς εἶναι ὁ παρασκευάσας τὸν κόσμον πρὸς παραδοχὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ.... Λοιπὸν ἡ ἔννοια τοῦ Ἕλληνισμοῦ δὲν δύναται ποτὲ νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ θὰ προσθέσω μάλιστα ὅτι, ἂν γίνῃ παραδεκτὴ ἡ θεωρία αὕτη, τότε βεβαίως ὅσοι εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἂν πιστεύουν ἄλλην θρησκείαν, τότε αὐτοὶ δὲν εἶναι Ἕλληνες. Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω, πῶς ἄνδρες κατ’ ἐξοχὴν φιλελεύθεροι εἶναι δυνατόν νὰ πιστεύουν τὰς δύο αὐτὰς ἐννοίας καὶ νὰ σᾶς λέγουν, ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ Ἕλληνισμοῦ ταυτίζεται πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐνῶ δὲν ὑπάρχουν ἴσως δυστυχῶς δύο τόσον ἀντίθετοι πρὸς ἀλλήλους κόσμοι, ὅσον εἶναι σήμερον ἡ ἔννοια τοῦ Ἕλληνισμοῦ πρὸς τὸ ἐπικρατοῦν μέρος τῆς Ὁρθοδοξίας» («Ἐλευθεροτυπία», 21-6-2000).

Μ.Δ. - Α.

Μὴ χριστιανικὰ ὁστᾶ - ἐκθέματα!

Τὸ θέμα μὲ τὰ ἀρχαῖα (μὴ χριστιανικὰ) νεκροταφεῖα παίρνει διαστάσεις μαζικῆς τυμβωρυχίας. Στὶς προθήκες τῶν μουσείων ἐκτίθενται λείψανα ἀριθμημένα, ὡς νὰ ἐπρόκειτο γιὰ ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα. Π.χ. στὸ ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο Θεσσαλονίκης σὲ γυάλινη προθήκη ὑπάρχουν τὰ λείψανα τοῦ Φιλίππου Β' δίκην δεινοσαύρου τῆς κραμβίας ἐποχῆς. Στὸ σταθμὸ Μετρό τοῦ Συντάγματος θὰ δῆτε τὰ ὁστᾶ Ἀθηναίου πολίτη κολλημένα στὸν τοῖχο χάριν διακοσμήσεως. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία βεβηλώνει τὰ ἀρχαῖα νεκροταφεῖα. Πρῶτοι ξεσηκώθηκαν ἐναντίον τῆς βεβήλωσης τῶν προγόνων τοὺς οἱ Ἰνδιᾶνοι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἀπήτησαν ἀπὸ τὴν κυβέρνηση τῶν ΗΠΑ τὴν παράδοση τῶν λειψάνων, τὰ ὁποῖα προέρχονται εἴτε ἀπὸ ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς εἴτε ἀπὸ ἐκταφὴ συννεργειῶν εἴτε τέλος ἀπὸ ἀρχαιοκαπηλία, ἡ ὁποία ἀκμάζει στὶς μέρες μας, ὅπως καὶ τὸ ἐμπόριο ἀντικῶν. Δυστυχῶς ἐδῶ ἡ βεβήλωση θεωρεῖται φυσιολογική. Ἀδιαφοροῦν οἱ ἀρχαιολατρικοὶ σύλλογοι, οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι καὶ ἡ κοινωνία γιὰ τὴν τυμβωρυχία-ἀσέβεια κατὰ τῶν (μὴ Χριστιανῶν) νεκρῶν Ἑλλήνων.

Κ.Χ.Κ.

Η ΑΓΡΙΑ ΣΦΑΓΗ ΤΩΝ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥΣ ΤΟΥ ΦΩΚΑ

Διάλογος καὶ προσκόμιση νέων στοιχείων

1. Ἡ κρατούσα ἐπίσημη «ελληνοχριστιανική» ἄποψη στὴν Ἱστορία

Κύριε διευθυντά,

Ὅφειλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Μάριου Δημόπουλου μὲ τίτλο «Ἡ ἄγρια σφαγὴ τῶν Κρητικῶν ἀπὸ Βυζαντινούς» («Δ», τ. 221) μὲ δυσαρέστησε πάρα πολὺ. Γνωρίζω, ὅτι εἶναι ἐθνικὸς καὶ σέβομαι τὶς ἀπόψεις καὶ τὶς ἀντιλήψεις του, ἄσχετα ἂν συμφωνῶ ἢ ὄχι μ' αὐτές. Ἐνα πρᾶγμα ὅμως ἀπορρίπτω, τὴ μισαλλοδοξία καὶ τὴν ἰδεοληψία. Τὰ σχόλια ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν δὲν εἶναι ἢ ἀπάντηση ἐνὸς φανατισμένου χριστιανοῦ, εἶναι ἢ ἀπάντηση ἐνὸς Κρητικοῦ, ποὺ προασπίζει τὴν ἱστορία τοῦ τόπου του καὶ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια.

Στὸ ἄρθρο τοῦ ὁ κ. Δημόπουλος παραθέτει ἐπακριδῶς τὴν παράγραφο τοῦ ἐκδότῃ τῆς «Ἱστορίας Εἰκονογραφημένης» Νίκου Ἀγγελῆ ἀπὸ ἓνα τεῦχος τοῦ 1969, τὸ ὁποῖο περιέχει ἀναλήθειες καὶ διαστρεβλώνει τὴν Ἱστορία. Κατένας ἱστορικὸς, Βυζαντινὸς ἢ σύγχρονος, δὲν ἀναφέρει, ὅτι ἐκδηλώθηκαν ἐπαναστάσεις κατὰ τὴν πρώτη βυζαντινὴ περίοδο μέχρι τὴν ἀραβοκρατία (330 μ.Χ. - 824 μ.Χ.). Ἐπιπλέον ἡ κατάληψη τῆς Κρήτης δὲν ἦταν τυχαῖο γεγονός. Μία ἰσχυρὴ Κρήτη ἦταν κάρφος γιὰ τὸν Ἀραβικὸ Κόσμο, ποὺ ἤθελε νὰ ἐξαπλωθῇ σ' ὅλη τὴ Μεσόγειο, «γιὰ νὰ κηρύξῃ τὸ λόγο τοῦ προφήτῃ Μωάμεθ στοὺς ἀπίστους». Ἀραβικὲς ἐπιδρομὲς ἐκδηλώνονται τὸ 651, 653, 674, 823 χωρὶς ἐπιτυχία. Δυστυχῶς οἱ Ἀραβες πειρατὲς (Σαρακηνοί, προερχόμενοι ἀπὸ τὴν Ἰσπανία καὶ τὴν Αἴγυπτο) ὑπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ Ἀμποῦ Χάφς κατέλαβαν τὴ νῆσο τὸ 824 μ.Χ. Συγκεκριμένα ὁ ἀρχηγὸς τοὺς ἔκαψε τὰ 40 πλοῖα τοῦ στόλου τοὺς, ἀφήνοντάς τοὺς δύο ἐπιλογές: ἢ νὰ νικήσουν ἢ νὰ χαθοῦν. Σύμφωνα μάλιστα μὲ τὸν Φραντζῆ τοὺς παρακίνησε νὰ βροῦν ὁμορφες γυναῖκες καὶ νὰ κάνουν παιδιὰ. Ὑπολογίζεται, ὅτι οἱ Σαρακηνοί ἦταν 15.000, ὅταν ἦρθαν. Σύντομα δέβαια προστέθηκαν καὶ ἄλλοι στίς τάξεις των. Ἐτσι δὲν σφαγιάσθηκαν μόνο ὅσοι συμμετεῖχαν στὴν κρίσιμη μάχη τοῦ Ἀλμυροῦ ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, ποὺ ἰσοπεδώθηκαν μὲ πρώτη τὴν ἀρχαία Γόρτυνα. Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς κατέφυγε στὰ ὄρη ἢ ἐξισλαμίσθηκε διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου. Γιὰ τὸν κ. Δημόπουλο ὁ ἐξισλασμὸς προφανῶς θὰ θεωρεῖται ἰσότημος μὲ τὸν ἐκχριστιανισμό. Ἀπατάται ὅμως ἂν τυχὸν οἱ Ἀραβες ἐπικρατοῦσαν γιὰ περισσότερο ἀπὸ 140 χρόνια, δηλαδὴ περισσότερο ἀπὸ τρεῖς γενιές, τότε οἱ Κρήτες θὰ εἶχαν ἐξαραβισθῇ καὶ θὰ εἶχαν ἀφομοιωθῇ ἀπὸ τοὺς κατακτητὲς, χάνοντας τὴ γλῶσσα, τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα, τὶς παραδόσεις καὶ τὴν ἱστορία τοῦ τόπου τοὺς, πράγματα ποὺ ἔμεναν ἀναλλοίωτα κατὰ τὴν δυ-

ζαντινή περίοδο. Καί ἂν δὲν μὲ πιστεύετε, νὰ μελετήσετε τὸν τρόπο ζωῆς σὲ ὠρισμένες περιοχές, ὅπως τὰ Σφακιά καὶ τὰ Ἀνώγεια. Παράλληλα ἀραβικά τοπωνύμια ἐπικράτησαν ἐκεῖ πού ἄλλοτε ἄκμαζαν ἡ Κυδωνία καὶ ἡ Κνωσὸς ὅπως Ἀλ-Χανίμ καὶ Χανδάκ.

Ἡ ἐπόμενη παρατήρησή μου ἀφορᾷ στὰ γραφόμενα τοῦ ἰδίου. Ξεχνᾷ, ὅχι ἐσκεμμένα πιστεύω, ν' ἀναφέρῃ, ὅτι τὸν στόλο ἐπάνδρωσαν Ἱωνες καὶ Αἰολεῖς ἀπὸ τὰ θέματα τῶν Θρακησίων, τῆς Σάμου καὶ τῶν Κιβυρραιωτῶν, πού θρίσκονταν στὴν μικρασιατικὴ ἀκτὴ καὶ τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου. Ὅσον ἀφορᾷ στὸ ἀντίπαλο στρατόπεδο, κάνει λόγο γιὰ Κρήτες καὶ λίγους Ἰσπανούς, Αἰθίοπες καὶ ἄλλους Ἀφρικανούς. Προφανῶς, ὅταν κἀνὴ λόγο γιὰ Ἰσπανούς, ἐννοεῖ τοὺς ἀπὸ τὴν Ἀνδαλουσίαν ἐρχόμενους Σαρακηνούς. Φαίνεται, ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ χρονογράφοι Θεοδόσιος ὁ Διάκονος, Λέων ὁ Διάκονος ἢ ὁ Γάλλος Γουσταῦος Σλουμπερτζὲς ὑπηρετοῦν τυφλὰ τὴν προπαγάνδα τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Οἱ ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ ὑποδέχθησαν ὡς σωτήρες τοὺς Βυζαντινοὺς στρατιῶτες, ἐνῶ ὅσοι ὑπηρετοῦσαν κάτω ἀπὸ τίς διαταγὲς τοῦ ἐμίρη Κουρουπᾶ (Ἀβδελαζίζ) αὐτομόλησαν. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ παράδειγμα δύο Κρητῶν αὐτομόλων, πού εἰδοποίησαν τὸ Νικηφόρο Φωκά γιὰ τὸ ἐπικουρικὸ ἀπόσπασμα 40.000 Ἀράβων καὶ Αἰθιόπων ἀπὸ τὴν Ἀφρική, πού εἶχε ἔλθει πρὸς ἐνίσχυση τῶν πολιορκούμενων στὸν Χάνδακα (Ἡράκλειο) καὶ ἐσφάγησαν μέχρις ἐνός ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες. Ὅσον ἀφορᾷ στὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκστρατείας τοῦ Φωκά, ὁ ἀριθμὸς τῶν νεκρῶν αὐξάνεται καὶ δὲν παραμένει στὶς 40.000, πού προαναφέραμε: 200.000 νεκροὶ Ἀραβες καὶ ἄλλες τόσες γυναῖκες καὶ παιδιὰ δοῦλοι. Εἶναι πολὺ πιθανόν, μέρος ἀπὸ αὐτὲς τίς ἀπώλειες νὰ εἶναι καὶ Κρήτες, πού τάχθηκαν μὲ τὸ μέρος τῶν κατακτητῶν ἢ θρέθηκαν ἅμαχοι στὴ ζώνη τῶν ἐπιχειρήσεων, ὅπου ὁ διαχωρισμὸς «φίλου» καὶ «ἐχθροῦ» εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολος. Πάντως τὸ μεγάλο μέρος, ὁ κύριος ὄγκος τοῦ κρητικοῦ λαοῦ, διασώθηκε καὶ συνέχισε τὴν παράδοση τῶν προγόνων του, πού δίκαια διέκοψε ἡ ἀραβικὴ κατάκτηση. Μεγάλῃ ἀπόδειξη εἶναι ἡ κρητικὴ διάλεκτος, πού παρέμεινε ἀναλλοίωτη καὶ συνεχίζει νὰ παραμένῃ.

Τέλος ὁ κ. Δημόπουλος ἐλληνοποιεῖ ἄσκοπα τὸν Λέοντα τὸν Τριπολίτη. Πρέπει νὰ μάθῃ, ὅτι τὸ ἐπίθετο Τριπολίτης τοῦ δόθηκε, ἐπειδὴ ἡ καταγωγή του ἦταν ἀπὸ τὴν Τρίπολη τῆς Συρίας. Ἐπιπλέον ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ, ὅτι αὐτὸς ὁ ἐξωμότης εὐθύνεται γιὰ τὴν ἄλωση τῆς Θεσσαλονίκης τὸ 904 μ.Χ., πού ὠδήγησε στὸν θάνατο πολλοὺς Θεσσαλονικεῖς καὶ στὸν ἐξανδραποδισμό τὰ ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια τῶν καλύτερων οἰκογενειῶν τῆς Μακεδονίας. Ἐνας ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους, ὁ Ἰωάννης Καμμενιάτης, μετὰ ἀπὸ πολλὰς περιπέτειες γύρισε στὴν πατρίδα του καὶ ἀφηγήθηκε ὅτι γιγαντώσμοι Αἰθίοπες ἐπάνδρωσαν τὰ 54 πλοῖα του. Μήπως ἦταν καὶ αὐτοὶ Ἕλληνες; Καὶ σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση τὸ παράδειγμα πού ἀναφέρει, γιὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οἱ Σαρακενοὶ τῆς Κρήτης ἦταν Κρητικοί, εἶναι ἄστοχο.

Προκύπτει λοιπὸν τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ βυζαντινὴ περίοδος δὲν ἔχει μόνο ἀρνητικὰ ἀλλὰ καὶ θετικὰ πλευρὰς. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο δὲν πρέπει νὰ εἴμαστε μονόπλευροι καὶ ἀπόλυτοι ἀλλὰ προσεκτικοὶ σὲ κάθε εἶδους διατύπωσή

μας, ώστε να μην γινώμαστε θύματα του φανατισμού.

Μετά τιμής
Σταύρος Περουλάκης
Χανιά, Κρήτη

2. Ἡ «ἄλλη» ἀλήθεια ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὴν ἔρευνα

Ὁ κ. Σταύρος Περουλάκης μοῦ ἀποδίδει μισαλλοδοξία καὶ ἰδεοληψία, ἐπειδὴ παρέθεσα ἱστορικὰ στοιχεῖα, πὺν ἴσως τὸν ἐνοχλοῦν λόγῳ τῶν θρησκευτικῶν του ἀντιλήψεων, ὅπως ὁ ἴδιος «ἄρνούμενος ὁμολογεῖ» («δὲν εἶναι ἢ ἀπάντησι ἐνὸς φανατισμένου χριστιανοῦ ἀλλὰ...». Ἀφ' ἐτέρου πῶς τελospάντων ὁ κ. Περουλάκης γνωρίζει, ὅτι εἶμαι ἐθνικός; Καὶ πῶς πιστεύει, ὅτι ὁ Κρητικὸς στὴν καταγωγή Νίκος Ἀγγελῆς θέλει νὰ διαστρεβλώσῃ τὴν ἱστορία τῆς γενέτειράς του;

Μολονότι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Πετρουλάκη ἀποτελεῖ τὴν ἐπίσημη αὐθεντικὴ «ἐκδοσὴ» τοῦ κρατοῦντος «ἐλληνοχριστιανικοῦ» δόγματος στὴν κατεστημένη ἱστοριογραφία τοῦ Νεοελληνικοῦ Κράτους μὲ τίς πασίγνωστες χιλιοειπωμένες «θέσεις», ἃς ἀσχοληθοῦμε μ' αὐτήν.

1. Ὁ ἡγούμενος Γρηγόριος Παπαδοπετράκης ἀναφέρει, ὅτι «κατασχόντες δὲ τὴν Κρήτην οἱ Ῥωμαῖοι τριετὴ πολέμῳ (π.Χ. 68) ἐξουσίαζον αὐτῆς καὶ μετὰ Χριστὸν 823 ἔτη ὑπὸ τὸ ὄνομα Βυζαντινοί... Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου, οἱ μὲν κρατοῦντες ἀπώλεσαν διαφθαρέντες τὸ γόητρον αὐτῶν ἐν Κρήτῃ, οἱ δὲ κάτοικοι ἐξαναστάντες ἔνεκεν τῆς κακοδιοικήσεως καὶ τῶν πολλῶν φόρων ἀπεπειράθησαν τὴν ῥιζικὴν τῶν καθεστώτων ἀνατροπὴν. Ἐκίνησαν ὅθεν πανστρατιᾷ τὸ 727 κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως ἐκθρονίσωσι τὸν αὐτοκράτορα Λέοντα καὶ ἀναγορεύσωσι τοιοῦτον ἓνα ἀγύρτην, ὀνομαζόμενον Κοσμᾶν, ἀλλὰ νικηθέντες καὶ πολλὰς τιμωρίας καὶ σφαγὰς ὑποστάτες ὑπετάγησαν αὐθις ἐλεεινῶς. Ὁ Κοσμᾶς οὗτος ἦν Κρής, ὕφους μεγαλοπρεποῦς, ὠραιότατος καὶ γενναῖος, δι' οὗ ἐνόμισαν ἴσως οἱ Κρήτες ὅτι ἠδύναντο ἀποκτήσαι καὶ αὐθις τὴν πάλαι κυριαρχίαν τῶν ἐπὶ τῆς Μεσογείου» («Ἱστορία τῶν Σφακιῶν», σελ. 88, ἐπανέκδοσι Ἀδελφῶν Βαρδινογιάννη, Ἀθῆναι 1971). Σὲ ὑποσημείωσι στὴν σελίδα 91 τοῦ ἴδιου διβλίου ἀναφέρεται, ὅτι «οὔτε ἡ ἔκτασις τῶν βαρβαροτήτων τῶν κατακτητῶν εἶναι ἀκριβής, οὔτε τὰ περὶ πλήρους ἐξωμοσίας τῶν κατοίκων. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις οἱ «Σαρακηνοὶ» ἦσαν ἀποκλειστικῶς Κρήτες».

Ὁ καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἰωάννης Β. Παπαδόπουλος ἀναφέρει, ὅτι «ἡ σκληρὰ τιμωρία τὴν ὁποίαν ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἀρνησιθρήσκους, ὡς καὶ εἰς πάντας τοὺς μετὰ τῶν Σαρακηνῶν συμπράττοντας Ἕλληνας ὁ ἀρχιναύαρχος Νικήτας Ὁδρύφας, ἔφερε μὲν ὡς ἀποτέλεσμα τὸ νὰ ἀποφεύγωσι οὗτοι τοῦ λοιποῦ, κατὰ τὸ δυνατόν, τοῦ νὰ μετέχωσι τῶν κατὰ τῆς Βυζαντινῆς ἐπικρατείας ἐπιδρομῶν τῶν Σαρακηνῶν, ἀλλὰ καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως οἱ τελευταῖοι οὗτοι χρησιμοποιοῦσιν φοβερώτερον ἔμψυχον ὕλικόν προσλαβόντες ὡς

μισθοφόρους Αἰθίοπας δεινούς τήν τε θεάν και τήν ὠμότητα» («Ἡ Κρήτη ὑπὸ τοὺς Σαρακηνούς», σ. 86, ἔκδ. 1948). Πῶς δικαιολογεῖται τὸ γεγονός ὅτι Κρήτες συνενέμαχσαν μὲ τοὺς Σαρακηνούς καὶ ὅτι μάλιστα ἀπέφευγαν νὰ μέτεχουν στὶς ἐπιδρομὲς τῶν Βυζαντινῶν κατὰ τῶν Σαρακηνῶν;

Ὁ Κ. Παπαρηγόπουλος στὸν διάλογό του «Φιλόπατρις ἢ Διδασκόμενος» μᾶς πληροφορεῖ γιὰ τὴν δράσι τοῦ Νικηφόρου Φωκά: «Τελευταῖος δὲ ὁ γάλλος Ἀσέ, ὁ ἄριστος σχολιαστὴς τοῦ Λέοντος τοῦ Διακόνου, καὶ οἱ ἐν Βόννῃ τούτου ἐκδότης... παρετήρησαν ἰδίως ὅτι αὕτη ἀναφέρει σφαγὰς παρθένων ἐν Κρήτῃ, αἵτινες οὐτε ἐπὶ Λουκιανῷ οὐτε ἐπὶ Ἰουλιανῷ συνέβησαν, ἀλλὰ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Φωκά, ὡς ῥητῶς ἐκτραγωδεῖ ὁ Θεοδόσιος ἐν τῇ ε' αὐτοῦ ἀκροάσει καὶ προσέτι ὅτι ὅσα λέγει περὶ τῶν κατορθωμάτων τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ τεκταινομένων ἐν τῇ πόλει, συνδυαζόμενα πρὸς ἀλλήλα τε καὶ πρὸς τὸ γεγονός τῶν ἐν Κρήτῃ σφαγῶν, ἀναφέρονται μᾶλλον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Νικηφόρου Φωκά ἢ εἰς πᾶσαν ἄλλην» (τόμος Ε, σελ. 136, ἔκδ. Νίκας).

Ὁ κ. Περουλάκης ἀποφεύγει νὰ σχολιάσῃ τὴν ἀνθελληνικὴν δράσι τοῦ Νικωνος τοῦ Μετανοεῖτε στὴν Κρήτη. Γι' αὐτὴν στοιχεῖα λαμβάνουμε ἀπ' τὸ διβλίον «Οἱ ἄνθρωποι, οἱ Θεοὶ καὶ ὁ Ὀλυμπος» (σ. 143-144, ἔκδ. Κέδρος) τοῦ Γιάννη Μανούσακα: «Ἡ ἐπαύριο ξημέρωσε ἡ πιὸ φριχτὴ μέρα γιὰ τοὺς πληθυσμούς τοῦ Λευκοῦ Βουνοῦ, πὺν δόξαζαν θεοὺς Ὀλυμπίσιους. Ἐφτασε κόσμος, προσφυγιά ἀπὸ τὴν ἐπαρχία τοῦ Ἐλβρου καὶ ἀπὸ τίς πίσω ῥίζες τοῦ δουννοῦ καὶ ἄλλοι ἀπ' τὴν ἀνατολή, τῆς Ῥήθυμνας τὰ μέρη. Εἶχαν πατήσῃ τὰ χωριά τους μὲ τὸ μαχαίρι καὶ μὲ σταυρὸ πλῆθος οἱ σταυροφόροι. Τὴν ἄλλη μέρα κάπνιζαν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ὅλα τὰ χωριά τῶν Σφακιῶν. Ὅσοι νέοι ἄντρες εἶχαν ἀπομείνει καὶ δὲν πῆγαν στὴν ἐκστρατεία πιάστηκαν ἀπὸ τοὺς μαυροφόρους, χλευάστηκαν πρῶτα καὶ λογχίστηκαν... Μαζὶ μὲ τίς κατοικίαις τῶν ἀνθρώπων κάηκαν καὶ ξεθεμελιώθηκαν μὲ λύσσα τὰ χιλιοχρόνητα τῶν Ὀλυμπίων ἱερά... Μετανοεῖτε καὶ προσεύχεστε, καταραμένοι τοῦ Κυρίου».

Ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ μείνουν ἀμφιβολίες γιὰ τὸ ποια ἦταν ἡ στάσι τῶν Βυζαντινῶν κατὰ τῶν Κρητικῶν, παραθέτουμε αὐτοῦσια τὴν ἐπιστολὴν πὺν ἀπέστειλε ὁ αὐτοκράτορας Ἀλέξιος Κομνηνός διὰ τοῦ νιοῦ του Ἰσαακίου καὶ 11 ἄλλων βασιλικῶν πριγκίπων πρὸς τοὺς Κρήτες:

«Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός καὶ πορφυρογέννητος, βασιλεὺς Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης... Διὰ τῆς ἐξουσίας ταύτης γράφομεν πρὸς ἐσᾶς τοὺς κατοίκους τῆς Κρήτης, ὅπου ὡσὰν ἄφρονες καὶ λωλοὶ ὅπου ἰδία σας θελήσει γίνεσθε, καθὼς καὶ οἱ παρέμπροσθέν σας, ὅπου ἐκατοίκουν εἰς αὐτὸ τὸ νησί πιστοὶ καὶ ἄπιστοι ἐγίνετε ἀπειθεῖς τῆς ἡμῶν βασιλείας καὶ ἀφανιστήκατε ἀπὸ τὸν κραταιὸν στρατηγὸν Βελισάριον, ἀπὸ τὸν πρώην ἡμῶν ἀγιώτατον Βασιλέα μέγαν Ἰουστινιανόν καὶ πάλιν ἀπὸ τὸν κραταιὸν Φωκά, καὶ μετέπειτα ἀπὸ τὸν ἀνδρειωμένον καὶ δυνατὸν εἰς τοὺς πολέμους Βάρδαν τὸν Θαλασσινόν, πατρίκιον καὶ ἐπίτροπον τοῦ ὀρθοδόξου βασιλέως Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροπούλου, καὶ τοῦτο ὅλον ἐγένετο διὰ τὴν παρὰ βαςιν καὶ ἀποστασίαν, καθὼς καὶ ἐσεῖς τώρα κάνετε καὶ γίνεσθε ἀπειθεῖς τῆς ἡμῶν βασιλείας, κυριεύοντες τὸ νησί τῆς Κρήτης, ὅπου δὲν δίδετε βασιλικά δοσίματα καὶ τοὺς

κριτὰς καὶ ἐπιτρόπους τῆς ἡμῶν βασιλείας δὲν δέχεσθε, ἀλλὰ μὲ πολλὴν ἐντροπὴν καὶ καταφρόνησιν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀποστέλλετε. Διὰ τοῦτο μὲ βουλὴν Συνοδικὴν τῶν Παναγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ ἐτέρων Ἀρχιερέων καὶ μὲ γνώμην ὁλωνῶν τῶν Ἀρχόντων τῆς βασιλικῆς Βουλῆς διὰ τὸν τέλειον καὶ ἀκατάκρατόν σας ἀφανισμόν, ὁλωνῶν ὅπου κατοικεῖτε εἰς τὸ νησί τῆς Κρήτης, γυναικῶν καὶ παιδίων καὶ πραγμάτων σας, πέμπομεν ἓνα μέρος μικρὸν ἀπὸ τὰς δυνάμεις τοῦ βασιλέως ἡμῶν ἡγουν κάτεργα ρ' (= 100) καὶ ξεχωριστὰ τὸ κάτεργον τὸ βασιλικόν, ὅπου μὲ αὐτὸ στέλνω διὰ βασιλέα καὶ ἐπίτροπόν μας τὸν μυριοπόθητον καὶ φίλτατόν μου υἱὸν Ἰσαάκιον ὁμοῦ μὲ τοὺς παρόντας ιβ' γενεῶν Ἀρχοντας τῆς ἡμῶν βασιλείας καὶ Βουλῆς, μὲ τέλος ἀποφασιστικὸν διὰ τὴν ἐξολόθρευσιν καὶ ἀφανισμόν σας, ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ ὅπου ἀκόμη οὔτε ἑσὶς οὔτε οἱ πρῶτοι σας εἶδετε τὴν οὔτε ἡκούσατέ τὴν καὶ ὅλους σας θέλουν μαζώξει, διὰ νὰ παιδευθῇτε μὲ τυραννισμοὺς καὶ σκληροὺς θανάτους καὶ κατὰ κράτος χαλασμοῦ, ὥσάν ἀτοὶ σας εἴσθε αἰτία διὰ τὴν ἄμετρόν σας ἐξωφρένειαν. Ταῦτα ὅλα σᾶς γράφω, καὶ εὐθέως ἐγγίξωσι τὰ κάτεργα θέλετε ὑπάγει νὰ προσκυνήσητε καὶ νὰ ὑποταχθῇτε, θέλετε ἔχειν παραμικρὰν συμπάθειαν, εἰδὲ καὶ κάμετε ἀλλέως, θέλετε ἀφανισθῇ κατὰ κράτος μὲ ἀπόφασιν τῆς παρουσίας βουλῆς ὅπου εἶναι ἀμετασάλευτος. ρρβ' (= 1192).

+ Ὁ ἐν Χριστῷ βασιλεὺς περιπόθητος υἱὸς καὶ ἡμέτερος ἐπίτροπος Ἰσαάκιος.

+ Κἀγὼ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀλέξιος, ἔτι δὲ καὶ οἱ ἐμοῦ ιβ' (=12) Ἀρχοντόπουλοι». (Γρηγορίου Παπαδοπετράκη, «Ἱστορία τῶν Σφακιῶν», σελ. 97-99, ἔκδ. 1971).

Ἐλπίζω, ὁ κ. Περουλάκης νὰ μὴν ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ ἐστάλη πρὸς ...Σαρακηνοὺς! Ἡ συσχέτισι τῆς δράσεως τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ μὲ τὴν ἐπικείμενη «ἐξολόθρευσιν καὶ ἀφανισμόν ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων» ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ βαρβαρότητες καὶ οἱ σφαγὲς τοῦ Ν. Φωκᾶ ἀφωροῦσαν στοὺς Κρήτες, γι' αὐτὸ καὶ στὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ ἀναφέρεται τ' ὄνομά του πρὸς ἐκφοβισμό τῶν Κρητῶν.

Μάριος Δημόπουλος - Ἀπολλώνιος

Τὰ πορίσματα τῶν ἕως τώρα ἐρευνῶν τοῦ «Δαυλοῦ» γιὰ τὸ (ἀληθινὸ) Παρελθὸν κατὰ τὰ 19 χρόνια τῆς ἐκδόσεώς του, ἐπὶ τῶν ὁποίων θεμελιώθηκαν οἱ ἐρμηνεῖες ποὺ ἔδωσε στὰ συμβαίνοντα τοῦ Παρόντος καὶ οἱ προβλέψεις του γιὰ τὸ Μέλλον, δικαιώνονται καὶ ἐπαληθεύονται πλήρως ἀπὸ τὶς σημερινὲς ἐξελίξεις. Πληροφορήστε τοὺς ἐλεύθερα σκεπτόμενους φίλους σας γιὰ τὸ γεγονὸς αὐτὸ καὶ ὑποδείξετέ τους ὅτι διαβάζοντας τὸν «Δ» ἀποκτοῦν μία ἀσφαλὴ δόση ἀναλύσεως γιὰ τὴ γνώση τοῦ (ἀληθινοῦ) Χθές, γιὰ τὴν βαθύτερη κατανόηση τῶν γεγονότων τοῦ Σήμερα καὶ γιὰ τὴν ἔλλογην πρόβλεψη τοῦ Αὔριο.



Τρεῖς ἑνδοξες ἐλληνικὲς πόλεις τῆς ἀρχαιότητος ἐντοπίστηκαν πρόσφατα στὸ θυθὸ τῆς θάλασσας σὲ ἀπόσταση τεσσάρων μιλίων ἀπ' τὴν ἀκτὴ τῆς Ἀλεξάνδρειας. Πρόκειται γιὰ τὴν Ἡράκλεια, τὴν Κάνωπο καὶ τὴν Μινωτίδα, στίς ὁποῖες ἀναφέρονται οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, κάνοντας μάλιστα μνεία γιὰ τὴ δόξα καὶ τὸν πλοῦτο τους. Οἱ πόλεις πού καταδυθίστηκαν ἀπὸ ἓνα φοδερὸ σεισμὸ τὸν 3ον π.Χ. αἰῶνα, ἤλθαν στο φῶς μετὰ ἀπὸ ἔρευνες τῆς ἀρχαιολογικῆς οἰκίας τοῦ Γάλλου ἐπιστήμονα Φρὰνκ Γκοντιό, στὴν ὁποία συμμετεῖχαν Ἀμερικανοί, Ἴταλοι καὶ Ἕλληνες ἐρευνητές. Ὑπολογίζεται, πὼς ὁ ἀρχαιολογικὸς πλοῦτος ποὺ θὰ ἀνασυρθῇ θὰ εἶναι τεράστιος, καὶ ἥδη ἀνασφραγίσαντες ἀγάλματα Ἑλλήνων καὶ Αἰγυπτίων θεῶν. Στὴ φωτογραφία μαρμαρινὴ κεφαλὴ τοῦ Ἑλληνοαιγυπτίου θεοῦ Σεράπιδος, καθὰ ἐλληνικῆς τέχνης, ἐνῶ ἀνασύρεται ἀπὸ τὴ θάλασσα. (Φωτογραφία περιοδικοῦ «Τάμ», τ. 19ης Ἰουνίου, σ. 123).

Οἱ Ἑλλήνες «θεοὶ» – βασιλεῖς τῆς προκατακλυσμιαίας Αἰγύπτου ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ

[Σὲ προηγούμενο τεύχος τοῦ «Δαυλοῦ» (214, Ὀκτώβριος 1999) ὁ Ν.Σ. Ἀσπιώτης ἀπέδειξε μὲ ἀστρονομικά, γεωλογικά, ἱστορικά καὶ γλωσσικά στοιχεῖα, ὅτι οἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου ἀποτελοῦν δημιουργήματα τῶν προ-κατακλυσμιαίων Ἑλλήνων, ποὺ «ἐνταφιάσθηκαν» στὴν ἄμμο τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἀνασκάφθηκαν ἀπὸ τοὺς Φαραῶ.

Στὸ παρὸν τεύχος ὁ συγγραφεὺς παραθέτει τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν, ἡμιθέων καὶ ἡρώων, ποὺ βασίλευσαν κατὰ τὴν προκατακλυσμιαία περίοδο στὴν ὑπτίως τοῦ Αἰγαίου κειμένην χώρα (Αἶγ-υπτος), τὰ ὁποῖα στὸ σύνολό τους εἶναι ἑλληνικά, ὅπως καθαρῶς ἑλληνικὲς ὀνομασίες καὶ τοπωνύμια φέρουν ἑκατοντάδες πόλεις καὶ περιοχὲς τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου.]

ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ – ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Ὁ Αἰγύπτιος ἱερεὺς Μανέθων κατέγραψε τὰς γενεὰς τῶν θεῶν καὶ ἡμιθέων, ποὺ ἔδρασαν εἰς τὴν Αἴγυπτον:

Ἡφαίστος	727 ³ / ₄ ἔτη(·)	Ἄνουβις ἡμίθεος	17 ἔτη
Ἥλιος υἱὸς Ἡφαίστου	36 ἔτη	Ἡρακλῆς ἡμίθεος	15 ἔτη
Ἀγαθοδαίμων	56 ⁷ / ₁₂ ἔτη	Ἀπόλλων ἡμίθεος	25 ἔτη
Κρόνος	40 ¹ / ₂ ἔτη	Ἄμμων ἡμίθεος	30 ἔτη
Ὅσιρις καὶ Ἰσις	35 ἔτη	Τιθοῆς ἡμίθεος	27 ἔτη
Τυφὼν	29 ἔτη	Σῶσος ἡμίθεος	32 ἔτη
Ὡρος ἡμίθεος	25 ἔτη	Ζεὺς ἡμίθεος	20 ἔτη
Ἄρης ἡμίθεος	23 ἔτη		

Ἀπὸ τὸν παραπάνω κατάλογον παρατηροῦμε, ὅτι τὰ περισσότερα ὀνόματα –ἐὰν ὅχι ὅλα– εἶναι ἑλληνικά ὀνόματα θεῶν· τὰ ὀνόματα Ὅσιρις, Τυφὼν καὶ Ἰσις κατὰ τὸν Πλούταρχον εἶναι ἀναμφιδόλως ἑλληνικά, καὶ ὁ Ὅσιρις εἶναι ὁ θεὸς Διόνυσος (Ἡρόδοτος, Εὐτέρπη 42), ὅστις πεθαίνει καὶ ἀνασταίνεται. Ἐτυμολογεῖ δὲ τὸ Ὅσιρις=ὄσιος καὶ ἱερός, τὸ δὲ Ἰσις=ἰδ-εἰδέναι καὶ ἴσθαι· περὶ τοῦ Τυφῶνος λέγει: «Καὶ αὐτοὶ οἱ Πυθαγόρειοι φαίνεται, ὅτι τὸν Τυφῶνα ἐθεώρουν ὡς δύναμιν κατεχομένην ὑπὸ κακοῦ δαίμονος. Διότι, λέγουσι, ὅτι ὁ Τυφὼν εἶχε γεννηθῆ κατὰ τὸ ἄρτιον μέτρον τὸ 56ον· καὶ ἀλλαχοῦ λέγουσι, ὅτι ἡ μὲν δύναμις τοῦ τριγώνου εἶναι δύναμις τοῦ Ἄδου, τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ Ἄρεως· ἡ δὲ τοῦ τετραγώνου, τῆς Ῥέας καὶ τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Δήμητρος, τῆς Ἑστίας καὶ τῆς Ἥρας· ἡ δὲ τοῦ δωδεκαγώνου, τοῦ Διὸς· ἡ δὲ τοῦ 56γώνου, τοῦ Τυφῶνος, ὅπως ἔχει ἐξιστορήσει ὁ Εὐδόξος». Καὶ

άλλου: «ἀκριδῶς ὅπως οἱ Ἕλληνες παριστάνουν τὸν χρόνον ἀλληγορικῶς ὡς Κρόνον, καὶ τὸν ἄερα ὡς Ἥραν, καὶ τὴν μεταβολὴν τοῦ ἀέρος εἰς πῦρ ὡς γέννησιν τοῦ Ἡφαίστου, τοι-
οντοτρόπως παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις Νεῖλος εἶναι ὁ Ὅσιρις, ὅστις συζῇ μὲ τὴν Ἰουδα, δηλ. μὲ
τὴν γῆν, Τυφὼν δὲ εἶναι ἡ θάλασσα, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσρέων ὁ Νεῖλος χάνεται καὶ διασκορ-
πίζεται, πλὴν ποσοῦ τινος, ὅσον ἀπορρόφῳσα καὶ συγκρατοῦσα ἡ ξηρά, γονιμοποιεῖται
ὑπὸ αὐτοῦ» (Περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος 2, 30, 31, 32, 61).

Μία ἄλλη σπουδαία πληροφορία περὶ τοῦ Τυφῶνος καὶ τῆς φυγῆς τῶν Ἑλλήνων θεῶν εἰς
τὴν Αἴγυπτον ἔχομεν ἀπὸ τὸν Ἀντωνῖνον: «Τυφὼν ἐγένετο Γῆς υἱὸς ἐξαισίος δαίμων πρὸς
ισχύν, κατὰ δὲ τὴν ὄψιν παρηλλαγμένους ἐπεφύκεσαν γὰρ αὐτῷ κεφαλαὶ πλεῖστοι καὶ χεῖρες
καὶ πτέρυγες, ἐκ δὲ τῶν μηρῶν μέγισται δρακόντων σπεῖραι, φωνὰς δὲ παντοίας ἠφίει καὶ
αὐτὸν οὐδὲν ὑπέμεινεν εἰς ἀλκήν. Οὗτος ἐπεθύμησε τοῦ Διὸς ἔχειν τὴν ἀρχὴν καὶ αὐτὸν
ἐπερχόμενον οὐδεὶς ὑπέμεινε τῶν θεῶν, ἀλλὰ δέισαντες ἔφυγον πάντες εἰς τὴν Αἴγυπτον,
Ἀθηνὰ δὲ καὶ Ζεὺς ὑπελείφθησαν μόνοι. Τυφὼν δὲ ἐκ ποδὸς ἐδίωκεν. Οἱ δὲ προμηθεῖα διέ-
φυγον ἀλλάξαντες εἰς ζῶα τὰς ὄψεις· καὶ Ἀπόλλων μὲν ἐγένετο ἰέραξ, Ἑρμῆς δὲ ἴδις, Ἀρης
δὲ λεπιδωτὸς ἰχθύς, Ἀρτεμις δὲ αἴλουρος, τραγῶ δὲ εἰκάζεται Διόνυσος, ἐλλῶ δ' Ἡρακλῆς,
βοῖ δ' Ἡφαίστος, μυγαλῇ δὲ Λητώ, καὶ ὡς ἕκαστος ἔτυχε τῶν ἄλλων θεῶν μετέβαλε τὴν
ὄψιν. Ἐπειτα δὲ Τυφῶνα Ζεὺς βάλλει κεραυνῷ, καίόμενος δὲ ὁ Τυφὼν ἔκρυψε ἑαυτὸν καὶ
ἠφάνισε τὴν φλόγα τῇ θαλάσῃ. Ζεὺς δ' οὐκ ἀνίσιν, ἀλλ' ὁ μέγιστος ὄρος ἐπιβάλλει Τυφῶνι
τὴν Αἴτην καὶ αὐτῷ φύλακα τὸν Ἡφαίστον ἐπὶ τῶν ἄκρων ἐφίστησιν· ὁ δ' ἐνερεΐσας τοὺς
ἄκμονας αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ διάπυρον ἐργάζεται μύδρον». (Ἀντωνῖνος Λιβεράλις, Μετα-
μορφώσεων Συναγωγὴ ΚΗ, Τυφὼν: (ἱστορεῖ Νικάνδρος, Ἑτεροιοιμένων δ') καὶ ἀπὸ τὸν
Ἰωάννην Τζέτζην: «Τυφὼν ἐστὶ καὶ δαίμων τις τῶν ἐκατογκεφάλων, ὃν περ φασὶ καὶ τῷ Διὶ
πώποτε πολεμῆσαι. Νῦν δὲ σφοδρὸς τις ἄνεμος, πυρῶδης τὴν οὐσίαν...». («Χιλιάδες» Περὶ
Τυφῶνος ροα').

Κατὰ τὴν ἀναφορὰ τοῦ Ἡροδότου ὁ Ὁρος εἶναι ὁ θεὸς Ἀπόλλων: «τελευταῖος ἐβασίλευσε
τῆς Αἰγύπτου ὁ Ὁρος, υἱὸς τοῦ Ὀσίριος, τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ὀνομάζουσιν Ἀπόλλωνα·
αὐτὸς ἀνέτρεψε τὸν Τυφῶνα, ἔγινεν ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ὀσίρις εἰς
τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὀνομάζεται Διόνυσος». (Ἡρόδοτος, Εὐτέρπη 144) καὶ «Ἡθεὰ Βού-
βαστις εἶναι ἐκεῖνὴ τὴν ὁποίαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καλοῦν Ἀρτέμιδα». (Ἡρόδοτος,
Εὐτέρπη 137) «Ὁ Ἀπὶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἶναι ὁ Ἐπαφος». (Ἡρόδοτος, Εὐτέρ-
πη 153).

Περὶ τοῦ Ἑρμοῦ ἔχομε τὰς ἐξῆς πληροφορίες. «Ἑρμῆς ὁ καὶ τρισημέγιστος...λέγεται πρῶτον
ἐφευρεῖν γραμμάτων τὰς συνθέσεις... γραμμάτων ὧν ἐφευρετὴς καὶ χρεωδὼν μυρίων, καὶ
σύγχρονος καὶ σύμβουλος καὶ γραμματεὺς ὑπῆρχε ἐπὶ τῶν διοικήσεων τε πάντων τῶν πραγ-
μάτων τοῦ Αἰγυπτίου ἀνακτος, ὃς κατὰ Αἰγυπτίους Ὀσίρις ὀνομάζεται, κατ' Ἰνδοὺς δὲ
Διόνυσος, Νῶε κατὰ Ἑβραίους... καὶ Σῆθ' Ἑβραῖοι λέγουσιν ἐφευρετὴν γραμμάτων...». (Ἰω-
άννης Τζέτζης, Χιλιάδες-Περὶ γραμματέως, περὶ Ἑρμοῦ καὶ Ὀσίριδος τοῦ βασιλέως Αἰγύ-
πτου κς'). «Ἑρμῆς ὁ τρισημέγιστος... σοφός, ἤχμαζε δὲ πρὸ τοῦ Φαραῶ. Ἐκέκλητο δὲ τρι-
σημέγιστος, διότι περὶ τριᾶδος ἐφθέγγετο, εἰπὼν ἐν τριᾷδι μίαν εἶναι θεότητα...». (Σοῖδας).
Κατὰ Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρεῖα ὁ Ἑρμῆς συνέταξε καὶ κατέλιπε 42 ἱερὰ βιβλία, ἐκ τῶν
ὁποίων τὰ 6 ἀνάγονται εἰς τὴν ἱατρικὴν. Καὶ ὁ Εὐσέβιος: «Ἐλθὼν δὲ ὁ Κρόνος χώραν ἄπα-
σαν τῆς Αἰγύπτου ἔδωκε θεῷ Θῶρ, ἵνα βασιλεία αὐτοῦ γίνηται... προελθὼν Κρόνος Ἑρμῇ
τῷ τρισημέγιστῳ σύμβουλον καὶ δοθὲν χρόμενος. Οὗτος γὰρ ἦν αὐτῷ γραμματεὺς».

Ἡ 1η καὶ 2α δυναστεία τῆς Θυνιτικῆς περιόδου εἶναι ἡ κάτωθι:

Μήνης ὁ Θυνίτης	62 ἔτη	Οὔσαφαῖδος	20 ἔτη
Ἄθωθις ὁ ἱατρὸς (Ἀσκληπιός)	57 ἔτη	Μιεβιδὸς	26 ἔτη
Κενκένης	31 ἔτη	Σεμέμνης	18 ἔτη
Οὔενέφης	23 ἔτη	Βιηνέχης	26 ἔτη

Ἄθωθις ὁ ἱατρὸς δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν θεὸν Ἀσκληπιόν. Κατὰ τὸν Στοβαῖον εἶχε συγγράψει πλῆθος ἱατρικῶν βιβλίων. Καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος: «...καὶ γινόμενος χειρουργός, καὶ τὴν τέχνην ἐξασκήσας ἐπὶ πολὺν οὐ μόνον ἐκώλυνε τινὰς ἀποθνήσκειν, ἀλλὰ ἀνήγειρε καὶ τοὺς ἀποθανόντας... τὸ ἐκ φλεθῶν αἷμα ἐχρήτο... πρὸς σωτηρίαν καὶ διὰ τοῦτο τοὺς τεθηγκότας ἀνήγειρεν... Ζεὺς δὲ φοβηθεὶς ἐκεραύνωσεν αὐτόν...». (Βιβλιοθήκη Γ').

Νὰ τονισθῇ, ὅτι ὁ Σπυρ. Μαρινάτος χρονολογεῖ τὸ τέλος τῆς Νεολιθικῆς περιόδου εἰς τὴν Κρήτην τῷ 3.100 π.Χ., ἐνῶ εἰς τὴν Αἴγυπτον τῷ 3.000 π.Χ. (Παρατηρήσατε τὴν ὁμοιότητα τῶν προϊστορικῶν ἀγγείων τῆς Αἰγύπτου μὲ τὰ Αἰγαιακά: **Εἰκ. 5**). Ἐπίσης εὐρήματα ἀναμφισδητήτως κρητικῆς διομηχανίας ἐν Αἰγύπτῳ τεκμηριώνουν, ὅτι αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις ἀνάγονται πέραν τοῦ 16ου αἰῶνος π.Χ. Καὶ θετικῶς γνωρίζομεν, ὅτι Μιλήσιοι, Κἄρες καὶ Ἰωνεὺς εἶχον ἐγκατασταθῇ εἰς τὰ ἐλώδη ἄκρα τοῦ Πηλουσιακοῦ καὶ τοῦ Βολβιτινοῦ στομίου (Τ.Χ. Κανδηλῶρος, εἰς ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδάκη). Ὁ Ἀρθοῦρος Ἐβανς κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς του εἰς τὴν Κρήτην παρετήρησεν ἱχνὴ ἀνθρωπίνης δραστηριότητος καὶ πολλῶν λιθίνων ἐργαλείων, τὰ ὁποῖα ἐχρονολόγησεν εἰς τὴν δεκάτην χιλιετίαν π.Χ.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Ἄς δοῦμε ὅμως ποῖοι εἶναι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι· οἱ ἀνθρωπολόγοι πιστεύουν, ὅτι εἶναι ἰνδικῆς προελεύσεως καὶ κατὰ ἄλλους μεῖζις ἀφρικανικοῦ φυλετικοῦ στοιχείου μὲ ἀσια-



Εἰκ. 5: Ἀγγεῖα τῆς Αἰγύπτου πρὸ τοῦ 3.000 π.Χ.· ἡ ὁμοιότης μὲ τὰ Αἰγαιακά καὶ Κρητικά εἶναι ὀφθαλμοφανής.

τικόν καὶ μεσογειακόν. Ὑπάρχουν παλαιοανθρωπολογικὰ στοιχεῖα, ἅτινα ἀποδεικνύουν τὴν παρουσία τῶν Πρωτομεσογειακῶν μέχρι καὶ τῆς ὀγδόης χιλιετίας· ὁ νέος πληθυσμὸς ἰνδικῆς προελεύσεως φαίνεται εἰς τὰς ἐπομένους χιλιετίας νὰ γίνεται πυκνότερος καὶ τὸ μεσογειακὸν στοιχεῖον νὰ ἐλαττοῦται. Αὐτοὶ οἱ πληθυσμοὶ ἀπετέλεσαν ἀργότερον τοὺς ἀρχαίους Αἰγυπτίους. Τελικῶς ὁ Ἡρόδοτος εἶχεν δίκαιον, πιστεύσας ὅτι ἦλθον ἐκ νότου (ἀπὸ ἰνδικῆς χειρ-σσηήσου μέσῳ Αἰθιοπίας) πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν (Εὐτέρη), καὶ ὁ Νόννος, ὁ ὁποῖος περιγράφει τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἰνδῶν ἐκ τοῦ νότου εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς ὁποίους ἐνίκησεν ὁ Διόνυσος (Διονυσιακά). Πάντως καὶ ἡ λέξις *Αἴγυπτος* εἶναι ἐλληνικῆς προελεύσεως· ἡ πιθανωτέρα ἐτυμολογία εἶναι· ἡ χώρα ἡ κειμένη τοῦ «*Αἰγαίου-ὑπῆως*». Εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἱστορίαν ὑπάρχουν πρόσωπα μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα, ὅπως ὁ ἀδελφὸς τοῦ Δαναοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ χώρα ἡ ὁ γέρων Ἰθακήσιος, φίλος τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ τοῦ Τηλεμάχου.

Ὅσον διὰ τὰς αὐτοκρατορίας καὶ τὰς δυναστείας τῆς Αἰγύπτου, ἐπικρατεῖ σύγχυσις καὶ διαφωνία· δὲν ἔχει ἀκόμη ξεκαθαρισθῇ ἡ χρονολόγησις των· ὁ Σπ. Μαρινάτος τοποθετεῖ τὸ τέλος τῆς Νεολιθικῆς περιόδου εἰς τὸ 3.000 π.Χ., τὴν Θυνιτικὴν περίοδον 3.000-2.778 π.Χ., τὴν ἀρχαίαν αὐτοκρατορίαν 2.778-2.263, τὴν μέσην αὐτοκρατορίαν 2.040-1.680 καὶ τὴν νέαν 1.580-1.314 π.Χ. Ἄλλοι τὴν Θυνιτικὴν περίοδον τὸ 3200 π.Χ., τὴν ἀρχαίαν αὐτοκρατορίαν 2.980-2.200 ἢ 2.660-2.134, τὴν μέσην 2.100-1.700 ἢ 2.200-1.590 ἢ 2.040-1.660, τὴν νέαν 1.555-1.090 π.Χ. ἢ 1.590-1.085 ἢ 1.555-1.085 π.Χ. Ἄλλοι τὸν Μῆνην εἰς τὸ 3.200 καὶ ἄλλοι εἰς τὸ 2.950 π.Χ.· τὸν Τούθμωσιν Γ' 1.479 καὶ ἄλλοι 1.496, τὸν Τούθμωσιν Δ' 1.421 καὶ ἄλλοι 1.409. Μερικοὶ μάλιστα ἀμφισβητοῦν τὴν ὑπαρξίν τινων βασιλέων.

Ἄς ἴδωμεν ὅμως τὰς πόλεις τῆς Αἰγύπτου: Κροκοδειλόπολις (δύο τοῦλάχιστον μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα), Ἡρακλεόπολις (τέσσαρες τοῦλάχιστον), Ὁξύρρυγχος, Κυνόπολις, Ἐρμόπολις (δέκα τοῦλάχιστον), Λυκόπολις, Πανόπολις, Θύνις, Ἀβυδος, Διόσπολις μικρά, Διόσπολις μεγάλη, Ἱερρακόπολις, Ἐλεφαντίνη, Ἀφροδιτόπολις, Ἀφροδισόπολις, Μέμφις, Τρῳάς, Νικόπολις, Μοῦσαι, Θῆβαι, Λητόπολις, Ἀφροδίτη, Συήνη, Αἶνος, Ἀκανθος, Προσωπίς, Πάραλος, Δάφνη, Μένδις, Πηλούσιον, Ἱερὰ Συκάμνος, Καταρράκτης, Ἡλιούπολις (αἴγυπτ. Ὀν), Ἀβάτος, Ὑψηλή, Λεπιδόπολις, Ἀπολλωνόπολις μικρά, Ἀπολλωνόπολις μεγάλη, Ἀντιαπολλωνόπολις, Ψελγίς, Ἀντιψελγίς, Ταμίς, Διδύμη, Μῆδεια, Πτολεμαῖς, Πτολεμαῖς Ἑρμείου, Εἰλείθουα, Ποσειδίου, Νεκρόπολις-Ὀσίριον, Ἴσις, Ναύκρατις, Ἀλεξάνδρεια, Μοῖρις, Φιλοτέρα, Ἀρτεμις, Ἡρώπολις, Σαῖς, Παραιτόνιον, Ἀμμώνιον, Κάνωπος, Κοπτός, Πανίφυσις, Φακοῦσα, Κλεοπατρίς, Λεοντόπολις (δύο τοῦλάχιστον), Φιλαδέλφεια, Ἀργώ, Νειλόπολις, Ἀρσινόη, Ἀντινὴ, Ὑψηλή, Φιλαή, Ἰππόνους, Βερενίκη, Ζεφύριον, Διονυσιάς, Εὐήμερία, Θεαδέλφεια, Βακχιάς, Λαβύρινθος, Ἀγκυρόπολις, Ἀνταίοπολις κ.ἄ. Ὅλαι αἱ πόλεις ἔχουν ἐλληνικὰς ὀνομασίας καὶ τὸ σπουδαιότερον ὀνόματα ἐλλήνων θεῶν· Ζεὺς, Ἡρακλῆς, Ἀφροδίτη, Μοῦσαι, Λητώ, Ἥλιος, Ἀπόλλων, Εἰλείθουα, Διόνυσος, Βάκχος, Ἀρτεμις, κ.λπ. «*Διότι οἱ Αἰγύπτιοι θεωροῦν Ὠκεανὸν τὸν Νεῖλο ποταμὸν, κοντὰ στὸν ὁποῖον ἐγεννήθησαν οἱ θεοὶ τους. Διότι ἀπ' ὅλη τὴν οἰκουμένη μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπάρχουν πολλὰς πόλεις κτισμέναι ἀπ' τοὺς ἀρχαίους θεοὺς, ἀπ' τὸν Δία, Ἥλιο, Ἑρμῇ, Ἀπόλλωνα, Πᾶνα, Εἰλείθουα καὶ πολλοὺς ἄλλους*». (Διόδωρος Σικελιώτης, Βιβλιοθήκη Ἱστορικῆ Α' 12,6).

ΠΡΟΚΑΤΑΚΛΥΣΜΙΑΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΩΝ

Καὶ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα· πότε περίπου ἐκυβέρνησαν τὴν Αἴγυπτον οἱ Ἕλληνες θεοί; Οἱ ἀρχαῖοι μᾶς δίδουν τὰς κάτωθι πληροφορίας:

• «Οἱ Αἰγύπτιοι ισχυρίζονται, ὅτι ὁ Ἡφαιστος, ὁ υἱὸς τοῦ Νεΐλου, εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἄρχισε τὴν φιλοσοφίαν... ἀπὸ αὐτὸν ἕως Ἀλεξάνδρου τὸν Μακεδόνα ἐπέρασαν 48.863 ἔτη καὶ ἔγιναν 373 ἐκλείψεις ἡλίου καὶ 832 σελήνης». (Διογένης Λαέρτιος, «Βίοι Φιλοσόφων» Α' 1).

• «Λέγουν, ὅτι ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὐτὴν (τῆς γεννήσεως τοῦ Ἡρακλέους) μέχρι σήμερον οἱ Αἰγύπτιοι ὑπολογίζουν ὅτι ἐπέρασαν παραπάνω ἀπὸ δέκα χιλιάδες ἔτη... καὶ αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν Ἀλκμήνην δέκα χιλιάδες ἔτη ἀργότερα, ὠνομάζετο ἐκ γενετῆς Ἀλκαῖος καὶ μετωνομάσθη ἀργότερα Ἡρακλῆς...» (Διόδωρος Σικελιώτης, «Βιβλιοθήκη Ἱστορική» Α' 24, 2, 4).

• «Ὁ Ἡρακλῆς ὁμως εἶναι ἕνας παλαιὸς θεὸς τῶν Αἰγυπτίων, καὶ κατὰ τὰ λεγόμενά των, δεκαεπτὰ χιλιάδας ἔτη πρὶν βασιλεύσῃ ὁ Ἀμασις (6ος αἰὼν π.Χ.), οἱ θεοὶ των ἀπὸ ὀκτὼ ἔγιναν δώδεκα καὶ ἕναν ἐξ αὐτῶν ἐθεώρουν τὸν Ἡρακλέα». (Ἡρόδοτος, «Εὐτέρπη» 43).

• «...ἀπὸ τὸν Πᾶνα, λέγουν, ἐπέρασαν ἀκόμη περισσότερα ἔτη (δεκαεπτὰ χιλιάδες), διὰ δὲ τὸν Διόνυσον ἐπέρασαν τὰ ὀλιγώτερα, ἀπ' αὐτὸν μέχρι τοῦ βασιλέως Ἀμάσιος ὑπολογίζουν ὅτι εἶναι δέκα πέντε χιλιάδες ἔτη». (Ἡρόδοτος, «Εὐτέρπη» 145).

• «... διὰ τὸν Ἡρακλέα, ὅτι ὅταν ἦλθε εἰς τὴν Αἴγυπτον, οἱ Αἰγύπτιοι, ἀφ' οὗ τὸν ἐστεφάνωσαν, τὸν συνώδενον μετὰ πομπῆς, ἵνα τὸν θυσιάσουν εἰς τὸν Δία... αὐτὸς ἐξαπέλυσε τὴν δύναμίν του καὶ τοὺς ἐφόνευσεν». (Ἡρόδοτος, «Εὐτέρπη» 45).

• «Οἱ ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων, ὑπολογίζοντας τὸν χρόνον ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἥλιου μέχρι τὴν διάβασιν τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν, λέγουν ὅτι φθάνει περίπου τὰς εἴκοσι τρεῖς χιλιάδας ἔτη». (Διόδωρος Σικελιώτης, «Βιβλιοθήκη Ἱστορική» Α' 26,1).

• «Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς μεταβιβάζουν τὴν παράδοσιν, ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν ἐβασίλευσαν εἰς τὴν Αἴγυπτον κάτι ὀλιγώτερον ἀπὸ δέκα ὀκτὼ χιλιάδας ἔτη θεοὶ καὶ ἥρωες καὶ ὅτι τελευταῖος ἀπὸ τοὺς θεοὺς ἦτο ὁ Ὡρος, ὁ υἱὸς τῆς Ἰσιδος. Θνητοὶ βασιλεῖς ὀλιγώτερον ἀπὸ πέντε χιλιάδας ἔτη, ὡς τὴν 180ην Ὀλυμπιάδα». (Διόδωρος Σικελιώτης, «Βιβλιοθήκη Ἱστορική» Α' 44,1).

Βεβαίως οἱ ἀριθμοὶ τρομάζουν μὲ μίαν πρώτην ἀνάγνωσιν ὅταν ὁμως ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα καὶ αἱ πληροφορίες τῶν ἀρχαίων συγκριθοῦν μὲ τὸν χρονολογικὸν κατάλογον τοῦ Μανέθωνος, τοῦ Συγκέλου, τοῦ Εὐσεβίου (διὰ τοὺς δύο τελευταίους ὑπάρχει κάποια ἐπιφύλαξις, διότι, ὄντες χριστιανοί, προσπαθοῦν νὰ μειώσουν τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ νὰ ἀυξήσουν τοὺς αἰῶνας τῆς ἐβραϊκῆς ἱστορίας) καθὼς καὶ μὲ τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀποδείξεις (οἱ πρῶτοι θνητοὶ βασιλεῖς κυβερνοῦν μετὰ τὸ 5.000 π.Χ.), ταιριάζουν ἀπολύτως. Οὕτως ἔχομεν:

Ἡφαιστος Νεΐλου	49.219 π.Χ. (Διογένης Λαέρτιος)
Ἥλιος	23.300 π.Χ. (Διόδωρος)
Ὁσιρις-Ἰσις	πρὶν τὸ 10.400 π.Χ. ἢ μετὰ τὸ 23.400 π.Χ. (Διόδωρος)
Πᾶν	πρὶν τὸ 17.600 π.Χ. (Ἡρόδοτος)
Διόνυσος Σεμέλης - Κάδμου	2.000 π.Χ. (Ἡρόδοτος)
Ἡρακλῆς	πρὶν τὸ 10.100 π.Χ. (Διόδωρος)
	17.600 π.Χ. (Ἡρόδοτος)
Ἀλκαῖος (Ἡρακλῆς Ἀλκμήνης)	1.350 π.Χ. (Ἡρόδοτος), 10.000 ἔτη μετὰ τὸν Ἡρακλῆ (Διόδωρος)
Θνητοὶ βασιλεῖς	μετὰ τὸ 5.000 π.Χ.

Πολλοὶ λέγουν, ὅτι τὰ παραπάνω ἔτη εἶναι σεληνιακὰ καὶ ὄχι ἡλιακὰ. Ἀσφαλῶς ὑπῆρξε σεληνιακὴ χρονολογικὴ μέτρησις ὁμως ἐὰν εἶναι σεληνιακὰ, ὁ Ἡφαιστος ἔζησε τῷ 4.000

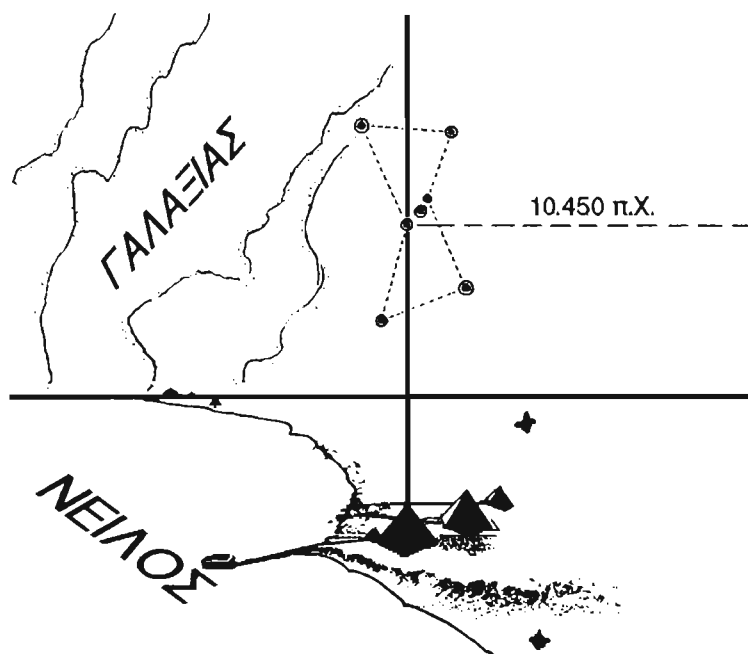
π.Χ., ὁ "Ἡλιος τὴν δευτέραν χιλιετίαν – δηλ. τὴν ἐποχὴν τοῦ Φαραώ(!), πράγμα ἀδύνατον –, ὁ "Οἰρις μεταξὺ 1.900 καὶ 1.000 π.Χ.(!), ὁ Πάν τῷ 1.400 π.Χ., ὁ Διόνυσος τῷ 1.200 π.Χ. – δηλ. μετὰ τὸν "Ραμοῦ Β'!! καὶ ὁ "Ἡρακλῆς τῆς "Αλκμήνης ἔζησε (κατὰ τὸν Διόδωρον) τὴν ἐποχὴν τοῦ Διόδωρου (1ος αἰὼν π.Χ.)!!! "Ἐκτὸς ἐὰν πρὶν τὸν κατακλυσμὸν ὑπῆρχε μία ἄλλη χρονολογικὴ μονὰς μετρήσεως ἄγνωστη εἰς ἡμᾶς ("Ωριωνιακὸν ἔτος;). Τὸ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία εἶναι κατὰ πολὺ ἀρχαιότερα τῆς Αἰγυπτιακῆς, φαίνεται ἐκτὸς τῶν ἀναφορῶν τοῦ Πλάτωνος ἀπὸ τὰ ἑξῆς:

- «Οἱ Μενδήσιοι θεωροῦν τὸν Πᾶνα ὡς ἓνα ἐκ τῶν ὀκτῶ θεῶν, διὰ τοὺς ὁποίους λέγουσιν ὅτι ὑπῆρξαν ἀρχαιότεροι ἀπὸ τοὺς δώδεκα θεούς». ("Ἡρόδοτος, «Εὐτέρπη» 46). "Ἀλλά:
- «Εἰς τοὺς "Ελληνας ὁ "Ἡρακλῆς, ὁ Διόνυσος καὶ ὁ Πάν θεωροῦνται ὅτι εἶναι οἱ νεώτεροι ἀπὸ τοὺς θεούς, εἰς τοὺς Αἰγυπτίους δὲ θεωροῦν τὸν Πᾶνα ὡς τὸν ἀρχαιότατον...». ("Ἡρόδοτος, «Εὐτέρπη» 145).

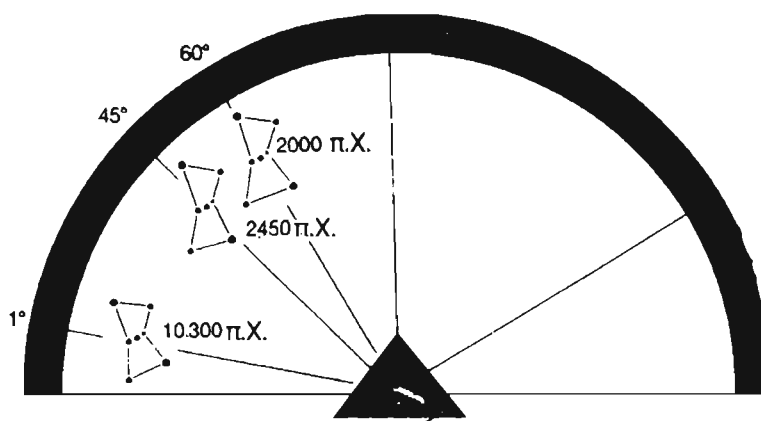
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τὰ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα συνάγονται ἐκ τῶν παραπάνω, εἶναι ὅτι: θεοὶ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας-ἱστορίας ἐκινέησαν τὴν Αἴγυπτον πρὶν ἀπὸ τοὺς Φαραῶ. Ὁ βασιλεὺς τῆς πρώτης δυναστείας Μίν (ἡ Μήνης ἡ Μηνᾶς ἡ Μένες) τῆς Θυνιτικῆς περιόδου πιθανὸν νὰ ἦτο Μίνως (Μίνως ἡ "Απόλλων ἡ "Ἡρακλῆς εἶναι τιμητικοὶ τίτλοι, οἱ ὁποῖοι ἐδίδοντο εἰς σπουδαῖα πρόσωπα· οὕτως ἐξηγοῦνται τὰ πολλὰ πρόσωπα μὲ τὸ αὐτὸν ὄνομα: "Ἡρακλῆς, κ.λπ.). Αἱ πυραμίδες τῆς Γκίζης, ἡ Σφίγξ καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ "Οσίρειον εἶναι προ-κατακλυσμαῖα οἰκοδομήματα.

Αἱ τρεῖς πυραμίδες τῆς Γκίζης δὲν ἦσαν τάφοι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀστεροσκοπεῖα (ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ τὸ σχῆμα των, δηλ. καὶ αἱ τέσσαρες ἔδραι των «κυττοῦν» πρὸς τὸν οὐρανόν· οἰκοδόμημα δίχως σκέπην) καὶ «μουσεῖα γνώσεων» κατεσκευασμένα ἵνα διατηρηθοῦν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν (ἀρχιτέκτονες οἱ Τελχίνες καὶ οἱ "Εκατόγχειρες;). Ἡ Σφίγξ (κεφαλὴ καὶ σῶμα) ἦτο λέων, ὁ ὁποῖος «κυττᾷ» κατὰ τὸ 10.450 π.Χ. τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Λέοντος. "Ἀλλωστε ἡ ἑνδεκάτη χιλιετία π.Χ. εἶναι ἡ ἐποχὴ τοῦ Λέοντος· ἡ ἐποχὴ τοῦ Ταύρου ἦτο μετὰ τοῦ 4.380 καὶ 2.200 π.Χ., ἐποχὴ τοῦ Κρητικοῦ πολιτισμοῦ (σύμβολον τὰ κέρατα τοῦ ταύρου, ταυροκαθάψια κ.λπ.)· ἀπὸ τὸ 2.200-170 π.Χ. ἔχομε τὴν ἐποχὴν τοῦ Κριοῦ (σύμβολον τὰ κέρατα τοῦ κριοῦ: Ζεὺς-"Αμμων, καὶ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τοῦ Μ. "Αλεξάνδρου κ.λπ.)· καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τὸ 1.990 μ.Χ. ἔχομε τὴν ἐποχὴν τῶν "Ιχθύων (οἱ ἰχθύες σύμβολον τοῦ χριστιανισμοῦ -"Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς Σωτήρ). Μετὰ τὴν ὀγδόην χιλιετίαν πυκνώνουν τὰ φύλα ἐξ "Ασίας καὶ κυρίως ἐκ τῶν "Ἰνδιῶν· οἱ πληθυσμοὶ αὐτοὶ θὰ ἀποτελέσουν ἀργότερον (3η χιλιετία) τοὺς γνωστοὺς ἀρχαίους Αἰγυπτίους, οἱ ὁποῖοι θὰ οἰκιοποιηθοῦν πολλὰ τῆς προ-κατακλυσμαῖας περιόδου. Ὁ Φαραῶ (Χέψ;·) ἀνεπαλαίωσεν ἐπάνω τὴν κεφαλὴν τῶν Φαραῶ· ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ ἡ μικρὰ εἰς ἀναλογίαν ὡς πρὸς τὸ σῶμα κεφαλὴ τῆς Σφιγγὸς καθὼς καὶ ἡ μικρὰ σχετικῶς φθορὰ τῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν μεγάλην διάθρωσιν τοῦ σώματος (ἔως καὶ 98 ἐκ. βάθος!). Αἱ περισσότεραι ἀρχαῖαι –ἐὰν ὅχι ὅλαι– πόλεις τῆς Αἰγύπτου καθὼς καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς εἶναι ἑλληνικά, καὶ κυρίως θεῶν. Ἡ θέσις τῶν τριῶν πυραμίδων τῆς Γκίζης, ὅπως καὶ αἱ περιοχαὶ Zawyat al-Aryan καὶ Abu Roash (δύο τελεῖαι εἰς τὴν εἰκ. 6) μετὰ τοῦ Νείλου, ἀπεικονίζουσιν τὸν ἀστερισμὸν τοῦ "Ωρίωνος καὶ τὸν Γαλαξίαν τῷ 10.450 π.Χ. (ἔτσι ἐξηγεῖται, ὅτι ἡ μικρὰ πυραμὶς δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸν αὐτὸν ἄξονα μὲ τὰς ἄλλας δύο, ἀλλὰ εὐρίσκεται εἰς ὀλίγον τι λοξὴν θέσιν)· καὶ ὁ Πλάτων εἶχεν δίκαιον ἀναφέρει τὴν δεκάτην-ἑνδεκάτην χιλιετίαν. Οἱ Αἰγύπτιοι προσεπάθησαν νὰ κατασκευάσουν καὶ αὐτοὶ πυραμίδας



Εἰκ. 6: Τῷ 10.450 π.Χ. ἀνταποκρίνεται ἀπὸ τὴν Ἡλιούπολιν ἢ θέσις τοῦ Ὠρίωνος εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν θέσιν τῶν τριῶν Πυραμίδων εἰς τὴν Γῆν.



Εἰκ. 8: Αἱ θέσεις τοῦ Ὠρίωνος εἰς διαφόρους χρονικὰς περιόδους.

δίχως τὸ ποθητὸν ἀποτέλεσμα (περίπου ἑκατόν: καμμία δὲν οἰκοδομήθη μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς Μ. Πυραμίδος, αἱ περισσότεραι κατεστραμμέναι ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἢ εἰς ἀθλίαν κατάστασιν). Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες μετὰ τὴν τρίτην χιλιετίαν συνέβαλον ἀποφασιστικῶς εἰς τὸν πολιτισμὸν τῆς Αἰγύπτου ἔχοντες φιλικὰς σχέσεις· ὁ Ψαμμήτιχος ἀπελευθέρωσε τὴν χώραν μὲ Ἕλληνας καὶ Κᾶρας μισθοφόρους, ὁ Ῥαμεσῆς Γ' συνεμάχησε μὲ τοὺς Αἰγαιοὺς, ὁ Ἀμασις ἐνυμφεύθη τὴν ἑλληνίδα Λαδίκην καὶ ἐστήριξε τὴν ἰσχύν του ἐπὶ Ἑλλήνων μισθοφόρων (ἴσως νὰ ἦτο καὶ ὁ ἴδιος ἑλληνικῆς καταγωγῆς), ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἦλθε ὡς ἀπελευθερωτής, καὶ φυσικὰ ἐπὶ Πτολεμαίων ὑπῆρξε μία ἀνεπανάληπτη πολιτιστικὴ ἀνθις, μὲ τὰς πανεπιστημιακὰς σχολὰς καὶ τὴν περίφημον Βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας. Καὶ ἐδῶ γεννᾶται ἓνα ἄλλο ἐρώτημα: Πῶς εἶναι δυνατόν αἱ μεγαλύτεραι διδωθῆναι τῆς ἀρχαιότητος (Ἀλεξανδρείας, Περγᾶμου, Ἐφέσου, Τάραντος κ.λπ.), φυλάσσοντας ὅλην τὴν ἀρχαίαν γνῶσιν, νὰ κατεστράφησαν –ἀσχέτως ἀπὸ ποίους– καὶ οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς νὰ μὴν εἶχαν κάποια ἀντίγραφα εἰς σίγουρον μέρος; Ἡ μήπως τὰ ἀντίγραφα αὐτὰ εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν κατοχὴν ἄλλων, καὶ ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ ἡ αἰφνιδία ἀνοδος τῆς τεχνολογίας τὰ τελευταῖα 50 ἔτη;

Βιβλιογραφία

- Antoniadi, E.M., «*L' Astronomie égyptienne*», Paris 1934.
 Bauval, Robert/Adrian Gilbert, «*Das Geheimnis des Orion*», München/Leipzig 1994.
 Ceram, C.W., «*Das Buch der Pyramiden*», 1980.
 Διοδώρος Σικελιώτης, «*Βιβλιοθήκη Ἱστορικὴ*», ἐκδ. Γεωργιάδης, Ἀθῆναι.
 Ἐόανς, Ἀρβοῦρος, «*The Palace of Minos at Knossos*», London 1921-1935.
 Εὐσεβίου, «*Chronicorum libri duo*», Berlin 1867-1876/Dublin-Zürich-Hildesheim 1967.
 Hammond, Nicholas G.L., «*Atlas of the Greek World in Antiquity*», Cambridge/N. Jersey 1981.
 Hancock, Graham, «*Die Spur der Götter*» 1995.
 Hofmann, J.B., «*Etymologisches Wörterbuch des Griechischen*», München 1950.
 Ἡρόδοτος, «*Ἱστορίαι*», ἐκδ. Πάπυρος, Ἀθῆναι 1975.
 Kroll, J., «*Die Lehren des Hermes Trismegistos*», Münster in Westfalen 1913.
 Liddell, H.G.-Scott, R., «*Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*».
 Μαρινάτος, Σπυρίδων, «*Κρήτη καὶ Μυκηναϊκὴ Ἑλλάς*», Μόναχον 1959.
 Müller-Karpe, Hermann, «*Handbuch der Vorgeschichte*», München 1968.
 Νόννος, «*Διονυσιακά*», Λονδὶνον 1940.
 Jacoby, Felix, «*Die Fragmente der Griechischen Historiker*», Leiden 1958.
 Müller, C., «*Fragm. Histor. Graec.*», ἐκδ. Minerva, Paris 1841-1870/Franfurt-Main 1975.
 Petrie, W.M. Flinders, «*Prehistoric Egypt*», London 1920.
 Πλίνιος, «*Φυσικὴ Ἱστορία*», Ὁξφόρδη 1938-1962.
 Πλούταρχος, «*Περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος*», ἐκδ. Πάπυρος, Ἀθῆναι 1975.
 Preisendanz, K., «*Papyri Graecae Magicae*», ἐκδ. Teubner, Λειψία 1974.
 Scott, W., «*Hermetica-Corpus Hermeticum*», Oxford 1924.
 Σουΐδας, «*Λεξικόν*», Imm. Bekker, Ἀθῆναι ἐκδ. Γεωργιάδης.
 Σταμάτης Εὐάγγελος Σ., «*Εὐκλείδου Γεωμετρία*», Ἀθῆναι 1952/1975.
 Στέφανος, Βυζάντιος, «*Ἑθνικά*», Βερολῖνον 1849.
 Σύνκελος, Γεώργιος, «*Ἐκλογή Χρονογραφικὴ*», ἐκδ. Teubner, Λειψία 1984.
 Τζέτζης, Ἰωάννης, «*Βιόλιον Ἱστορικῆς τῆς διὰ στίχων πολιτικῶν-Χιλιάδες*», Hidesheim 1963, Λειψία 1826.
 Thimus, Alb. Freiherr von, «*Die Harmonikale Symbolik des Altertums*», Köln 1868-1876/Hildesheim 1988.
 Χασάπης, Κωνστ. Σ., «*Τὸ μυστικὸν τῆς Πυραμίδος τοῦ Χέοπος*. – Ἀστρονομικαὶ καὶ μαθηματικαὶ ὑλοποιήσεις», Ἀθῆναι 1963.
 Ψελλός, Μιχαήλ, «*Ἀναγωγαὶ ἐν Ἀλληγορίαις Ἰλιάδος*» τοῦ Ἰ. Τζέτζου, Παρίσι 1851/Hidesheim 1967.
 Wagner, R.-Martini, Edg.-Festa, Nik.-Olivieri, A., «*Mythographi Graeci*», ἐκδ. Teubner, Λειψία 1902-1965.

Νικόλαος Σταμ. Ἀσπιώτης

μ. Εὐπαλῖνος ὁ Μεγαρεὺς

Οἱ φιλικοὶ δεσμοὶ μεταξὺ τῶν Σαμίων καὶ τῶν Μεγαρέων ἦσαν ἰσχυρότατοι, ἅψ' ὅτον οἱ δεῦτεροι βοήθησαν ἀποφασιστικὰ στὴν ἀνατροπὴ τῶν «γεωμόρων» (= ὀλιγαρχικοί, «ἀριστοκράτες») τῆς Σάμου. Ἐκτοτε (520 π.Χ.) πολλοὶ Μεγαρεῖς ἐγκαθίσταντο μονίμως ἢ προσωρινῶς στὴν Σάμο, ἡ ὁποία τοὺς παρέιχε ἄφθονες δυνατότητες καλῆς ζωῆς. Ἐνας ἐξ αὐτῶν ἦταν καὶ ὁ Εὐπαλῖνος τοῦ Ναυστρόφου, ἄνδρας ἐξαιρετικὰ εὐφυῆ καὶ μεγαλεπήβολος μηχανικός.

Δὲν γνωρίζουμε τὸν ἀκριβῆ χρόνον μεταβάσεώς του στὸ νησί οὔτε συνελπῶς καὶ τὸν ἀκριβῆ χρόνον ἐκτελέσεως τοῦ κολοσσιαίου γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἔργου, τῆς διατρέψεως τοῦ λόφου, ποὺ σήμερα ὀνομάζεται Καστρί. Ὁ Ἡρόδοτος, χάρι στὸν ὁποῖο ἐγινε γνωστὸν τὸ ὄρυγμα, δὲν εἶναι σαφές, ὅσον ἀφορᾷ στὸν χρονικὸ προσδιορισμό. Ἀναφέρει τὸ ἔργο ὡς ἓνα ἐκ τῶν τριῶν σπουδαιότερων μνημείων, χάριν τῶν ὁποίων θεωρεῖ τὴν Σάμο ὡς «πρώτην πασέων τῶν Ἑλληνίδων καὶ θαρβάρων πόλιν». Ὁ Ἀριστοτέλης ὡσαύτως, θέλοντας ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ τυραννίδες σφύζονται διὰ τῆς ἐκτελέσεως μεγάλων τεχνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων, ὑπολαμβάνει ὅλα τὰ μεγάλα ἔργα τῆς Σάμου ὡς δημιουργήματα τοῦ τυράννου Πολυκράτους («Πολυκρατεία»), καὶ ποὺ μπορεῖ καὶ νὰ μὴν εἶναι ἀκριβές. Πολλοὶ πάντως συγγραφεῖς καὶ ἐρευνητὲς θεωροῦν τὸ Εὐπαλίνειον Ὀρυγμα ὡς παλαιότερον τοῦ Πολυκράτους, ὅπερ καὶ πιθανώτερον.

Ὁ Ἡρόδοτος περιγράφει μὲ θαυμασμὸ τὸ ἔργο καὶ μᾶς παρέχει πολὺτιμες πληροφορίες σχετικὰ μὲ τὶς διαστάσεις του, ποὺ ἔχουν ὡς ἑξῆς: «σ' ἓνα λόφο ὕψους ἑκατὸν πεντήκοντα ὀργυῶν, σκάφθηκε ὄρυγμα ἀρξάμενον ἀμφίστομον». Τὸ μῆκος τῆς σήραγγος εἶναι ἑπτὰ στάδια, ἐνῶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος ὀκτὼ πόδια. Καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς σήραγγος ἀνοιξαν δευτέρη διώρυγα, ποὺ ἔχει βάθος εἴκοσι πήχεων καὶ πλάτος τριῶν ποδιῶν. Δι' αὐτῆς τῆς διώρυγος διοχετεύεται τὸ νερὸ κάποιας μεγάλης πηγῆς διὰ σωλῆνων στὴν πόλιν. Ἀρχιτέκτων δὲ τοῦ ὀρύγματος τούτου ὑπῆρξεν ὁ Μεγαρεὺς Εὐπαλῖνος τοῦ Ναυστρόφου» («Θάλεια» 60).

Ὁ Ἡρόδοτος δὲν μνημονεύει τὸ ὄνομα τῆς πηγῆς, ποὺ κατὰ τοὺς συγχρόνους ἀρχαιολόγους εἶναι ἡ καλουμένη πηγὴ τῶν Ἀγιάδων, ἓνα ὄνομα ποὺ φέρνει στὸ μυαλὸ τῆς Ναιάδες, τὶς Κρηναῖες νύμφες, ποὺ προστάτευναν τὶς πηγὰς καὶ τὶς κρήνες. Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Θεοκρίτου ὡστόσο πιστεύει, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς Ἀρεθοῦσης πηγῆς, ἐνῶ ὁ Πλίνιος μνημονεύει τὶς πηγὰς τῆς Γιγαρθοῦς καὶ τῆς Λευκοθέας.

Τὸ θαυμάσιο στὴν ὑπόθεσιν αὐτῇ δὲν εἶναι τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου οὔτε οἱ πηγὰς, οἱ κεραμικοὶ σωλῆνες καὶ τὸ ὑδραγωγεῖο, τοῦ ὁποίου μόνον τὰ ἐρείπια σφύζονται· τὸ ἐνδιαφέρον μας ἀποσπᾷ ὁ τρόπος ποὺ ἐπέλεξε ὁ μηχανικός, προκειμένου νὰ περατωθῇ τὸ ἔργο σὲ συντομώτερον χρόνο. Ἀρχισε λοιπὸν τὴν διάτρησιν τοῦ λόφου «ἀμφιστόμως», σκάπτοντας δηλαδὴ καὶ

ἀπὸ τὰ δύο ἀντίθετα μέρη ταυτοχρόνως, πράγμα πὺν ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν (ἀσημαντὴ) ἀσυνέχεια τῶν δαπέδων καὶ τῶν ὀροφῶν στὸ σημεῖο πὺν συναντῶνται καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν μικρὴ λόξενσιν τῆς σήραγγος στὸ σημεῖο αὐτό. Πῶς ὁμως ἐπέτυχε ὁ Μεγαρεὺς νὰ διανοίξῃ τὸν λόφο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο; Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ δαμονίου μηχανικοῦ καὶ γεωμέτρου κι ὅτι διέθετε τὰ ἀναγκαζοῦντα πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸ ὄργανα, πὺν, πέραν τοῦ γνώμονος καὶ τοῦ διαδήτου, εἶναι τὸ γωνιόμετρο καὶ ἡ χωροσταθμικὴ διόπτρα σηράγγων, ὥστε νὰ συναντηθοῦν στὸ ἐπιθυμητὸ σημεῖο.

Πολλοὶ θεωροῦν τὸν Εὐπαλῖνο ὡς ἱκανὸ γεωδαίτη. Οἱ γεωδαῖτες ἦσαν τοπογράφοι, πὺν μετροῦσαν καὶ χωρίζαν τὴν γῆ κατὰ τὶς ἀγοραπωλησίες, τοὺς ἀναδασμοὺς καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τεχνικῶν ἔργων. Ἡ γεωδαισία –ἐκ τοῦ οὐσιαστικοῦ «γῆ» καὶ τοῦ ρήματος «δαίω» (= μοιράζω)– ἦταν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἡ πρακτικὴ γεωμετρία, πὺν ὑπηρετοῦσε τὶς καθημερινὲς ἀνάγκες τῆς ζωῆς. Δὲν γνωρίζουμε ἀρκετὰ γι' αὐτὸν τὸν κλάδο τῶν μαθηματικῶν, παρὰ τὸ ὅτι ἐγράψαν σχετικὰ ἔργα καὶ ἀπὸ τὸν Δημόκριτο («Περὶ γεωργίης ἢ Γεωμετρικὸς») καὶ ἀπὸ τὸν Δικαίρχο («Καταμετρήσεις τῶν ἐν Ἑλλάδι ὀρέων»). Ὁ Εὐκλείδης οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῆς γεωδαισίας καὶ τῶν μεθόδων τῆς ὡς ἐπιστήμης, πράγμα πὺν σημαίνει ὅτι τὴν θεωρεῖ ὡς ὑποδεέστερη· τὸ ἴδιο κι ὁ Ἀρχιμήδης.

Ὁ Ἡρων ὥστόσο στὸ «Περὶ διόπτρας» ἔργο του δίδει μιὰ καλὴ θέσι στὴ γεωδαισία, πὺν τὴν θεωρεῖ τμῆμα τῶν Μαθηματικῶν, λέγοντας: «Πόσα τὰ μέρη τῆς Μαθηματικῆς; Τῆς μὲν τιμιωτέρας [=πολυτιμώτερης] καὶ πρώτης ὁλοσχερέστατα μέρη δύο, ἀριθμητικὴ καὶ γεωμετρία, τῆς δὲ περὶ τὰ αἰσθητὰ ἀσχολουμένης ἑξί, λογιστικὴ, γεωδαισία, ὀπτική, κανονικὴ, μηχανικὴ καὶ ἀστρονομία».

Ὁ Εὐπαλῖνος δὲν θὰ ἦταν φυσικὰ ἀπλὸς γεωδαίτης, ἀλλὰ καὶ μαθηματικὸς μέγας καὶ προικισμένος (πολιτικὸς) μηχανικὸς. Οἱ ἐπιστήμες αὐτὲς ἦσαν τρόπον τινα συντεχνιακὲς καὶ οἱ γνώσεις τους μετεδιδάχοντο ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους στὰ νεώτερα μέλη τῆς οἰκογενείας προφορικὰ. Ὁ Μεγαρεὺς ὅπως καὶ ὁ Ἰκτῖνος, καὶ ὁ Ροῖκος, καὶ ὁ Φαίαξ ὁ Ἀκραγαντῖνος κ.ἄ. πρέπει νὰ ἦταν συνεχιστὴς μιᾶς μακρᾶς παραδόσεως, πὺν εἶχε τὶς ρίζες τῆς στὴν μυθικὴ ἐποχὴ. Ἡ Σάμος ἰδιαιτέρως εἶχε πλῆθος μηχανικῶν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ὅπως γιὰ παράδειγμα τὸν Ἀρπαλο, τὸν Μανδροκλῆ, τὸν Θεόδωρο. Κι ὁμως τὸ ἔργο τῆς διανοίξεως τοῦ λόφου καὶ τῆς ὑδροδοτήσεως τῆς πόλεως ἀνετέθη στὸν Εὐπαλῖνο· πράγμα πὺν σημαίνει, ὅτι ὁ Μεγαρεὺς ὄχι ἀπλῶς ὑπερεῖχε, ἀλλὰ θὰ εἶχε καὶ τὴν ἀνάλογη εἰδίκευσιν στὸ ἀντικείμενο αὐτό.

Σήμερα, δυνάμει χιλιάδες ἔτη μετὰ, τὸ Εὐπαλίνειον Ὁρυγμα προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸ ἀρχαιολόγων καὶ πολιτικῶν μηχανικῶν. Οἱ μηχανικοί, πὺν σχεδίασαν κι ἐξεπόνησαν τὴν μελέτη τοῦ... «Ἀττικὸ Μετρώ», θεωροῦν τὸν Εὐπαλῖνο ὡς πρῶτον διδάσκαλο τῆς ἐπιστήμης τους. Δικαίως λοιπὸν πρέπει νὰ ἀνακηρυχθῇ πατὴρ καὶ γεννήτωρ τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν.

Σαράντος Πάν

‘Ο ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς Μονοθεϊσμός, καὶ ἡ περίπτωση τῆς «Π. Διαθήκης» ΝΑ ΑΠΟΒΛΗΘΗ ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Εἶναι ψεῦδος, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἦσαν εἰδωλολάτρες καὶ ὅτι ἐπίστευαν εἰς πολλοὺς θεοὺς, ἐνῶ δὴθεν οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν μονοθεϊστὲς. Τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι πρῶτοι ἔδωσαν εἰς τὸν κόσμον τὸν μονοθεϊσμόν. Τὸ Ἑλληνικὸν Πνεῦμα ὄχι μόνον ἀπεκάλυψε τὴν οὐσίαν καὶ τὴν προέλευσιν τῶν ὄντων, ἀλλὰ ὁ Ἕλλην μύστης Ὁρφεὺς εἰς τὶς βουνοπλαγιὰς τῆς Ροδόπης καὶ τοῦ Αἴμου ἐδραΐωσε τὸν ἕνα καὶ μοναδικὸν Θεὸν καὶ μὲ τὸν Ὁρφικὸν ἱερὸν λόγον πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸ 1700 π.Χ. ἐθεμελίωσε τὶς ρίζες τοῦ μονοθεϊσμοῦ, ὥστε ἡ Ἑλλάδα νὰ εἶναι ἡ χώρα ὅπου ἐγεννήθη ἡ ἔννοια τῆς παγκοσμίου αἰτίας, ἡ ἔννοια τοῦ ἐνὸς Θεοῦ. Ὁ Ἰωάννης Δ. Πασσάς μὲ μαθηματικὸς ὑπολογισμοὺς ἀπέδειξε, ὅτι οἱ Ὑμνοὶ τοῦ Ὁρφέως διευτυπώθησαν τὸ 11.835 ἔτος π.Χ. («Ὁρφικά», ἐκδόσεις Ἡλίου, σελ. 102).

Ὁ Ὁρφεὺς εἰς τὸν μύστην τῶν Δελφῶν ἀποκαλύπτει τὸ πρῶτο μεγάλο ἀπόρητο, ὅτι: «ἕνα μονάχα ὃν βασιλεύει εἰς τὸν βαθὺν οὐρανὸν καὶ μέσα εἰς τὴν ἄβυσσος τῆς γῆς, ὁ θρονιτερός Δίας, ὁ αἰθέριος Δίας,.... ἕνας βασιλιάς, μία ἐξουσία, ἕνας θεός, ἕνας μέγας διδάσκαλος». Ὁ Ὁρφεὺς εἶναι αὐτὸς ὁ ὅποιος ἐθεμελίωσε τὴν ἔννοιαν τῆς ἐνότητος τοῦ σύμπαντος εἰς τὸν ἕνα καὶ μοναδικὸν Θεόν: «Εἷς θεός, εἷς κόσμος», «Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται...», «Εἷς Ζεὺς... εἷς θεὸς ἐν πάντεσι», «Ἔστιν δὲ πάντων ἀρχὴ Ζεὺς».

Ἡ θεολογία τοῦ Ὀμήρου, διαποτισμένη ἀπὸ τὸ Ὁρφικὸν πνεῦμα, ἐπροσωποποίησε τὴν ὑπέρθεον ἔννοιαν τοῦ ὑψίστου ὄντος καὶ ἀτένισε τὸν ἕνα ὑψίστον Θεόν –τὸν Δία, ὅπου εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ὀμηρικοῦ Πανθέου ἀναφέρεται: «Διὶ πατρί»: αὐτὸς ποὺ ὡς θεὸς ὅλα μπορεῖ νὰ τὰ κάμῃ: «Θεὸς δέ... δύναται γὰρ ἅπαντα» (Ὀμήρου Ὀδύς. ξ 440 καὶ 445).

Ὁ Ἡσίοδος ἐκήρυττε τὸν Δία ὡς ὑψίστο ὄν, ὡς ἀρχοντα καὶ ὡς πρωταρχικὸν βασιλέα τῶν θεῶν: «Μέγ' ἀναξ, θεῶν πρότερος βασιλεὺς», «θεῶν ἀθανάτων βασιλεὺς» καὶ «θεῶν βασιλεὺς καὶ ἀνθρώπων» ἢ «πατὴρ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων».

Ὁ Πυθαγόρας ἀπὸ τὴν Σάμον (580-500 π.Χ.) ἦτο διαποτισμένος ἀπὸ τὴν Ὁρφικὴν Θεογονίαν τοῦ Ἀριθμοῦ, καὶ ἔτσι οἱ Πυθαγόρειοι ἐκαλοῦντο Ὁρφικοί, (Πυθαγόρου, «Χρυσὰ Ἐπη», ἔκδοσις Παπύρου Ἀθηνῶν, σελ. 23, 1938). Ὁ Πυθαγόρας ἐπρέσβευε τὸν ἕνα θεόν. Ἀπὸ τὴν Βιβλιοθήκην τῶν Ἑλλήνων Πατέρων (ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας, τόμος Δ', σελ. 27, στίχος 32) καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τὸν Ἰουστίνου, εἰς τὸν λόγον του τὸν προτρεπτικὸν «πρὸς Ἑλλήνας» διαβάξομε γιὰ τὸν Πυθαγόρα ὅτι: «Περὶ ἐνὸς θεοῦ φρονῶν φαίνεται», δηλαδὴ φαίνεται ὅτι (ὁ Πυθαγόρας) πιστεύει ἕνα θεόν. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἡ μονάδα συμβολίζει εἰς τοὺς Πυθαγορείους τὸν Θεόν, καὶ ἐδίδασκεν ὁ Πυθαγόρας ὅτι τὸ Ἕνα, ἢ Μονάδα, εἶναι ἡ ἀρχὴ ὅλων τῶν πραγμάτων: «Ἐν ἀρχὰ πάντων» (Πρό-

κλος εἰς τὴν «Πολιτείαν» II 46,7· καὶ Διογένης Λαέρτιος, «Βίοι Φιλοσόφων», κεφ. VIII, 25· ὡς καὶ Σταμάτης Εὐάγγ., σελ. 13, 1981). Ἐπίσης ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Πυθαγόραν: «Ὁ μὲν θεὸς εἷς... καὶ πάντων πατήρ», ἢ «ἔστι τε θεὸς καὶ οὗτος πάντων κύριος» (Ἰαμβλίχον, «Πυθαγορικός Βίος», 87, 115-16) καὶ «ἔστιν ἡγεμὼν καὶ ἄρχων πάντων θεός, εἷς αἰὲ ἐὼν, μόνιμος ἀκίνητος, αὐτὸς ἐαυτῷ ὁμοῖος, ἔτερος τῶν ἄλλων» (Φιλολάου, «Ἀποσπάσματα»: Σακελλαρίου Γ.Θ., ἔκδ. 1963, σελ. 164).

Ὁ Σωκράτης, ὁ μέγας Ἑλλήν φιλόσοφος, εἰς τὸν ὁμώνυμον πλατωνικὸν διάλογον εἰς ἐρώτησιν τοῦ Ἀλκιβιάδου: «ποιός εἶναι ὁ σοφώτερος;» ἔδωκε μίαν περιεκτικὴν ἀλλὰ γεμάτην φῶς ἀπάντησιν: «Θεός, ὦ Ἀλκιβιάδη». Θὰ πειθαρχήσω εἰς τὸν Θεὸν μᾶλλον, παρὰ σ' ἐσᾶς, λέγει πρὸς τοὺς δικαστὰς τοῦ Ὁ Σωκράτης. Κατὰ τὸν Σωκράτη ὁ Θεὸς εἶναι ὑπεράνω θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Εἶναι ὁ ὑπέρτατος νοῦς (Λόγος): «Νοῦς ἐστὶ βασιλεὺς ἡμῖν, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς», ποῦ κυδερνάει τὸ Σύμπαν.

Ὁ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης (5ος αἰὼν π.Χ.) λέγει: «... θεὸν εἶναι ζῶν ἀθάνατον, λογικόν, τέλειον... εἶναι δὲ τὸν μὲν δημιουργὸν ὄλων».

Οἱ Στωϊκοὶ λέγουσιν: «... τὸν κόσμον τριχῶς εἶναι λέγουσιν αὐτόν τε τὸν θεόν..., ὅς δὴ ἄφθαρτός ἐστι καὶ ἀγέννητος, δημιουργὸς ὧν τῆς διακοσμήσεως... καὶ ἕνα εἶναι τὸν κόσμον, καὶ τοῦτον πεπερασμένον, σχῆμα ἔχοντα σφαιροειδές...» (Σουΐδας, λῆμμα «Κόσμος»).

Ὁ Ἀρχιλόχος (8ος αἰὼν π.Χ.) λέγει: «ὦ Ζεῦ, πάτερ Ζεῦ, σοῦ μὲν οὐρανοῦ κράτος, σὺ δ' ἔργα ἐπ' ἀνθρώπων ὁρᾷς λεωργά (= λαοφθόρα) καὶ θεμιστὰ (= δίκαια), σοὶ δὲ θηρίων ὕβρις τε καὶ δίκη μέλει».

Ὁ Τέρπανδρος (7ος αἰὼν π.Χ.) λέγει: «Δία πάντων ἀρχάν, πάντων ἀγήτορα».

Ὁ Αἰσχύλος (525-456 π.Χ.) λέγει: «Ζεὺς ἐστὶν αἰθήρ, Ζεὺς δὲ γῆ, Ζεὺς δ' οὐρανός, Ζεὺς τὰ πάντα» (ἀπόσπασμα 588).

Ὁ Πλάτων (427-347 π.Χ.) λέγει: 1) «Τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα παντὸς εὐρεῖν τε ἔργον... εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν» («Τίμαιος» 28 C). 2) Ὁ ἀνθρώπος τείνει εἰς τὸ «ὁμοιοῦσθαι θεῷ» («Πολιτεία» I 613 b).

Ὁ Πίνδαρος (Θῆβαι, 518 π.Χ.) λέγει: «Τί θεός; ὅ,τι τὸ πᾶν...».

Ὁ Κλεάνθης (μαθητὴς τοῦ Ζήνωνος, 4ος αἰὼν π.Χ.) λέγει: «Οὐδέ τι γίγνεται ἐπὶ χθονί, σοῦ δίχα».

Καὶ ἄλλοι Ἑλληνες φιλόσοφοι, ὅπως ὁ Θαλῆς, ὁ Ἀναξίμανδρος, ὁ Ἡράκλειτος, ὁ Ξενοφάνης, ὁ Παρμενίδης, ὁ Ἀναξαγόρας, ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Ἐπίκουρος, ἐπίστευαν καὶ ἐκήρυτταν τὸν μονοθεϊσμόν.

Καὶ διὰ τὰ μὴν μνημονεύσω ἀκόμη πέρα πολλοὺς ἄλλους, σταματῶ εἰς τὸν Ἀριστοτέλη, τὴν ἀπόψιν τοῦ ὁποῖου περὶ θεοῦ ἀκολουθεῖ ἀπολύτως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Γράφει λοιπὸν ὁ Ἀριστοτέλης: «καὶ ζωὴ δὲ γε ὑπάρχει· ἡ γὰρ νοῦ ἐνέργεια ζωὴ, ἐκείνος ἐνέργεια. Ἐνέργεια δὲ ἡ καθ' αὐτὴν ἐκείνου ζωὴ ἀρίστη καὶ αἰδῖος. Φαμέν δὲ τὸν θεὸν εἶναι ζῶν αἰδῖον ἄριστον, ὥστε ζωὴ καὶ αἰὼν συνεχὴς ὑπάρχει τῷ θεῷ». Δηλαδή ὁ θεὸς ἀποτελεῖ τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς, διότι ἡ ἐνέργεια τοῦ νοῦ εἶναι ζωὴ, ὁ θεὸς εἶναι ἡ καθαρὴ ἐνέργεια. Τὴν δὲ ζωὴν τοῦ θεοῦ τὴν ἀποτελεῖ ἡ καθαυτὴ ἐνέργεια κάνοντάς τὴν ἀρίστην καὶ αἰωνίαν. Λέγομε λοιπὸν, ὅτι ὁ θεὸς εἶναι ὃν ποῦ ἐμφορεῖται ἀπὸ ζωὴν αἰωνίαν καὶ ἀρίστην.

Παρομοία ἐπιστημονική σύλληψις τῆς ἐννοίας τοῦ ὄντος, τοῦ θεοῦ, δὲν συναντᾷ κανεὶς εἰς τὴν «Παλαιάν Διαθήκην», ὅπου ὁ θεὸς παρουσιάζεται νὰ ἀσχολῇ ἐπὶ μακρὸν μὲ ἀπίθανα πράγματα, π.χ. τί πρέπει νὰ γίνῃ ἂν κερατίσῃ ταῦρος ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ ποιὲς εἶναι οἱ συνέπειες δι' ἐκεῖνον ποὺ θὰ ἀνοίξῃ λάκκον καὶ θὰ πέσῃ μέσα ὄνος ἢ μόσχος («Ἐξοδος» ΚΑ, 28-35). Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σωματικὴν ἀκεραιότητα τῶν μόσχων καὶ τῶν ὄνων ὁ θεὸς ἀσχολεῖται καὶ μὲ τὴν κλοπὴν τῶν προβάτων, μὲ τὸ ἂν κοιμηθῇ κανεὶς μὲ παρθένον κ.λπ. («Ἐξοδος» ΚΒ, Ι-17). Εἶναι ὅμως δυνατόν τὸ Ὑπέρτατον Ὄν, ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός, ὁ Ὑψιστος νὰ κατέρχεται ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ νὰ δίδῃ τὸν ὀρισμὸν τοῦ φαλακροῦ; «ἐὰν δέ τιμι μαδῆση ἢ κεφαλὴ αὐτοῦ, φαλακρός ἐστι» («Λευιτικόν» ΙΓ, 40) ἢ νὰ συμβουλευῇ ὁ ἴδιος ὁ θεὸς προσωπικῶς, ἂν πρέπει νὰ τρώγῃμε τὸν πελεκᾶνο ἢ τὸν κόκορα; («Λευιτικόν» ΙΑ, 13-19). Ὅλα αὐτὰ μόνον φανατικῶς ἀφελεῖς ἢ ἀφελῶς φανατικοὶ δύνανται νὰ πιστεύουν ὅτι τὰ εἶπε ὁ θεός, καὶ ὅτι συνεπῶς πρόκειται περὶ θεοπνεύστων κειμένων. Ὅλα αὐτὰ ἀπλούστατα εἶναι οἱ πρακτικὲς ὁδηγίαι συμπεριφορᾶς, ποὺ οἱ ἱερεῖς τῶν Ἑβραίων καθώρισαν, καὶ φυσικὰ οἱ ἀπλὲς συμβουλὲς τοῦ καθημερινοῦ βίου τῶν Ἑβραίων ποιμένων δὲν μποροῦν νὰ συγκροτοῦν θεόπνευστα κείμενα.

Ἡ Ἑλληνικὴ Θρησκεία ἐδέχετο τὸν ἕνα θεόν. Οἱ δώδεκα θεοὶ ἦσαν τρόπον τινὰ ἅγιοι. Ἐπὶ κεφαλῇς θνητῶν καὶ ἀθανάτων ἦτο ὁ Δίας. Τὴν ἀντιστοιχίαν τῶν δώδεκα θεῶν ἔχει καὶ ἡ Ὁρθοδοξία (δώδεκα ἀπόστολοι), ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἁγίους τῆς ἔδωσε ἡ Ὁρθοδοξία τὶς δικαιοδοσίαις τῶν ἀρχαίων θεῶν - ἁγίων ὅχι θεδαίως τυχαίως ἀλλὰ κατ' ἀντιγραφὴν τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας: π.χ. ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν ἔγινε εἰς τὸν Χριστιανισμὸν Ὁ Ἅγιος Νικόλαος· ἐπίσης οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τοξόται κυνηγοὶ εἶχον ὡς προστάτιδά των τὴν θεάν (ἁγίαν) Ἀρτέμιδα, ἢ ὅποια εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἔγινε Ἁγία Βαρβάρα καὶ προστάτις τοῦ Πυροβολικοῦ, ὁ ἀγγελιαφόρος Ἑρμῆς ἔγινε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἅγιος Ζήνων κ.λπ. Τὴν μονοθεΐαν τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωρίζει σήμερον καὶ ὁ μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων εἰς τὸ κυκλοφορήσαν διδλῖον τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἑβραῖοι καὶ Χριστιανοί» (1981, σελ. 12).

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν εἰδωλολατρικὴ ἀρχαία Ἑλλάδα, ὅπως ὑποστηρίζουν μερικοὶ, οἱ ὅποιοι εἶτε μὲ τὴν προπαγάνδα τοὺς εἶτε μὲ τὴν ἄγνοιά τοὺς δημιουργοῦν θύματα, ποὺ πιστεύουν ὅτι ἦτο εἰδωλολατρικὴ ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα. Εἰδωλολάτρεις καὶ πολυθεῖστες ἦσαν αὐτοὶ ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὴν «Παλαιάν Διαθήκην», ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ἡ Ραχήλ, ἡ ὁποία ἔκλεψε τὰ εἰδωλα τῆς οἰκίας τῆς («ἔκλεψε δὲ Ραχήλ τὰ εἰδωλα τοῦ πατρὸς αὐτῆς»: «Γένεσις» ΛΑ, 19). Μπορεῖ ὅμως νὰ ἀναγνώσῃ κάποιος εἰς τὴν «Ἐξοδον» (ΛΒ, 1-10), ὅτι οἱ Ἑβραῖοι κατεσκεύασαν ὄχι θεὸν ἀλλὰ θεοὺς καὶ ἐλάτρευσαν τοὺς χρυσοὺς μόσχους: «ἐποίησεν ἑαυτοῖς μόσχον καὶ προσκεκνήκασιν αὐτῷ καὶ τεθύκασιν αὐτῷ καὶ εἶπον· οὗτοι οἱ θεοὶ σου, Ἰσραήλ...» καὶ ὅτι μὲ τὰ χρυσὰ ἐνώτια ὁ Ἀαρὼν «ἐποίησε μόσχον χωνευτὸν καὶ εἶπεν· οὗτοι οἱ θεοὶ σου, Ἰσραήλ...» Οἱ Ἑβραῖοι τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης», ὡς πολυθεῖστες ποὺ ἦσαν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν γνωστὸν μόσχον τῆς Βαιθήλ («Βασιλέων Β» 10, 29) ἐλάτρευσαν καὶ Ἐλχίμ καὶ Ἀδωνάι καὶ Βάαλ καὶ Μολῶχ κ.λπ., κ.λπ. Προσθέτω ἀκόμη, ὅτι δι' εἰδικῆς ἐντολῆς τοῦ ὁ Κύριος ἐζήτησε ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους νὰ σταματή-

σουν νά εἶναι πολυθεϊστὲς καὶ εἰδωλολάτρεις. Συγκεκριμένως τοὺς παρήγγειλε: «οὐ ποιήσετε ὑμῖν αὐτοῖς θεοὺς ἀργυροῦς καὶ θεοὺς χρυσοῦς» («Ἐξοδος» Κ 23). Δὲν προκύπτει λοιπὸν ἀπὸ πουθενά, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἦσαν μονοθεϊστὲς.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κατέχοντες τὰ θεολογικὰ ὑποστηρίζουν, ὅτι «εἰς τὰς γραμμάς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης παρακολουθοῦμε τὴν παιδαγωγικὴν μέθοδον τοῦ Θεοῦ, πὺν προετοίμασε τὴν ὑποδοχὴν τῆς ἐνανθρωπήσεώς του». Τοῦτο ὅμως εἶναι ἀπορίας ἄξιον, ποῦ τὴν εἶδαν. Μήπως ἐννοοῦν τὴν μέθοδον τοῦ Κάιν, τὴν μέθοδον τοῦ Αὐνάν, τὴν μέθοδον τοῦ Ἰακώβ (ποῦ ἐσφετερίσθη τὰ πρωτοτόκια ἀπὸ τὸν Ἡσαῦ ἔναντι «πινακίου φακῆς» καὶ ἐξηπάτησε τὸν πατέρα του Ἰσαὰκ καλύψας μὲ δέρματα ἐριφίων τὰ γυνὰ μέρη τοῦ σώματός του, διὰ νὰ φαίνεται δασύτριχος ὅπως ὁ ἀδελφὸς του κ.λπ., κ.λπ.); Ἀντὶ νὰ ὁμιλοῦν ἀορίστως καὶ ἀφηρημένως περὶ παιδαγωγικῆς μεθόδου τῆς «Παλ. Διαθήκης», ἅς τὴν δείξουν, ἅς τὴν περιγράψουν. Καὶ διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Θεοῦ, τί νὰ εἶπω; Ἀφοῦ ἡ κατάληξις ἦταν εἰς τὸν Γολγοθᾶν. Ἄρα δὲν ὑπῆρξε προετοιμασία ὑποδοχῆς τοῦ Θεοῦ οὔτε παιδαγωγικὴ μέθοδος μέσα ἀπὸ τὴν «Παλαιὰν Διαθήκην».

Ὅλη ἡ «Παλαιὰ Διαθήκη» εἶναι παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴν καὶ δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνα γεγονός ποῦ νὰ εἶναι ὑπόδειγμα πρὸς μίμησην. Ὁ Κάιν ἐδοιοφόνησε τὸν ἀδελφόν του: «ἀνέστη Κάιν ἐπὶ Ἀβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν» («Γένεσις», Δ 8). Ὁ Ἀβραὰμ ἐσωματεμπορεύθη τὴν σύζυγόν του Σάρα, τὴν ὁποίαν ἐπαρουσίασε εἰς τὸν Φαραὼ ὡς ἀδελφήν του καὶ ὅχι ὡς γυναῖκα του, διὰ νὰ ἀποκομίσῃ πλοῦτον («Γένεσις» ΙΒ 13). Τὰ ἴδια ἔκανε καὶ ὁ Ἰσαὰκ ὡς προαγωγὸς τῆς Ρεβέκκας («Γένεσις» ΚΣΤ 6). Ἐπίσης ἡ Ραχήλ ἔκανε τὴν μαστροπὸν εἰς τὴν δούλην τῆς Βαλλάν: «καὶ ἔδωκεν αὐτῇ Βαλλάν τὴν παιδίσκη αὐτῆς γυναῖκα καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν Ἰακώβ» («Γένεσις» Λ 4). Ὁ Λάβαν ἐξεμεταλλεύετο τὶς θυγατέρας του Λεία καὶ Ραχήλ, καὶ μάλιστα διὰ νὰ κἀνῃ ὁ Ἰακώβ ἔρωτα μὲ τὴν Ραχήλ, εἰργάζετο δωρεὰν εἰς τὸν πατέρα τῆς ἐπὶ 14 ἔτη: «καὶ ἐδούλευσεν αὐτῇ ἑπτὰ ἔτη ἕτερα» («Γένεσις» ΚΘ 30). Ὁ Ἀβραὰμ ἐμοιχεύετο μὲ τὴν Ἀγαρ τῇ ἐγκρίσει καὶ τῇ προτροπῇ τῆς συζύγου του Σάρας: «καὶ λαβοῦσα Σάρα, ἡ γυνὴ Ἀβραμ, Ἀγαρ τὴν Αἰγυπτίαν... ἔδωκεν αὐτὴν τῷ Ἀβραμ ἀνδρὶ αὐτῆς αὐτῇ γυναῖκα» («Γένεσις» ΙΣΤ 3). Ὁ Θεὸς εἰς τὴν «Παλ. Διαθήκην» ἐμφανίζεται ὡς κοινὸς δοιοφόνος, ὁ ὁποῖος ἐφόνευσε πολλοὺς ἀνθρώπους π.χ. τὸν Ἡρ: «καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν ὁ Θεός» («Γένεσις» ΛΗ 7) καθὼς καὶ τὸν ἀδελφόν τοῦ Ἡρ, τὸν περιβόητον Αὐνάν, διότι (ἄκουσον! ἄκουσον!) ἐθύμωσε, ἐπειδὴ ὁ Αὐνάν... αὐτοῖκανοποιεῖτο: «ὅτι ἐποίησε τοῦτο, καὶ ἐθανάτωσε καὶ τοῦτον» («Γένεσις» ΛΗ 10).

Ὁ Δευκαλίων («Γλυκὺς Ἄνθρωπος») καὶ ἡ σύζυγός του Πύρρα («Ξανθή») εἶναι Ἕλληνες. Χρονικῶς προηγήθησαν τῶν Ἑβραίων, καὶ τὸ περιστάτικόν τοῦ κατακλυσμοῦ ἔχει ἀναλυθῇ καλύτερον καὶ ἐπιστημονικῶς εἰς τὰ ἑλληνικὰ βιβλία ὡς κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος. Οἱ Ἑβραῖοι ποῦ τὸ ἀνέλυσαν; ποῦ τὸ περιέγραψαν; Μόνον δύο λόγια εἰς τὴν «Παλ. Διαθήκην», πουθενά ἄλλου. Διατί λοιπὸν νὰ ὁμιλοῦμε περὶ κατακλυσμοῦ τοῦ Νῶε καὶ ὅχι περὶ κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος; Τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐγίνε ἀπὸ χῶμα, εἶναι καὶ αὐτὸ ἀντιγραφή ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴν Θρησκείαν. Δηλαδή τὸ «χοῦς ἐσμέν καὶ εἰς χοῦν ἀπελευσόμεθα» εἶναι παρμένο ἀπὸ τὸν Ξενοφάνη: «ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς τὴν γῆν πάντα τελευτᾷ».

Ἐάν ἐρωτήσω τοὺς εἰδικούς, διὰ ποῖον λόγον ὁ Θεὸς ἐδιάλεξε τοὺς Ἑβραίους ὡς περιοῦσιν λαόν, ἀπάντησιν δὲν θὰ ἔχω. Ἀλλά, διὰ νὰ καταλάβουν τὴν ἐρώτησίν μου, πρέπει νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ τὸ Ἑλληνικὸν Πνεῦμα. Ὅταν πέντε χιλιάδες καὶ δέκα χιλιάδες χρόνια πρὶν ἐμφανισθοῦν οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Ἕλληνες εἶχαν ὑψηλὸν πολιτισμὸ μὲ θεῖες ἔννοιες ἦτοι: δεδομένα συνειδήσεως, ἠθικὴν ἀντίληψιν, πρᾶξι καλοῦ μὲ ἀμοιβὴν ἢ ἀντιστρόφως μὲ τιμωρίαν, τότε θὰ διερωτηθοῦν: Ἦτο ἀνάγκη ἡ Ὁρθοδοξία νὰ στηρίζεται εἰς τὴν «Παλαιὰν Διαθήκην» καὶ νὰ ἀντλή ἀπὸ αὐτὴν ὁδηγίαις ἢ συμβουλὲς περὶ τοῦ καλοῦ ἢ περὶ τοῦ κακοῦ, πραγμάτων τὰ ὁποῖα ἐγνώριζαν οἱ Ἕλληνες χιλιάδες χρόνια πρὶν, τὰ εἶχαν γράψει εἰς τὰ βιβλία των καὶ τὰ ἐφήρμοζαν εἰς τὴν ζωὴν των; Καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐὰν ἦτο ἀνάγκη ὁ Θεὸς νὰ εἶπῃ: οὐ φονεύσης, οὐ μοιχεύσης, οὐ κλέψης, οὐ ψευδομαρτυρήσης κ.λπ., ὅλα αὐτὰ τὰ «οὐ» ἀφεώρων μόνον εἰς τοὺς Ἑβραίους, διότι οἱ Ἕλληνες ἀπηγόρευαν ἤδη τὴν μοιχείαν, τὸν φόνον, τὴν κλοπὴν, τὴν ψευδομαρτυρίαν. Καὶ ἐγνώριζαν αὐτὰ ὅχι ὡς θεῖαν ἀποκάλυψιν ἀλλὰ ὡς κοινωνικὰ καθήκοντα, ὡς αὐτονόητα ἠθικὰ παραγγέλματα. Δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ μᾶς τὰ ἔλεγε ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἔδωσε τίς ἐντολές του μὲ σύστημα, πού καὶ αὐτὸ ἀντεγράφη, διότι χιλιάδες χρόνια πρὶν κάθε ἐννέα ἔτη ἀνῆρχετο ὁ Μίνως εἰς τὸ Ἰδαῖον ἄντρον καὶ ἐλάμβανε ἐπὶ πλακῶν τίς ἐντολές τοῦ Διός.

Τὰ ἀνωτέρω γράφω ὡς μία πνευματικὴν συνηγορίαν ὑπὲρ ὅλων ἐκείνων, τῶν ὁποίων ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς ἐκλείσε τίς σχολές, ἤρπασε τίς περιοουσίες, ἔκαυσε τίς βιβλιοθήκας, ἀπηγόρευσε τίς διδασκαλίας των, ἐφυλάκισε, ἐξώρισε καὶ ἐδολοφόνησε. Αὐτὸς ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς δὲν ἔχει θέσιν εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Εἶναι ἐβραϊκῆς προελεύσεως καὶ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὴ μισαλόδοξον «Παλαιὰν Διαθήκην»

Διακηρύσσω τὴν ἀναγκαιότητα νὰ σταματήσῃ τὸ μάθημα τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» στὰ σχολεῖα. Τὰ Ἑλληνόπουλα πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ μορφώνωνται ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν Σωκράτη, τὸν Πλάτωνα καὶ ὅχι ἀπὸ τοὺς μανιακοὺς προφήτες ὡς ὁ Μαλαχίας ἢ ὁ Ἰεζεκιήλ. Ὁ Ἡσίοδος σὲ πλησιάζει εἰς τὸν Θεόν, ἐνῶ ὁ Ἱερεμίας σὲ ἀπομακρύνει. Ὁ Ὅμηρος σοῦ διδάσκει ὅλες τίς ἀρετὲς καὶ ὅχι ὁ Ναοὺμ ἢ ὁ Νεεμίας. Ἡ ἐπικράτης τῶν Ἑβραίων προφητῶν ἔναντι τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων ὀφείλεται εἰς τὴν ὑποσκάπτουσαν τὰ θεμέλια τῆς Ὁρθοδοξίας ἐβραϊκὴν ἐπιρροὴν εἰς τὸν χρόνον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία κάποτε ἔφθασε εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν δάπτεισιν τῶν Ἑλληνοπαίδων μὲ ἑλληνικὰ ὀνόματα.

Τὸ πρόβλημα αὐτὸ τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» πρέπει νὰ συζητηθῇ δημοσίως. Οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε ἐφοβήθησαν τὸν διάλογον. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παντοῦ ἐδιώκετο. Μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας τοῦ εἶπαν νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ δῆμα καὶ νὰ εἶπῃ, εἰς τί συνίσταται ἡ διδασκαλία του. Δὲν πειράζει ὅμως, πού, ὅταν ἐπεκράτησαν οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Παύλου, ἀπηγόρευσαν εἰς τοὺς Ἕλληνες νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα αὐτό, τὸ ὁποῖον οἱ ἴδιοι ἔδωσαν εἰς τὸν Παῦλον.

Συνεχίζω ὑποστηρίζων, ὅτι ἡ ἀναμφισβήτητος διάψευσις τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» γίνεται ἐμφανὲς εἰς ὅσους διαβάσουν τίς χρονολογίαις τίς ὁποῖες οἱ Ἑβδομήκοντα μεταφραστές τῆς ἔχουν δώσει. Κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα οἱ πρωτόπλαστοι ἐμφανίζονται τὸ ἔτος 5.500 π.Χ., δηλαδὴ ὅταν οἱ Κρητὲς ἀνῆγειραν ἀνά-

πορα, όταν πεντακόσια χρόνια πριν, δηλαδή το έτος 6.000 π.Χ., ήκμαζε ο Όρχομενός, όταν 4500 χρόνια πριν, δηλαδή το έτος 10.000 π.Χ., ανεπτύσσετο ο Αίγαιος Πολιτισμός και όταν το έτος 11.835 π.Χ. (βλ. Ίωάννου Δ. Πασσά, «Τὰ Όρφικὰ») ο Όρφεύς έγραφε τούς Όρφικούς του Ύμνους. Ο άνθρωπολόγος Άρ. Πουλιανός ανέυρε σκελετούς ανθρώπων εις τὸ σπήλαιον Πετραλώνων Χαλκιδικῆς, πού είχαν ζήσει τὸ έτος 800.000 π.Χ., ὅπως ἀνεκοίνωσε τὸν Μάιον τοῦ 1981 μετὰ ἀπὸ μετρήσεις διὰ τοῦ ραδιενεργοῦ ἀνθρακος (C¹⁴). Ο ἴδιος ἀνθρωπολόγος Άρ. Πουλιανός μετὰ ἀπὸ τὶς ἐρευνες πού ἔκανε εις τὸ σπήλαιον Φράγχθι τῆς Ἑρμιονίδος ἀνεκάλυψε πολιτισμὸν πέραν τῶν 25.000 ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ εις τὴν περιοχὴν Ἀσπροχάλικο τῆς Ἠλείου (Λοῦρος), ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, ἀνεκάλυψε σκελετοὺς ἀνθρώπων τῆς ἴδιας φυλῆς (Αἰγαῖοι - Ἀρχαιοέλληνες).

Οἱ κληρικοὶ τῆς Ὁρθοδοξίας μας, ὅταν διατηροῦν τὶς ἀντιεπιστημονικῆς, ἀναληθεῖς, ἱστορικῶς καὶ ἀρχαιολογικῶς διαψευθεῖσες ἀπόψεις καὶ περιγραφές τῶν Ἑβραίων τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης», κάνουν κακό εις τὸν Χριστιανισμόν. Ἐπικαλοῦνται «ἱστορικὴν ἀξιολογίαν ἀρχαιολογικῶς», ἐνῶ ὁ ἱστορικὸς ἔλεγχος εἶναι ὁλοσχερῶς εις βάρος τῶν ἀπόψεών των. Ἀσφαλῶς οἱ Ἑβδομήκοντα ἠγνῶν τὶς ἐπιστῆμες τῆς γεωλογίας, παλαιοντολογίας, ἀρχαιολογίας κ.λπ. καὶ διετύπωσαν αὐθαίρετως ἀνακριθεῖς χρονολογίες, ὅμως ὁ κληρὸς διατὶ τὶς ἐπαναλαμβάνει καὶ καθορίζει ὅτι οἱ πρῶτοπλάστοι ἔζησαν εις ἐποχὴν, πρὶν ἀπὸ τὴν ὁποῖαν οἱ Ἕλληνες εἶχαν ἤδη κτίσει πλῆθος πόλεων, τῶν λεγομένων προϊστορικῶν;

Οἱ ἀνακριθεῖες αὐτοῦ τοῦ εἵδους βλάπτουν τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ ὄχι ἡ ἐπισήμανσις καὶ ἀπόρριψις των. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀκόμη ἓνα ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἐξώσεως τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» ἀπὸ τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ ὁποῖου ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια. Καὶ τὰ ὑποσκάπτει ὄχι μόνον μὲ τὴν ἱστορικὴν ἀναξιολογίαν ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἠθικὴν μείωσιν τοῦ θείου, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ὡς ἐπιτρέπον ἀκόμη καὶ αἰμομειξίες. Εἰς τὴν «Παλαιὰν Διαθήκην» ἀναφέρεται («Γένεσις» ΙΘ, 31-37) ἡ περίπτωσις αἰμομειξίας τῶν θυγατέρων τοῦ Λῶτ μὲ τὸν πατέρα τους, τὸν ὁποῖον ἐμέθυσαν, καὶ τὴν μίαν νύκτα ἐκοιμήθη μαζί του ἡ μεγαλύτερα κόρη, τὴν δὲ ἄλλη νύκτα ἡ μικροτέρα («καὶ εἰσελθοῦσα ἡ πρεσβυτέρα ἐκοιμήθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς... καὶ εἰσελθοῦσα ἡ νεωτέρα ἐκοιμήθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς... καὶ συνέλαβον αἱ δύο θυγατέρες Λῶτ ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτῶν...»). Διὰ τὸ ἐμετικὸν αὐτὸ σεξουαλικὸν σύμπλεγμα κάποιος ἀρχιμανδρίτης εὐρίσκει δικαιολογίαν, δίδει «ἐξηγήσεις» καὶ γράφει: «ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς τὴν αἰμομειξίαν ταύτην, διότι προβλέπων τὴν διαφθοράν τῶν ἀπογόνων τοῦ Λῶτ Μωαβιτῶν καὶ Ἀμμωνιτῶν ἤθελε νὰ μισηθοῦν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων». Αὐτὰ ὅμως εἶναι αὐθαίρετες κρίσεις, καὶ πιστεύω ὅτι δὲν τὰ ἐγκρίνει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος. Ο Θεός, τὸ ἀριστὸν τῶν ὄντων, ἐπιτρέπει αἰμομειξίες διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ μῖσος;

Πιστεύω, ὅτι τὸ βιβλίον τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» εἶναι βιβλίον ἴδιον ἀποκλειστικῶς τῶν Ἑβραίων, καὶ πρέπει νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ αὐτὸ ὡς Ἕλληνες καὶ ὡς Χριστιανοί.

Δημήτριος Σοφ. Καπέλλος

Δικαστικὸς

Ἐνοχλητική ἀνακάλυψη

Λοιπὸν τὰ ἡρεμιστικά μου εἶναι ἐδῶ πάνω, τὴν ὥρα πού τὰ χρειάζομαι. Γιατί; Γιὰ νὰ συνέλθω ἀπὸ τὸ στραπάτσο πού ἔπαθα μ' αὐτὸν τὸν καταραμένο τὸν Γκοντιό. Ἀκοῦς ἐκεῖ, νὰ πάη ν' ἀνακαλύψῃ στὸ θυθὸ τῆς Ἀλεξάνδρειας ἑλληνικὲς πόλεις; Τί ἦταν αὐτὸ στὰ καλά καθούμενα; Κι ὅλα πηγαίνουν τόσο καλά! Κι ὁ Μπαμπινιώτης μου ἔγινε πρύτανις στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, κι ὁ Μπερνάλ μου ἀλωνίζει στὴν Ἀμερική, καὶ ἡ ρημαδο-πινακίδα τοῦ Δισπηλιοῦ ἔγινε σκόνη καὶ θρύψαλα, καὶ οἱ μετροπόντικες μου ρήμαξαν τὴν ὑπόγεια Ἀθήνα, καὶ τὰ Ἐλγίνεια, ἂν τὰ ξαναδῆτε, φτύστε με, καί... καὶ τόσα ἄλλα κόλπα μου ἔπιασαν τόπο, ἀλλὰ ἔφαγα τὴ φάπα ἀπὸ 'κεῖ πού δὲν τὴν περίμενα. Βγῆκε ἓνας κουτόφραγκος ἀρχαιολόγος καὶ ξετρώπωσε ἀπὸ τὸ θυθὸ τοῦ Ἀμποῦ Κίρ τὸ Ἡράκλειο, τὴν Κάνωπο καὶ τὴν Μινωτίδα. Χάθηκε δηλαδὴ νὰ δοῇ κανένα Μελκάρθειο, κανένα Γιλγάμειο ἢ κανένα φοινικικὸ θέατρο; Ἄντε τώρα νὰ ἀποσοδῇσω αὐτὸ πού φοβᾶμαι σὰν τὸ διάβολο: τὴν ἀναψηλάφηση τῆς ὑποθέσεως «Σουβαλιτζή». Νὰ δῆτε, πού θὰ τῆς ἀνοίξῃ πάλι ἡ ὄρεξη γιὰ ἀνασκαφὲς στὴ Σίονα. Ἀλλὰ δὲν εἶπα ἀκόμη τὴν τελευταία μου λέξη. Θὰ δάλω τὸν πάγκαλο ὑπουργό μου νὰ τῆς κόψῃ τὸ δῆχα, κι ἂς τῆς εἶχε ὑποσχεθῇ ἄλλα κάποτε.

Τώρα μὲ τίς πόλεις τί γίνεται; Πιέζω τίς ἑλικες τοῦ ἐγκεφάλου μου νὰ σκαρφιστοῦν κάτι, ἀλλὰ τίποτα δὲν μοῦ ὀρχεται. Νὰ δάλω ἄραγε τὸ ἰσραηλινὸ ναυτικὸ νὰ ναρκοθετήσῃ τὴν περιοχὴ; Μπά, ὄχι, εἶναι πολὺ χοντρό. Νὰ στείλω ἓνα ραδασάκι στὸν Αἰγύπτιο ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ νὰ διώξῃ τὸν Γκοντιό μὲ τίς κλωτσιές; Δὲ νομίζω, αὐτὰ μόνο στὸ Ἑλλαδιστὰν πιάνουν τόπο. Νὰ συστήσω ἄραγε στίς πολυεθνικὲς μου νὰ τσιμεντώσουν τὸ θυθὸ τῆς Ἀλεξάνδρειας μὲ πρόσχημα τὴ δῆθεν κατασκευὴ διαλυτηρίου πλοίων; Μπά, οὔτε αὐτὸ θὰ πιάσῃ. Στὸ Πλατυγυάλι τῆς Αἰτωλοακαρνανίας μόνο ἔπιασε δέβαια, ἀλλὰ, εἴπαμε, ἐκεῖ δὲν εἶναι Ἑλλαδιστὰν. Ἄ! Τὸ δοῖκα. Θὰ δάλω σὲ ἐφαρμογὴ τὸ σχέδιο «κόττερο»! Τί ἐννοῶ; Μὰ φυσικὰ αὐτὸ πού ἔκανα πρὸ πολλῶν ἐτῶν στὸ Κρητικὸ Πέλαγος. Ἔστειλα ἓνα πλοιάριο ἀπὸ τὸ Χάιφα, δῆθεν τουριστικὸ, τὸ πλήρωμα τοῦ ὁποίου τὴν κατάλληλη στιγμή καὶ στὸ κατάλληλο μέρος ἐτοιμαζόταν νὰ ποντίσῃ ἀνοιχτὰ τῆς Κρήτης δύο τεχνητὰ παλαιωμένες πλάκες μὲ ἀραμαϊκὴ γραφὴ. Ἐὰν δὲν τοὺς μάγκωναν οἱ «ντελικανήδες» λιμενικοί, τώρα θὰ καμάρωναν γιὰ τὴν «Creta Judaica», ὅπως τιτλοφόρησε ἄλλωστε καὶ τὸ σχετικὸ σύγγραμμά του τότε ὁ ἐξαιρετὸς καθηγητῆς μου Τωδίας Ἀνκορί.

Τώρα ὅμως θὰ πιάσῃ τὸ κόλπο. Βλέπετε, οἱ Αἰγύπτιοι λιμενικοὶ δὲν εἶναι καὶ τόσο «σπίρτα», ὅσο οἱ Ἕλληνες συνάδελφοί τους. Ἐμπρὸς λοιπόν, καλοὶ μου πλακάδες, γλύπτες καὶ λοιποὶ τσανακογλύπτες. Πέστε μὲ τὰ μοῦτρα στὴ δουλειά. Φτειάξτε μου μπόλικες πλάκες μὲ ὅ,τι ἐβραϊκὸ, φοινικικὸ, χανααντικὸ καὶ ἀσσυροβαβυλωνιακὸ περιεχόμενο τραβάει ἡ ψυχὴ σας. Κι ὁ Γιαχβὲ νὰ δώσῃ, αὐτὴ τὴ φορὰ νὰ τίς δουλιάξω περνώντας ἀπαρατήρητος. Γιατί, ἂν καὶ τώρα μὲ πάρουν χαμπάρι, τότε σίγουρα θὰ μὲ πάρῃ τὸ

Σάρωθρον

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΛΙΒΑΝΙΟΣ, Ἀντιοχικός

Ὁ πολυγραφώτατος Ἕλλην ρήτωρ καὶ φιλόσοφος Λιβάνιος ἔζησε τὸν τέταρτο μ.Χ. αἰώνα, τὴν ἐποχὴ δηλαδὴ ποὺ ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς δεχόταν τὴν «χαριστική βολή» ἀπ' τὴν χριστιανικὴ λαίλαπα τοῦ Βυζαντίου. Σὲ ὅλα τὰ διασωθέντα κείμενα τοῦ Λιβανίου διαφαίνεται ἡ ἔντονη νοσταλγία τοῦ ἐνδόξου ἑλληνικοῦ παρελθόντος, ὅπως καὶ ἡ προσπάθειά του – μία προσπάθεια μάταιη – νὰ διασώσῃ τὴν ἑλληνότροπη ζωὴ. Πολλοὶ σημερινοὶ σχολιαστὲς του τὸν χαρακτηρίζουν ὡς ὄνειροπόλο, ρομαντικὸ καὶ ἐνίοτε ἀφελῆ, καθὼς νομίζουν πὺς ἡ ἔμμονή του ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ἦταν πλέον ἐντελῶς ἄκαιρη, ἀφοῦ ὅλα εἶχαν κριθῇ. Ὅμως σήμερα τὰ πράγματα ἔδειξαν πόσο ρεαλιστὴς καὶ προδρομικὸς ἦταν. Ὁ Λιβάνιος καταλάβαινε πολὺ καλὰ τὰ διαδραματιζόμενα, ἔδλεπε πὺς ἡ ἀναστροφή τοῦ μίσους καὶ τῆς καταστροφικῆς μανίας κατὰ παντὸς ἑλληνικοῦ ἦταν μᾶλλον ἀδύνατη, ἀλλὰ προέδλεπε ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ κατέφευγε καὶ πάλι στὴν ἑλληνικότητα, γιὰ νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ σκότος τῆς θεοκρατίας. Ἡ παρουσία του ἦταν βαθιὰ πολιτικὴ, ἡ δὲ Ἀναγέννηση τὸν δικαιώνει πλήρως ὡς προτρέχοντα τῆς ἐποχῆς του.

Δεῖγμα αὐτῆς τῆς στάσης του εἶναι καὶ ὁ «Ἀντιοχικός» του λόγος, ποὺ ἐξεφώνησε μὲ ἀφορμὴ τὴ διοργάνωση στὴν Ἀντιόχεια «Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων» τὸ 360 μ.Χ. Ὁ Λιβάνιος, ὡς ἄλλος Περικλῆς, ἐκφωνεῖ τὸν δικό του Ἐπιτάφιο. Ἐπαινεῖ τὴν πόλιν του γιὰ τὴν ποιότητα τῶν θεσμῶν τῆς, γιὰ τὴν σοφία τῶν ἀνθρώπων τῆς καὶ τὴν ἑλληνικότητά τῆς, παρ' ὅτι ἔδλεπε τὸν ἐκφυλισμὸ τῆς, τὴν λεηλασία τῶν ἑλληνικῶν μνημείων τῆς, τὸ «ἀνατολίτικο παζάρι» τῶν «Ὀλυμπιάδων» τῆς, τὴν ἀμάθεια τοῦ χριστιανικοῦ καὶ σημιτικοῦ ὄχλου τῆς. Ἦταν ὅμως γιὰ τὸν ἴδιο ἡ ὑστατὴ προσπάθεια νὰ καταδείξῃ στὸ κοινὸ του τὴν

Ἡ ἀναξιοπιστία τοῦ Ἡροδότου

Ἕνα ἀπὸ τὰ χονδροειδέστερα ἀτοπήματα τοῦ Ἡροδότου εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς του, ὅτι οἱ λεγόμενοι Γεφυραῖοι δὲν ἦταν Ἕλληνες ἀλλὰ Φοῖνικες. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀναφορᾶς πολλοὶ ἐρευνητὲς καὶ ἐπιστήμονες (Ἕλληνες καὶ ἄλλοδαποι) ὑποστήριξαν, ὅτι ὑπῆρχε ἐβραϊκὴ - φοινικικὴ κοινότητα στὴν Ἀθήνα ἀπὸ πανάρχαια ἐποχὴ. Ἀκόμη καὶ ὁ διαπρεπὴς συγγραφέας Ἰωάννης Πασσᾶς πείσθηκε γι' αὐτὸ καὶ ἀπέδωσε τὴν δολοφονία τοῦ υἱοῦ τοῦ Πεισίστρατον Ἰππάρχου σὲ «ἐβραϊκὸ δάκτυλο». Τὴ διαπίστωση τοῦ Πασσᾶ «ἀναμάσησαν» κι ἄλλοι συγγραφεῖς, μὲ ἀποτέλεσμα ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ σύγχρονοι νὰ ἀναλωνώμαστε σὲ αὐθαίρετα συνωμοσιολογικὰ «σενάρια» καὶ ἀφ' ἑτέρου ἄθελά μας νὰ παραδεχώμαστε ἱστορικὴ παρουσία καὶ ἀνάμειξη τῶν Ἑβραίων στὴν ἐξέλιξη τῆς ἑλληνικῆς συνθήκης. Ἔτσι οἱ ἑλληνιστὲς κνηγοῦν παραϊστορικὰ φαντάσματα, ἐνῶ οἱ Ἑβραῖοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἔχουν δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Σχιζοφρένεια!

Τὸ ἐπίμαχο κείμενο σχετικὰ μὲ τοὺς Γεφυραῖους εἶναι ἀπὸ τὸ πέμπτο βιβλίον τῆς



παράνοιά τους και ἐμμέσως, μὲ τοὺς ἐξωραϊσμούς του, νὰ τοὺς ὑποδείξῃ ἕναν ἄλλον φωτεινὸ δρόμο. Μέσα ἀπ' τοὺς λόγους του ὁ Λιθάνιος θὰ φανερώσῃ τὸ δικό του δράμα, ποὺ ὑποκρύπτει τὴν εἰρωνεία καὶ τὴν τραγικότητά του, τὸ δράμα, ποὺ γιὰ ὅσους τὸ κατανοοῦν, θὰ παραμείνῃ ἀνεξίτηλο στὶς μνῆμες τους.

Παν. Α. Κουβαλάκης

ΜΑΡΙΑ ΣΤΟΥΠΗ, *Ἑλληνικὴ Γλῶσσα. - Ἡ ρίζα τῆς Μουσικῆς τοῦ Κόσμου*

Τὸ βιβλίο αὐτὸ τῆς Μαρίας Στούπη εἶναι ἄκρως ἐνδιαφέρον, πρωτότυπον ἅμα καὶ διδακτικόν, στὸν βαθμὸ ποὺ κάνει προσιτὴ τὴν ἀρχαία μουσικὴ στὸν νεοέλληνα. Τρεῖς εἶναι οἱ κύριοι ἄξονες τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου: Ὁ πρῶτος ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴ διαχρονικὴ συνέχεια τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, ποὺ παραμένει ἀπαράλλακτη· ὁ δεύτερος κάνει λόγο γιὰ τὴν γέννησιν τῆς μουσικῆς στὴν Ἑλλάδα· καὶ ὁ τρίτος ἀναφέρεται στὴν προσπάθεια τῆς ἀρμονικῆς συζεύξεως τοῦ ἀρχαίου ποιητικοῦ λόγου μὲ τὴν ἀρμόζουσα σ' αὐτὸν μουσικὴ. Ἐκ τῶν πραγμάτων προκύπτει, ὅτι ὁ πειραματισμὸς τῆς συγγραφῆς καὶ μουσικοῦ ὑπῆρξεν ἐπιτυχής. Ὅμως ἡ Μαρία Σ. Στούπη δὲν περιορίζεται μόνον σ' αὐτοὺς τοὺς τρεῖς πράγματι ἐντυπωσιακοὺς κεντρικοὺς ἄξονες, ἀλλὰ, παρακάμπτοντας τὴν στεῖρα λογολαγνεία, προτείνει τρόπους γνησίας ἑλληνικῆς μουσικῆς παιδείας καὶ προσεγγίσεως τῆς ἀρχαίας μουσικῆς. Μὲ τίς καίριες παρατηρήσεις τῆς ἀντιλαμβανόμεθα ὅχι μόνον τὴν μουσικὴ μας ἰδιαιτερότητα ἐναντὶ τῶν ἄλλων – ἀρχαίων καὶ σύγχρονων – λαῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ λάθη καὶ τίς παραλείψεις ποὺ διεπράχθησαν ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἰδίους: τοὺς φυσικοὺς κληρονόμους ἐνὸς πανάρχαιου καὶ προκατακλυσμιαίου πνευματικοῦ πολιτισμοῦ.

Γιῶργος Πετρόπουλος

«Ἡ ἀντιπαγανιστικὴ νομοθεσία τῆς Ὑστερῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας μέσα ἀπὸ τοὺς Κώδικες»

«Αὐτοκράτορες Ἀρκάδιος, Ὀνώριος καὶ Θεοδόσιος αὐγουστοὶ πρὸς Κούρτιον ἑπαρ-

«Ἱστορίας» τοῦ Ἡροδότου, ποὺ ὀνομάζεται «Τερψιχόρη»: «Οἱ Γεφυραῖοι, δηλαδή ἡ οἰκογένεια ἀπὸ ὅπου κατάγονται οἱ δολοφόνοι τοῦ Ἰππάρχου, σύμφωνα μὲ ὅσα λένε οἱ ἴδιοι, εἶναι ἀπὸ τὴν Ἑρέτρια. Μετὰ ἀπὸ δικές μου ἐρευνες ὅμως ἔμαθα, ὅτι ἦταν Φοίνικες, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἤρθαν μὲ τὸν Κάδμο στὴ γῆ ποὺ σήμερον ὀνομάζουμε Βοιωτία. Ἐκεῖ τοὺς δόθηκε ἡ περιοχὴ τῆς Τανάγρας, στὴν ὁποία καὶ ἐγκαταστάθηκαν. Ἀπὸ τὴ γῆ τῆς Βοιωτίας οἱ Ἀργεῖοι ἔδωξαν πρῶτα τοὺς Καδμείους καὶ μετὰ τοὺς Γεφυραῖους, οἱ ὅποιοι καὶ κατέφυγαν στὴν Ἀθήνα. Οἱ Ἀθηναῖοι δέχτηκαν νὰ γίνουν οἱ Γεφυραῖοι πολῖτες, μὲ τὴν ἀπλὴ προϋπόθεση ὅτι δὲν θὰ συμμετεῖχαν σὲ ὠρισμένες πολιτικὲς διαδικασίες, ποὺ δὲν ἀξίζει νὰ ἀναφέρῃ κανεὶς» (Ἡροδότου, «Ἱστορία», Ε 57)

Ὁ ἀρχιερέας τοῦ Ἀπόλλωνα Πλούταρχος ἀπάντησε στὶς διαστρεβλώσεις καὶ συκοφαντίες τοῦ Ἡροδότου μὲ τὸ ἔργο του «Περὶ τῆς Ἡροδότου κακοηθείας»: «Στὴν περιήγηση τοῦ Ἀριστογείτονα δὲν χρησιμοποιεῖ δέβαινα τέτοια κυκλικὴ καὶ ταπεινὴ πορεία, ἀλλὰ τὸν στέλνει ἀπ' εὐθείας μέσα ἀπὸ τὴν πύλην στὴ Φοινίκη, λέγοντας πῶς ἦταν ἐκ καταγωγῆς Γεφυραῖος· γιὰ τοὺς Γεφυραῖους μάλιστα λέει, ὅχι ὅτι δὲν εἶναι Εὐβοεῖς ἢ Ἑρετριεῖς, ὅπως πιστεύουν μερικοί, ἀλλὰ

χον τοῦ Πραιτωρίου: ... Ἐάν κάποια ἀγάλματα βρίσκωνται ἀκόμη μέσα στοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἱερά καὶ ἐάν ἔχουν δεχθῇ ἢ δέχωνται ἀκόμη τῇ λατρείᾳ τῶν εἰδωλολατρῶν, ὅπου καὶ ἂν συμβαίῃ αὐτό, θὰ ξεριζωθοῦν ἐκ θεμελίων [...] Τὰ ἴδια τὰ κτήρια τῶν ναῶν, πού θορίσκονται σέ πόλεις ἢ κωμοπόλεις ἢ καὶ ἔξω ἀπ' αὐτές, θὰ παραχωρηθοῦν σέ κοινή χρῆση. Παντοῦ οἱ ὄωμοὶ θὰ καταστραφοῦν καὶ οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν ναῶν θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ τοὺς καταστρέψουν».

«Αὐτοκράτορες αὐγουστοὶ Θεοδόσιοι καὶ Βαλεντιανὸς πρὸς Ἰσιδωρον ἔπαρχον τοῦ Πραιτωρίου: Ἀπαγορεύουμε σέ ὅλα τὰ πρόσωπα πού ἔχουν μιὰρὲς εἰδωλολατρικὲς ἀπόψεις νὰ προσφέρουν καταραμένους θυσίους καὶ νὰ προβαίνουν σέ ὅλες τὶς ἄλλες πρακτικὲς, πού ἔχουν καταδικασθῇ με παλαιότερες ἀποφάσεις. Διατάσσουμε, ὅτι ὅλα τὰ ἱερά τους καὶ οἱ ναοὶ τους, ἂν βρίσκωνται ἄθικτα ἀκόμη καὶ τώρα, θὰ καταστραφοῦν με διαταγὴ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ θὰ ἐξαγιστοῦν με τὴν ὑψωση τοῦ σημείου τῆς σεβαστῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἂς γνωρίζουν, ὅτι, ἐάν με ἐπαρκεῖς ἀποδείξεις καὶ ἐνώπιον ἱκανοῦ δικαστῇ ἐμφανισθῇ κάποιος πού ἔχει παραβλέψει αὐτὸ τὸ νόμο, θὰ τιμωρηθῇ με τὴν ποινὴ τοῦ θανάτου. Παρεδόθη τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ πρὶν ἀπὸ τὶς Καλῆνδες τοῦ Δεκεμβρίου στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ ἔτος τῆς δεκάτης πέμπτῃς ὑπατίας τοῦ Αὐγούστου Βαλεντιανοῦ – 14 Νοεμβρίου 435».

Παραθέσαμε δύο ἀπ' τὶς ἑκατοντάδες αὐτοκρατορικὰ διατάγματα, με τὰ ὁποῖα ἐξοπώνονται οἱ Ἕλληνες καὶ γκρεμίζεται ἐκ θεμελίων ὁ Ἕλληνικὸς Πολιτισμός. Οὐδέποτε στὴν Ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητος κινήθηκε με τόσο ἀδυσσαλέο μίσος φυλὴ, ἔθνος ἢ πολιτισμός, ὅσο οἱ Ἕλληνες ἀπ' τὸν Βυζαντινὸ Σκοταδισμό. Αὐτὸ καταμαρτυρεῖ καὶ τὴν παγκόσμια πρωτοτυπία τοῦ χριστιανισμοῦ: Ἕνας ὁλόκληρος κόσμος ποδοπατεῖται καὶ ἰσοπεδώνεται πρὸς χάριν τῆς ἐπικρατήσεως ἐνὸς δόγματος, πού γεννήθηκε στὴν Ἰουδαία καὶ θέρειψε στὴ Νέα Ρώμη τοῦ Βοσπόρου. Τὸ βιβλίον αὐτὸ τῶν ἐκδόσεων «Κατάρτι» ἂς ἀφιερωθῇ στοὺς δημοκράτες νεορθόδοξους, πού διαλαλοῦν συνεχῶς τὴν «ἐλληνικότητα τοῦ Βυζαντίου καὶ τὴν προσφορά τοῦ στὸν πολιτισμὸ τῆς Εὐρώπης...».

Παν. Α. Κουβαλάκης

Φοίνικες, ὅπως εἶχε πληροφορηθῇ ὁ ἴδιος» (Πλούταρχος, «Ἠθικά», «Περὶ τῆς Ἡροδότου κακοθείας», 860B).

Εἶναι γεγονός, ὅτι ὁ φιλοφεινισμὸς τοῦ Ἡροδότου εἶναι ὑπαίτιος καὶ γιὰ τὶς θεωρίες περὶ ἐλευσεως τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἀπὸ τὴν Φοινίκην, ἐνῶ σὲ ἄλλο σημεῖο ὁ Ἡρόδοτος δὲν διστάζει νὰ «πολιτογραφῇ» καὶ τὸν Θαλῆ τὸν Μιλήσιο Φοίνικα! Βεβαίως σήμερα γνωρίζουμε, ὅτι τὰ σύμβολα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου προῦπήρχαν ὡς σύμβολα τῶν ἐλληνικῶν Γραμμικῶν Γραφῶν, ἐνῶ ἡ πανάρχαια ἐλληνικὴ παράδοση μαρτυρεῖ ὡς ἐφευρέτες τῶν γραμμάτων τοὺς Προμηθεά, Παλαμήδη, Αἴνο κ.ἄ. Ποιὰ ὅμως μεγαλύτερη ἀπόδειξη γιὰ τὸ ποιὸν τοῦ Ἡροδότου ἀπὸ τὴν παρακάτω φράση τοῦ Πλούταρχου: «Πολλοὺς, Ἀλέξανδρε, ἔχει ἐξαπατήσει τὸ ὕψος τοῦ Ἡροδότου (...). Ἄν βέβαια ἤθελε κάποιος ν' ἀναλύσῃ τὰ ἄλλα ψέματα καὶ τὶς μυθοπλασίες του, θὰ χρειάζοταν πολλὰ βιβλία» (Πλούταρχος, «Ἠθικά», «Περὶ τῆς Ἡροδότου κακοθείας», 854E-F).

Στέφανος Μυτιληναῖος